

การศึกษาการมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนของผู้ปกครองโรงเรียนเซนต์คาเบรียล

บทคัดย่อ

ของ

นายสุวัฒน์ วิวัฒน์ชานนท์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2548

สุวัฒน์ วิวัฒน์ชานนท์. (2548). การศึกษาการมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนของผู้ปกครอง
โรงเรียนเซนต์คาเบรียล. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเซนต์-
คาเบรียลในงานกิจการนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ การจัดสวัสดิภาพนักเรียน การจัดบริการแนะแนว
การจัดโภชนาการ การจัดบริการด้านสุขภาพของนักเรียน และการจัดกิจกรรมนักเรียน

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล
ปีการศึกษา 2547 จำนวน 35 คน และครูที่รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน 5 คน รวม 40 คน
เก็บข้อมูลโดยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion) 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วย
ผู้ปกครองระดับประถมศึกษา 3 คน ระดับมัธยมศึกษา 3 คน ผู้แทนจากสมาคมผู้ปกครองและครู
จำนวน 1 คน และครูของโรงเรียนที่รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน 1 คน รวมกลุ่มละ 8 คน

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในด้านการจัดสวัสดิภาพนักเรียน ผู้ปกครองมีส่วนในการช่วยดูแลเรื่อง
ความปลอดภัยและความประพฤตินักเรียน ได้ประโยชน์จากการที่โรงเรียนจัดเจ้าหน้าที่รักษาความ
ปลอดภัยดูแลนักเรียน การจัดสารวัตรนักเรียนช่วยดูแลช่วงพักกลางวัน การจัดครูเวรดูแลในโรงเรียน
และรอบโรงเรียน และมีส่วนร่วมเสนอแนะข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพนักเรียนที่เป็น
ประโยชน์ต่อโรงเรียน

2. การมีส่วนร่วมในด้านการจัดบริการแนะแนว ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการบันทึกข้อมูล
เอกสารของนักเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมวันผู้ปกครองพบครู การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของ
นักเรียน ได้รับประโยชน์จากการจัดโครงการช่วยเหลือนักเรียนที่มีสมาธิสั้น การแนะแนวเพื่อการ
ศึกษาต่อและการแนะแนวอาชีพแก่นักเรียน และได้เสนอแนะให้มีการนำข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการ
แนะแนวไว้ในเว็บไซต์ของโรงเรียนและเปิดเว็บบอร์ดเพื่อการติดต่อสื่อสาร

3. การมีส่วนร่วมในด้านการจัดโภชนาการ ผู้ปกครองได้รับประโยชน์จากการจัดบริการ
อาหาร การควบคุมการจำหน่ายน้ำอัดลม อาหารทอด และอาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อนักเรียน
ผู้ปกครองได้เสนอแนะให้โรงเรียนและร้านอาหารติดรายละเอียดคุณค่าทางโภชนาการของอาหาร
ให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนประเมินคุณภาพของร้านอาหาร และให้โรงเรียนทำโครงการ
ช่วยเหลือนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการเกิน

4. การมีส่วนร่วมในด้านการจัดบริการด้านสุขภาพของนักเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการ
ให้ข้อมูลสุขภาพนักเรียน เป็นแพทย์อาสาประจำห้องพยาบาล เป็นผู้ช่วยในการตรวจสุขภาพและ
ตรวจช่องปากประจำปี เป็นวิทยากรและช่วยกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ผู้ปกครองได้รับประโยชน์
จากการตรวจสุขภาพประจำปีนักเรียน การจัดห้องพยาบาลการดูแลนักเรียนเมื่อเจ็บป่วยหรือประสบ
อุบัติเหตุ

5. การมีส่วนร่วมในด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินและ
สิ่งของสำหรับนำไปจัดกิจกรรมต่างๆ การเข้าร่วมกิจกรรมวันพ่อ กิจกรรมวันแม่ กิจกรรมวันสำคัญ
ทางศาสนา กิจกรรมกีฬา ผู้ปกครองพึงพอใจการจัดกิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนจัดขึ้น

A STUDY OF PARENT PARTICIPATION IN STUDENT AFFAIRS
AT SAINT GABRIEL'S COLLEGE

AN ABSTRACT
BY
MR.SUWAT WIWATCHANON

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
May 2005

Suwat Wiwatchanon. (2005). *A Study of Parent Participation in Student Affairs at Saint Gabriel's College*. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration).
Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.
Project Advisor : Asst. Prof. Dr. Puongrat Kesonpat.

The purpose of this study was to investigate the parent participation in student affairs at Saint Gabriel's College in 5 aspects including student welfare, student guidance and counseling, school nutrition, student health care service, and student activities.

Forty parents and teachers responsible for student affairs participated in 5 focus group discussion. Each group was consisted of 3 parents represent Primary Level, 3 represent Secondary Level, 1 represent Saint Gabriel's College Parents and Teachers Association, and 1 teacher.

Focus group results could be summarized as follows.

1. *Participation in student welfare.* Parents participated and assisted in monitoring of student safety and behavior. They gained high benefits from the arrangement of safety guard for student safety, the arrangement of student inspectors looking after the students during lunch time, and the arrangement of teacher inspectors taking care of students after school. They also participated in giving recommendations regarding the student welfare for the school improvement.

2. *Participation in student guidance and counseling.* Parents participated in the guidance and counseling by providing data for student records, participating in Parent-Teacher Conferences, and solving student's problems. They considered having much benefits from training programs for students with low concentration, student guidance and counseling for further education and career guidance. They suggested that essential information is posted on the school web site as well as setting up a web board for two-way communication.

3. *Participation in school nutrition.* Parents gained much benefits from school food service, school control of soda beverage and fried food sale as well low nutrition snack. They suggested that all food shops should display nutrition value of food, students and parents should participate in evaluating the quality of food shops in school, and a program of overweight students should be conducted.

4. *Participation in student health care service.* Parents provided information of student health for school recordings. They serve as voluntary doctors in school first aids rooms, helped conduct annual medical check-up for students, and served as guest speakers on various health care topics and related activities. They gained much benefits from the school annual medical check-up for students and the arrangements of school first aids rooms taking care of the sick or in students with emergency cases.

5. *Participation in student activities.* Parents participated in the student activities in terms of fund raising and donation in various occasions such as Father's Day, Mother's Day, Religious Days, and Sport Day. They were satisfied with the school arrangements of student activities.

การศึกษาการมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนของผู้ปกครองโรงเรียนเซนต์คาเบรียล

สารนิพนธ์

ของ

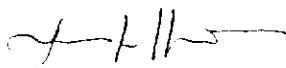
นายสุวัฒน์ วิวัฒน์ชานนท์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2548

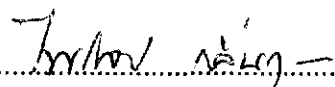
อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้
พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์



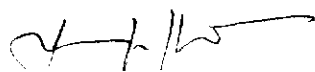
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร



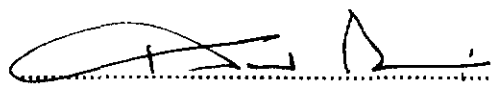
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

คณะกรรมการสอบ



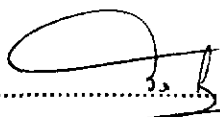
ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)



กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)



กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ



คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย ชูชาติ)

วันที่ 19 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาของคณะอาจารย์ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ให้แนวคิด คำแนะนำในการแก้ไขสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียลที่กรุณาให้ ความสนับสนุนทั้งทุนการศึกษาและเวลาสำหรับการศึกษา ภราดา ดร.อนุศักดิ์ นิธิภัทราภรณ์ ที่อนุญาตและให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ปกครองและครูทุกท่านที่ให้ความร่วมมือให้ข้อมูลในการจัดกลุ่มสนทนา จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

ขอขอบพระคุณ ดร.สมบัติ เปี่ยมบริบูรณ์ และดร.อินทรีย์ บัวสมบูรณ์ โรงเรียนเซนต์-คาเบรียล อาจารย์ทองชุบ ศรีแก้ว โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ พิจารณาความถูกต้อง เหมาะสมในการตั้งประเด็นคำถามที่ใช้ในการจัดกลุ่มสนทนา

ขอขอบคุณ คุณชนิตดา วิวัฒน์ชานนท์ คุณอนัน ปันอินทร์ ดร.มีชัย เอี่ยมจินดา และ เพื่อนๆปริญาโทการบริหารการศึกษาภาคพิเศษรุ่นที่ 12 และเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ให้กำลังใจและมีส่วนช่วยเหลือมาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงได้จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ พ่อแม่ ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุวัฒน์ วิวัฒน์ชานนท์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	8
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม.....	9
นโยบายรัฐที่สนับสนุนการมีส่วนร่วม.....	19
การจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.....	23
ประวัติโรงเรียนเซนต์คาเบรียล.....	25
การบริหารงานกิจการนักเรียน.....	35
การจัดสวัสดิภาพนักเรียน.....	35
การจัดบริการแนะแนว.....	37
การจัดโภชนาการ.....	41
การจัดบริการด้านสุขภาพของนักเรียน.....	49
การจัดกิจกรรมนักเรียน.....	52
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา.....	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	71
วิธีดำเนินการวิจัย.....	71
ขั้นตอนในการตั้งประเด็นสนทนา.....	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการจัดกลุ่มสนทนา.....	75
5 การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	94
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	94
วิธีดำเนินการวิจัย.....	94
สรุปผลการวิจัย.....	94
การอภิปรายผล.....	98
ข้อเสนอแนะ.....	101
บรรณานุกรม.....	102
ภาคผนวก.....	108
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	116

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 การมีส่วนร่วมในองค์การ.....	12

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในวงการศึกษไทยและมีผลต่อสังคมไทย โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องพยายามปรับเปลี่ยนบทบาทเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ประเทศชาติจะต้องแข่งขันกับนานาประเทศนั้น ประเทศชาติจะต้องมีความเข้มแข็ง ประชากรจะต้องมีคุณภาพ เป็นที่เชื่อถือได้ สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกบนพื้นฐานแห่งความเป็นไทย การศึกษาจึงเป็นความจำเป็นในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจึงเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่ง ทุกสถาบันการศึกษาจึงต้องสร้างความตระหนักและใส่ใจในการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างเต็มความสามารถและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งได้บัญญัติสาระต่างๆไว้ในหลายมาตรา เช่น หมวด 1 มาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร ท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น หมวด 2 มาตรา 11 บิดามารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา 17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว จากสาระของพระราชบัญญัติการศึกษา ผู้บริหารจึงต้องตระหนักว่าการบริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบันไม่อาจยึดติดในความสำเร็จแต่หนหลังอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ปกครอง เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนได้

ในการปฏิรูปการศึกษานั้นเป้าหมายหลักคือ การกระตุ้นให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา อย่างไรก็ตามวิธีการที่จะสร้างบรรยากาศของความร่วมมือที่ดีในระดับท้องถิ่นให้เกิดขึ้นได้ระหว่างครู ครอบครัว และสาธารณชนนั้นมีเงื่อนไขดังนี้ คือ ประการแรกเจตนารมณ์ที่มุ่งเน้นของรัฐบาลส่วนกลางในการจัดเวทีเปิดสำหรับการตัดสินใจในแนวทางประชาธิปไตย ซึ่งเปิดโอกาสให้ชุมชน ครู สมาคมครูผู้ปกครอง ตลอดจนองค์การพัฒนาเอกชนได้แสดงความคิดเห็นและความปรารถนาให้ประจักษ์แก่สาธารณชน ประการที่สองสถาบันการศึกษาทั้งหมดจะต้องเตรียมปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของ

ท้องถิ่นและเปิดใจให้กว้างสำหรับการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กันด้วย ประการสุดท้ายเสรีภาพในการจัดการศึกษาในโรงเรียนนับเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในการส่งเสริมความคิดริเริ่มในท้องถิ่น เนื่องจากการร่วมกันคิดร่วมกันตัดสินใจจะช่วยจัดการทำงานอย่างเอกเทศของบรรดาครูอาจารย์ที่เป็นมาแต่อดีตให้หมดไปได้ ซึ่งจะเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียน ขณะเดียวกันก็ช่วยเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนด้วย (ฌาคส์ เดอลอร์ส. 2540: 201 – 202)

การให้ประชาชนมีส่วนร่วม ให้ประชาชนยอมรับว่าสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญของชุมชนเป็นสิ่งที่ค่าของทุกคนในชุมชน ในฐานะที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการช่วยเหลือปรับปรุงส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าให้แก่ทุกคนในชุมชน นอกจากโรงเรียนจะได้รับความร่วมมือ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากประชาชนแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญา ความมุ่งหมาย และการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน (สุวัฒน์ มุทฺธเมธา. 2524 : 105) การจัดการศึกษาเป็นสิทธิและหน้าที่ของผู้ปกครองจึงต้องกระจายความรับผิดชอบไปให้กับผู้ปกครอง ไม่ใช่ความรับผิดชอบของรัฐแต่ฝ่ายเดียวอย่างเช่นที่เป็นอยู่ในรอบร้อยปีที่ผ่านมา ต้องส่งเสริมให้มีสมาคมครูผู้ปกครอง (Parent – Teacher Association หรือ PTA.) ในทุกสถานศึกษา เพื่อให้มีบทบาทความร่วมมือด้านวิชาการและกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น มีสิทธิที่จะได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน สามารถแสดงความคิดเห็นได้ทั้งในที่ประชุมสมาคมผู้ปกครองและผ่านผู้แทนที่อยู่ในคณะกรรมการโรงเรียน โดยวิธีนี้ผู้ปกครองและชุมชนจะมีสิทธิทางการศึกษาและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ไม่ใช่จัดงานหาเงินหรือบริจาคเงินให้โรงเรียนเท่านั้น (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 277-278)

การที่พ่อแม่ไม่เข้ามามีส่วนร่วมกับการศึกษาของลูก เพราะพ่อแม่ถูกทำให้เข้าใจว่าตัวเองไม่รู้ ไม่มีความสามารถ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาของลูกในโรงเรียน ควรส่งเสริมให้พ่อแม่ตระหนักถึงคุณค่าของตัวเองโดยการระดมทำความเข้าใจ เพราะที่ผ่านมาพ่อแม่ถูกกดดันให้อยู่นอกกระบวนการศึกษามาตลอด บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครู ควรช่วยเหลือและสนับสนุนครูในเรื่องต่าง ๆ ที่เห็นว่าจะส่งผลกระทบต่อถึงนักเรียน ควรมีบทบาทในการตรวจสอบการบริหารของโรงเรียนในการตัดสินใจเรื่องการเรียนการสอน ร่วมมือกับผู้บริหารในการแก้ปัญหาใหญ่ ๆ ในโรงเรียน ผู้ปกครองและครูควรร่วมมือกันเพื่อจะพิจารณาว่า ครูต้องการอะไร พ่อแม่ต้องการอะไร ทำให้เกิดปัจจัยการยอมรับร่วมกัน พ่อแม่ต้องเข้มแข็ง ต้องร่วมมือกันกับครอบครัวอื่น ๆ เกิดเป็นชุมชนของครอบครัวขึ้น ต้องส่งเสริมทั้งการเรียนรู้อย่างตนเองและเด็กและให้เป็นชุมชนที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนเป็นความร่วมมือที่อยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมในฐานะของเพื่อน มิตร หรือหุ้นส่วน ที่มีศักดิ์ศรีและมีส่วนร่วมต่อการพัฒนา การศึกษาที่เท่าเทียมกัน บทบาทของครอบครัวและโรงเรียนต่างต้องพึ่งพากัน แลกเปลี่ยนข้อมูล และในบางครั้งต้องแบ่งงานกันทำตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบเฉพาะด้าน ความร่วมมือแบบเพื่อนหรือหุ้นส่วนที่จัดว่าประสบความสำเร็จจะต้องใช้

ความพยายามต่อเนื่อง อาศัยการทำงานที่ร่วมมือกัน และสนับสนุนซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกัน (สุภาวดี หาญเมธี. 2543 : 39-42)

บทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพราะถือเป็นแนวคิดสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมมือกันในทุกๆด้าน ไม่ใช่ปล่อยให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้ดำเนินการจึงจะทำให้การศึกษาของไทยบรรลุจุดมุ่งหมายและนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการได้อย่างแท้จริง (สมลักษณ์ ภูคำแสน. 2540 : บทคัดย่อ) ในต่างประเทศให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นอย่างมากยิ่ง ทาวเซน ได้ทำการวิจัยพบว่าผู้ปกครองบางคนเห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในโรงเรียนซึ่งจะเป็นการช่วยให้ลูกมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดีขึ้น นั่นคือ เด็กที่พ่อแม่ไม่มีส่วนร่วมในโรงเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำกว่าเด็กที่พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วม (Townsend. 1999 : abstract) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัฟตัน ที่พบว่า การที่พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีวิชาการที่ดีขึ้น มีบรรยากาศในการเรียน ส่วนครูได้รับประโยชน์เพราะมีผู้ปกครองให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือมากยิ่งขึ้น ผู้ปกครองมีความเข้าใจในโปรแกรมต่างๆ ของโรงเรียน ซึ่งช่วยเสริมกระบวนการเรียนในห้องเรียน พ่อแม่มีความใกล้ชิดลูกยิ่งขึ้นทำให้เกิดความเข้าใจลูก ครู และโรงเรียนได้ดีขึ้น ตลอดจนการมีส่วนร่วมเข้ามาช่วยในด้านการบริหารโรงเรียน (Upton. 1999 : abstract)

ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานั้น การที่ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมจะช่วยให้กำหนดหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและตรงตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด (วิศาล เครือคล้าย. 2543 : 3-4) นอกเหนือจากหลักสูตรซึ่งเกี่ยวข้องกับวิชาการแล้วนั้น งานกิจการนักเรียนถือว่าการช่วยเสริมเติมเต็มให้นักเรียนเป็นคนอย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การที่ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนนั้นจึงเป็นผลดีต่อการพัฒนาได้อย่างตรงจุด ซึ่งจากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการนักเรียนพบว่าผู้ปกครองเห็นว่า ด้านการปกครองนั้นต้องการให้โรงเรียนเข้มงวดระเบียบวินัยมากขึ้น และเห็นว่า บริการแนะแนวของโรงเรียนมีความจำเป็นต่อนักเรียนมากที่สุด นอกจากนั้นยังต้องการให้ปรับปรุงบริการด้านความปลอดภัย เช่น การป้องกันอัคคีภัย ควรเพิ่มชั่วโมงฝึกอบรมมารยาท ควรมีชมรมผู้นำเพื่อประโยชน์และเพิ่มฝึกกายบริหารในตอนเช้า (วิภา สกุลเอี่ยมไพบุลย์. 2538 : บทคัดย่อ)

แม้ว่าในภาวะปัจจุบันที่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลให้การทำหน้าที่ของครอบครัว กลุ่มสังคมและสถาบันต่าง ๆ ในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปด้วย ระบบความสัมพันธ์ระหว่าง พ่อ แม่ ลูก ในครอบครัวเดียวกันหรือแม้กระทั่งระหว่างสถาบันครอบครัวต่อสภาวะแวดล้อมอื่นๆ ในสังคมเข้าสู่สภาพความสัมพันธ์ที่เสียสมดุล บทบาทหน้าที่ของสถาบันทางสังคมที่มีต่อการพัฒนามนุษย์อ่อนแอลงปรากฏการณ์นี้เห็นได้ชัดเจนโดยเฉพาะในสถาบันครอบครัว ที่บทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ในการ

พัฒนาสมาชิกที่อ่อนเยาว์ บุตรหลาน ทั้งในด้านการศึกษา การอบรมทางสังคม ทักษะชีวิตถูกเปลี่ยนไป มุ่งเน้นที่การทำงานหารายได้และการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจแทน (อภิญา เวชชัย. 2544 : 1-2) แต่เป็นภาระของโรงเรียนที่จะต้องหาทางที่จะดึงพลังและความเข้มแข็งจากผู้ปกครองออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตัวนักเรียนและโรงเรียน

โรงเรียนเซนต์คาเบรียลเป็นโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหนึ่งในจำนวน 14 แห่งที่อยู่ภายใต้การดูแลของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เปิดสอนวิชาสามัญตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นนักเรียนชายล้วน ปัจจุบันมีนักเรียน 4,652 คน ภราดา 5 คน ครู 242 คน โดยแบ่งการบริหารงานเป็น 5 ฝ่าย คือ 1) สำนักผู้อำนวยการ 2) ฝ่ายวิชาการ 3) ฝ่ายปกครอง 4) ฝ่ายกิจกรรม 5) ฝ่ายบริการ การบริหารงานโรงเรียนนั้นมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยได้แต่งตั้งให้นักบวชดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนจะแต่งตั้งผู้ร่วมบริหารดำรงตำแหน่งคณะกรรมการบริหารของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าฝ่ายและรองหัวหน้าฝ่าย โดยมีวาระการบริหารงานวาระละ 2 ปี ดังนั้น คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารงานนั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากคณะครู ผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่าและสมาคมผู้ปกครอง

จากนโยบายของรัฐและของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่อบทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจการต่างๆ อยู่เสมอ ทั้งในด้านความร่วมมือและการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น โรงเรียนถือว่าผู้ปกครองเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนจะต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ทั้งนี้โรงเรียนและผู้ปกครองจะต้องร่วมมือกันจัดการศึกษา แต่ที่ผ่านมามีการร่วมมือในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ เกิดขึ้นเฉพาะบางกลุ่มเฉพาะผู้ที่สนใจ ทั้งนี้มีการยอมรับโดยทั่วไปว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันโรงเรียนมีอาจดำเนินการแต่เพียงผู้เดียว ผู้ปกครองของโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เชื่อมั่นและศรัทธาการจัดการศึกษาของภราดาคณะเซนต์คาเบรียล ด้วยศักยภาพของผู้ปกครองที่เป็นเจ้าของกิจการ เป็นพนักงานของรัฐหรือเอกชนนั้นเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสามารถช่วยพัฒนาให้การจัดงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเซนต์คาเบรียลเกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียนและตัวนักเรียน ซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ตรงตามความต้องการของผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการวิจัยจะนำไปสู่การได้มาซึ่งข้อมูลในการวางแผน กำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งทำให้งานกิจการนักเรียนพัฒนาไปอย่างมีระบบ เพราะเป็นการพัฒนาที่เกิดจากการร่วมคิดและตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับประโยชน์และร่วมตรวจสอบประเมินผลของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ในงานกิจการนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ การจัดสวัสดิภาพนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การจัดโภชนาการ การจัดบริการด้านสุขภาพของนักเรียนและการจัดกิจกรรมนักเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการวางแผน กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ทั้งในการจัดสวัสดิภาพนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การจัดโภชนาการ การจัดบริการด้านสุขภาพของนักเรียนและการจัดกิจกรรมนักเรียนซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนางานกิจการนักเรียน ทั้งเป็นการดึงภูมิปัญญาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ อันจะเป็นผลดีต่อนักเรียนและโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียลในงานกิจการนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ การจัดสวัสดิภาพนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การจัดโภชนาการ การจัดบริการด้านสุขภาพของนักเรียนและการจัดกิจกรรมนักเรียน ตามแนวคิดของโคเฮนและอัทซอพ

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยได้แก่ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 โดยแบ่งกลุ่มสหภาพเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครองระดับประถมศึกษา 3 คน ระดับมัธยมศึกษา 3 คน ผู้แทนจากสมาคมผู้ปกครองและครูจำนวน 1 คน และครูของโรงเรียนที่ดูแลรับผิดชอบงานในเรื่องนั้นอีก 1 คน รวมทั้งสิ้น 40 คน

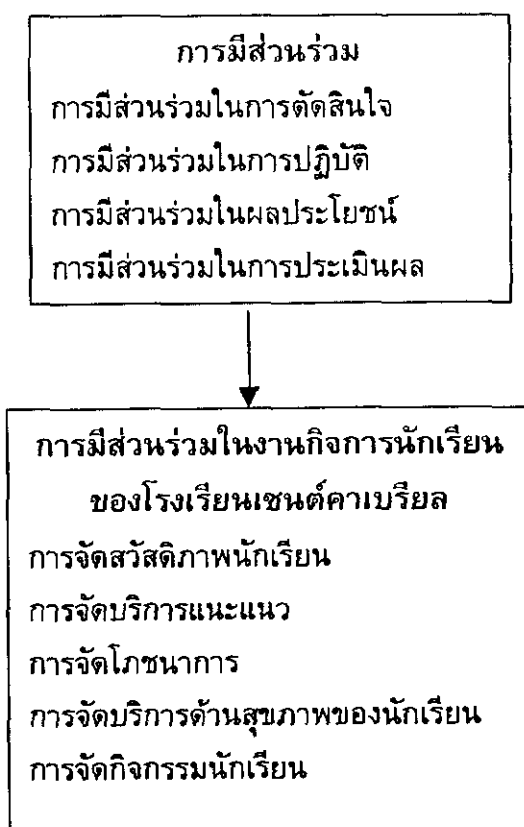
นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนเซนต์คาเบรียล หมายถึง สถานศึกษาเอกชนที่ดำเนินการสอนตามหลักสูตรสามัญ สังกัดสำนักบริหารคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
2. งานกิจการนักเรียน หมายถึงงานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนและกิจกรรมนักเรียนทั้งหมด ซึ่งในที่นี้ประกอบด้วย
 - 2.1 การจัดสวัสดิภาพนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่นักเรียน
 - 2.2 การจัดบริการแนะแนวหมายถึงการช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อม สามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
 - 2.3 การจัดโภชนาการหมายถึงการจัดบริการเรื่องอาหารกลางวันแก่นักเรียนรวมทั้งการจัดหาร้านอาหารภายนอกเพื่อบริการแก่นักเรียน
 - 2.4 การจัดบริการด้านสุขภาพของนักเรียนหมายถึงการจัดบริการดูแลเรื่องสุขภาพของนักเรียน
 - 2.5 การจัดกิจกรรมนักเรียน หมายถึงกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์กว้างขวาง เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมดนตรี กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมช่วยเหลือสังคมและกิจกรรมส่งเสริมประเพณีไทย
3. การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนที่ประกอบด้วย การจัดสวัสดิภาพนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การจัดโภชนาการ การจัดบริการด้านสุขภาพของนักเรียน การจัดกิจกรรมนักเรียน โดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคือมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติคือการเข้าร่วมในงานกิจการนักเรียนที่โรงเรียนจัดขึ้น การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์คือการได้รับประโยชน์จากงานกิจการนักเรียนและการมีส่วนร่วมในการประเมินผลคือการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและประเมินผลในงานกิจการนักเรียน
4. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่รับผิดชอบเลี้ยงดู เอาใจใส่ อบรมสั่งสอนนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียลในปีการศึกษา 2547 ได้แก่ บิดามารดา ญาติ หรือผู้ที่บิดามารดาไว้วางใจให้ดูแลบุตร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวความคิดทฤษฎีและงานวิจัย ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยพัฒนาจากแนวคิดของโคเฮนและอ็พฮอฟ ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in decision making) คือมีส่วนร่วมในการคิด วางแผนในงานกิจการนักเรียน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Participation in implementation) คือการเข้าร่วมในงานกิจการนักเรียนที่โรงเรียนจัดขึ้น การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Participation in benefits) คือ การได้รับประโยชน์จากงานกิจการนักเรียนที่โรงเรียนจัดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in evaluation) คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและประเมินผลงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ซึ่งประกอบด้วยการจัดสวัสดิภาพนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การจัดโภชนาการ การจัดบริการด้านสุขภาพของนักเรียน การจัดกิจกรรมนักเรียน (โรงเรียนเซนต์คาเบรียล. 2546 : 18) ดังภาพประกอบดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
3. นโยบายของรัฐที่สนับสนุนการมีส่วนร่วม
4. การจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
5. การบริหารงานกิจการนักเรียน
6. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

สมยศ นาวิการ (2525 : 1) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมคือ กระบวนการให้ผู้ได้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งของบุคคล เป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของพวกเขา ในการแก้ปัญหาของการบริหาร ที่สำคัญการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ ที่ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารของพวกเขาให้กับผู้ได้บังคับบัญชาของพวกเขา และเป็นการบริหารที่ผู้บังคับบัญชาต้องการให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กร

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534 : 67) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง

ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ (2537-2539 : 50-51) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดและการบริหารการศึกษาว่า หมายถึง การเปิดโอกาสหรือจัดให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นกรรมการของหน่วยงานหรือเข้าร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงานหรือเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ การจัดและการบริหารการศึกษาในระดับกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด อำเภอและสถานศึกษา

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2537 : 182) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ อาจเป็นการมี

ส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้น ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิด สติปัญญา และการกระทำคือการให้มีส่วนร่วม การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์การนั้น บุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินการหรือปฏิบัติการกิจต่างๆขององค์การ การที่บุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมต่างๆย่อมทำให้บุคคลมีความผูกพัน (Commitment) ต่อกิจกรรมนั้นและมีความผูกพันต่อองค์การในที่สุด จึงทำให้เห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทำให้เกิดการเกี่ยวข้องก่อให้เกิดความผูกพัน

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 237) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมว่า หมายถึงรูปแบบของความเกี่ยวข้องผูกพันร่วมกันของสมาชิกในการประชุมหรือเพื่อการตัดสินใจและควบคุมการทำงานร่วมกัน

หวัง (ชูชาติ พ่วงสมจิตร. 2540 : 12 ; อ้างอิงจาก Whang. 1981 : 91-92) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการเข้าไปดำเนินงานของบุคคลหรือของกลุ่มเพื่อได้สะท้อนถึงความสนใจของตน หรือเพื่อให้การสนับสนุนทางด้านกำลังงานหรือทรัพยากรต่อสถาบัน/ระบบที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตของพวกเขา

กุสตาโว (ชูชาติ พ่วงสมจิตร. 2540 : 11 ; อ้างอิงจาก Gustavo. 1992 : 4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้น โดยปกติทั่วไปเป็นที่เข้าใจกันว่า หมายถึงการเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนรับผิดชอบในบางสิ่งบางอย่างแต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมมีความชัดเจนและลึกซึ้งไปกว่าเพียงการมีส่วนรับผิดชอบ เมื่อการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม

สรุป การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การเข้ามามีส่วนในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมประเมินผลในกิจกรรมต่างๆขององค์การเพื่อรับประโยชน์ร่วมกันระหว่างองค์การและผู้มีส่วนร่วม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

เจมส์ ไตร์แนนท์ (พิมพ์พรณ เทพสุเมธานนท์ และคณะ. 2540 : 98-101) นักการศึกษาที่มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกา กล่าวว่า โรงเรียนและชุมชนเป็นสิ่งแยกกันไม่ออก โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน การวางนโยบายในการแก้ปัญหาและการประเมินผลของโรงเรียน ในปัจจุบันการศึกษาไม่จำเป็นจะต้องมาจากการวางแผนของนักการศึกษาเพียงฝ่ายเดียว แต่อาจมาจากสาขานักศิลปะ นักวิทยาศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ นักรัฐศาสตร์ นักสังคมวิทยา นักจิตวิทยา และอื่นๆซึ่งร่วมกันวางแผน

สำหรับประชาชนทั่วไปนั้น หากไม่มีความรู้ความสามารถในทางวิชาการด้านหนึ่งด้านใดโดยเฉพาะ แต่ประชาชนโดยทั่วไปก็ทำหน้าที่เป็นตลาดของผลผลิต คือนักเรียนที่จะจบออก

ไป ประชาชนโดยทั่วไปมีฐานะต่อการผลิตหรือนักเรียนที่จบออกไปในฐานะบิดา มารดา เพื่อนร่วมงาน นายงาน ผู้รับบริการ ฯลฯ เหล่านี้สามารถเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นคุณภาพของผลผลิตของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นแม้ประชาชนพึงได้มีโอกาสร่วมวางแผนนโยบายการศึกษาบ้าง และได้เสนอหลักที่ควรยึดถือในการปฏิบัติงานเพื่อสนองความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนโดยชุมชนนั้นมีดังนี้

1. ควรมีความร่วมมือระหว่างนักวิชาการและประชาชนในการพัฒนาโรงเรียน สิ่งที่ชุมชนได้ตระหนักถึงก็คือ โรงเรียนไม่สามารถบริหารได้ผลอย่างเต็มที่หากปราศจากความร่วมมือของประชาชน

2. นโยบายการศึกษาควรจะมาจากการกำหนดของประชาชนไม่ในรูปใดก็รูปหนึ่ง ในระดับประเทศ ประชาชนทั้งประเทศควรได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษา ในระดับจังหวัด และท้องถิ่น ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจไม่โดยทางตรงก็ทางอ้อม นักวิชาการต่าง ๆ นักการศึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญใด ๆ ควรมีหน้าที่ในการให้คำแนะนำ แต่การตัดสินใจขั้นสุดท้ายควรกระทำโดยประชาชน ในหลักการนี้อาจไม่ได้รับการยอมรับอย่างดีจากนักการศึกษาและนักวิชาการ ด้วยเห็นว่าประชาชนชาวไทยยังด้อยในการศึกษาจนเกินกว่าที่จะทำการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง แต่นั่นแหละเมื่อเราได้พัฒนาการศึกษาเพื่อประชาธิปไตยจนถึงระดับหนึ่งแล้ว การตัดสินใจเรื่องนโยบายการศึกษาที่สำคัญควรเป็นของประชาชน แต่มาในรูปใดนั้นย่อมสุดแต่การพิจารณา

3. การดำเนินงานที่แท้จริงของโรงเรียน เป็นความรับผิดชอบของนักวิชาการและบุคลากรการศึกษา ในขณะที่นโยบายการศึกษาหรือการตัดสินใจว่าโรงเรียนควรจะเป็นอย่างไร นั้นเป็นเรื่องของประชาชน แต่หน้าที่ในการทำงานที่แท้จริงเป็นของนักการศึกษา ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน กล่าวโดยสรุป ประชาชนควรเป็นฝ่ายกำหนดว่าควรทำอะไรจากการศึกษา ส่วนนักการศึกษาและบุคลากรของโรงเรียนเป็นฝ่ายกำหนดและดำเนินการว่าจะทำอย่างไร

4. ประชาชนควรมีส่วนร่วมกับการศึกษาในทุกระดับ การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นชุมชนระดับชาติ จังหวัด อำเภอ หมู่บ้าน ฯลฯ และผลการดำเนินการศึกษาไม่ว่าในระดับใดก็ตามมีผลสืบเนื่องกันได้ การมีส่วนร่วมในบางครั้งควรมีกระทั่งในชั้นเรียนด้วยเหตุนี้ผู้เขียนเห็นว่าเป็นความจำเป็นในการที่จะต้องมี "สภาการศึกษา" ขึ้น เพื่อเป็นการนำประชาชนมีส่วนร่วมในการศึกษาอย่างแท้จริง ส่วนการมีสภาจังหวัดจะเป็นอิสระจากการบริหาร ราชการท้องถิ่นและการจัดการศึกษาท้องถิ่นดำเนินไปด้วยกันหรือไม่ย่อมเป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาถึงนโยบายใหญ่ระดับชาติ ที่ว่าต้องการให้หลักบริหารราชการท้องถิ่น และการจัดการศึกษาท้องถิ่นดำเนินไปด้วยกันหรือไม่

5. การที่จะให้ประชาชนธรรมดามีส่วนร่วมในการศึกษานั้นต้องมีการแนะนำจากนักวิชาการ ประชาชนธรรมดาที่ไม่มีความรู้เทคนิคมากนักก็สามารถทำประโยชน์ได้มาก หากมีนักวิชาการต่าง ๆ คอยทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนว ความช่วยเหลือจากนักวิชาการและนักศึกษานั้นเป็นไปในรูปวิธีดำเนินการประชุมร่วมกัน การจัดปฐมนิเทศ การวางแผนโครงสร้าง บางครั้งประชาชนทั่วไปเข้าร่วมในกิจกรรมบางอย่างได้โดยไม่ต้องมีความช่วยเหลือจากฝ่ายวิชาการ แต่หลายครั้งอาจเกิดปัญหาที่แก้ได้ยากตามมาภายหลัง

6. ความมีส่วนร่วมของชุมชนต่อโรงเรียนจะต้องกระจายไปอย่างทั่วถึงมิใช่จะเป็นแต่เฉพาะบุคคลบางกลุ่มบางเหล่า ซึ่งจะทำให้การมีผลประโยชน์ส่วนตนหรือกลุ่มได้ นโยบาย แผนงานและปัญหาต่าง ๆ ควรจะได้กระทำและศึกษาเพื่อเป็นการสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

7. การมีส่วนร่วมใดๆในการศึกษาของประชาชนควรขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการศึกษาที่ได้รับมาอย่างถ่องแท้ ปัญหาทางการศึกษานั้นยุ่งยากและซับซ้อน บางครั้งปัญหาก็มีขอบข่ายกว้างขวางเกินกว่าจะแก้เฉพาะในชุมชน หากดำเนินการแก้ไขใดๆให้มีประสิทธิภาพก็ควรจะได้มีการศึกษากันอย่างหนัก ถกเถียงข้อดีข้อเสียและการตัดสินใจอย่างรอบคอบ โดยจะต้องพิจารณากันถึงเหตุผลเป็นประการสำคัญ

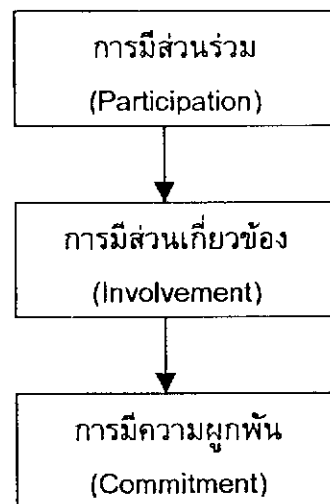
8. การเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องเป็นไปอย่างมีแบบแผน ควรได้มีการกำหนดขอบเขตของประชาชนในการเข้ามีส่วนร่วมดังกล่าว อาจได้แก่การวางกฎระเบียบ แนวปฏิบัติของการทำงานร่วมกัน ทุกคนจะต้องรู้หน้าที่ของตน มิฉะนั้นอาจเกิดปัญหาได้

9. การเข้าร่วมควรปรับให้สอดคล้องกับท้องถิ่นนั้นๆ ในบางครั้งเรามักจะนิยมการออกแบบเพราะง่ายดีแต่ผลเสียอาจมีมากมาย บางครั้งการแก้ปัญหาประเภทเดียวกันทำสำเร็จในชุมชนหนึ่งแต่จะไม่ได้ผลเลยหากกระทำในอีกชุมชนหนึ่งในระดับประเทศ เช่น โครงการโรงเรียนชุมชนที่เคยมีมาในประเทศสหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์ อาจจะใช้ไม่ได้ในประเทศไทย ควรจะได้มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ

10. การเข้าร่วมจะต้องมีการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องเริ่มขึ้นจากการทำงานระดับง่าย ๆ ก่อนแล้วจึงเริ่มไปสู่งานยาก ในการก่อตั้งสภาการศึกษาหากเริ่มโดยปัญหาหนักอก เช่น การเก็บภาษีเพิ่ม หรือการออกกฎหมายบังคับ เหล่านี้ก็จะยากไปเปรียบเสมือนการสอนให้เด็กก่อนคลาน

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2537 : 187) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ว่าเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนการทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆหรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหารและประสิทธิผลของ องค์การขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้น ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิดสติปัญญาก็คือ การ

มีส่วนร่วม การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์กรนั้น บุคคลจะต้องมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพัน (Commitment) ต่อ กิจกรรมและองค์กรในที่สุด ดังภาพประกอบ



ผลการมีส่วนร่วมในองค์กร

โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1977 : 7-26) เป็นนักวิชาการที่ศึกษาวิจัย และปฏิบัติงานโครงการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้อย่างมาก ในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม โคเฮน และ อัฟฮอฟ กล่าวถึงกรอบในการพิจารณาเรื่องของการมีส่วนร่วมว่า มีโครงสร้างพื้นฐานจำแนกเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 มีส่วนร่วมในเรื่องอะไร (What Participation Are We Concerned With?) หรือที่ โคเฮน และ อัฟฮอฟ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ประเภทหรือลักษณะของการมีส่วนร่วม (Kinds of participation) ซึ่งทั้งสองกล่าวว่า มี 4 ประเภท ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (participation in decision making)
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (participation in implementation)
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (participation in benefits)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (participation in evaluation)

มิติที่ 2 ใครที่เข้ามามีส่วนร่วม (Whose Participation Are We Concerned With?) ในส่วนนี้ มีคำที่ใช้ในความหมายกว้างคำหนึ่ง คือ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” (popular participation) ซึ่งโคเฮนและอัฟฮอฟ ได้จำแนกให้เป็นกลุ่มบุคคลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจำแนกออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น (local residents or local people)
2. ผู้นำท้องถิ่น (local leaders)
3. เจ้าหน้าที่ของรัฐ (government personnel)
4. คนต่างชาติ (foreign personnel)

กลุ่มคนทั้ง 4 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมนี้ ย่อมมีคุณลักษณะต่าง ๆ กัน ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทั้งสิ้น โคเฮนและอัทซอพ เสนอว่าคุณลักษณะของบุคคลที่ควรพิจารณา คือ

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานภาพของครอบครัว
4. การศึกษา
5. การแบ่งกลุ่มในสังคม ได้แก่ กลุ่มชนชาติ เผ่า เชื้อชาติ ศาสนาที่นับถือชั้นวรรณะ ภาษาที่ใช้ แหล่งกำเนิด และอื่น ๆ
6. อาชีพ
7. รายได้
8. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน
9. ระยะทางของที่พักกับที่ตั้งของโครงการความร่วมมือ
10. สถานภาพของการถือครองที่ดิน
11. สถานภาพของการได้รับการจ้างงาน (เช่น ทำงานเต็มเวลาหรือไม่เต็มเวลา)

มิติที่ 3 การมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นอย่างไร (How is Participation Occurring with in the Project?) ในมิตินี้ มีประเด็นที่ควรพิจารณาอยู่ 4 ประเด็นด้วยกัน คือ

1. พื้นฐานของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับ
 - 1.1 แรงที่กระทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมาจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง
 - 1.2 แรงที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม มาจากที่ใด
2. รูปแบบของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับ
 - 2.1 รูปแบบขององค์กร
 - 2.2 การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม
3. ขอบเขตของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับ
 - 3.1 ระยะเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วม
 - 3.2 ช่วงของกิจกรรม
4. ประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับ
 - 4.1 การให้อำนาจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม
 - 4.2 ปฏิสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

ชูชาติ พ่วงสมจิตร.(2540) ได้กล่าวถึงเรื่องที่ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมกับการโรงเรียน ตามทฤษฎีของโคเฮนและอัทซอพ ซึ่งจำแนกขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วมได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและตัดสินใจ (Participation in decision making) ในกระบวนการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เช่น การเป็นคณะกรรมการของโรงเรียน การมาร่วมประชุมกับทางโรงเรียน การให้ความคิดเห็นและการวางแผนงานให้กับโรงเรียน

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Participation in implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การบริจาคเงิน/วัสดุสิ่งของและการช่วยเหลือทรัพยากรให้กับโรงเรียน การเข้ามาช่วยเหลือด้วยแรงงาน การช่วยประสานงานกับคนในท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆ การมาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน การมาร่วมทำกิจกรรมตามที่โรงเรียนมอบหมาย การมารับมาส่งบุตรหลานและดูแลระหว่างที่อยู่โรงเรียน การช่วยเหลือความปลอดภัยให้กับนักเรียน การให้ความอุปถัมภ์แก่ทางโรงเรียน การเข้ามาให้บริการด้านสุขภาพอนามัยและให้บริการด้านสาธารณสุขโรค การเข้ามาเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียน

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Participation in benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้นนอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย เช่น การเข้ามาใช้บริการของโรงเรียน การเข้ามาเป็นลูกจ้างรายวันของโรงเรียน

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆได้ เช่น การให้ข่าวสารที่เป็นการสะท้อนภาพการทำงานของโรงเรียน การร้องเรียนต่อทางโรงเรียน การตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารและครู

แมคเกรเกอร์ (McGragor. 1960 : 235) กล่าวว่า การจะปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ประกอบด้วย บรรยากาศในการทำงานที่ดี เหมาะสม สมาชิกต้องมีความเข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน สมาชิกสามารถแสดงออกและมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะเป็นในเรื่องงานมิใช่เรื่องส่วนตัว

วูม และเยตัน (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2537 : 183-184 ; อ้างอิงจาก Vroom and Yetton. 1973) ได้เสนอแนวทางในการที่จะกำหนดว่า เมื่อไรควรจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

และควรจะมีส่วนร่วมมากน้อยอย่างไรในการตัดสินใจ ตัวแบบ (Model) ของ วูม และเยทตัน ได้เสนอแนะว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนี้ควรจะขึ้นกับธรรมชาติของปัญหาและสถานการณ์ ในการกำหนดรูปแบบและปริมาณของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น วูม และเยทตัน ได้เสนอแนะกฎไว้ 2 กลุ่ม คือ

กฎกลุ่มแรก เป็นการส่งเสริมคุณภาพของการตัดสินใจ

กฎกลุ่มที่สอง เป็นการส่งเสริมการยอมรับการตัดสินใจ

ในการตัดสินใจนั้น มีทางเลือกอยู่ 5 วิธี ตั้งแต่ผู้บริหารตัดสินใจคนเดียว (Unilateral) ไปจนถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ (Shared) ทางเลือกในการตัดสินใจทั้ง 5 วิธี มีดังนี้

1. ผู้บริหารใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วตัดสินใจเองตามลำพัง
2. ผู้บริหารแสวงหาข้อมูลจากผู้อื่นแล้วตัดสินใจเอง
3. ผู้บริหารหารือกับผู้เกี่ยวข้องเป็นรายคน แสวงหาความคิดและข้อเสนอแนะแล้วตัดสินใจเอง

4. ผู้บริหารปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องเป็นกลุ่ม แสวงหาความคิดเห็นร่วมกัน โดยการอภิปรายแล้วตัดสินใจ

5. ผู้บริหารร่วมคิดกับกลุ่มเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาแล้วให้กลุ่มตัดสินใจ

เพทแมน (ดิน ปรัชญาพฤทธิ 2533 : 642-643 ; อ้างอิงจาก C. Pateman. 1976 :

14-18) ได้แบ่งทฤษฎีการให้มีส่วนร่วมไว้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

ทฤษฎีความเป็นผู้แทน ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้แทนของผู้บริหารและถือว่าการให้มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งหรือถอดถอน เป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงานดี ทฤษฎีนี้เน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบันเพื่อเป็นเครื่องมือในการให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น เช่นการเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งโดยคะแนนลับและการประชุมปรึกษาหารือประจำปี

ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบให้มีส่วนร่วม การให้มีส่วนร่วมในแนวทฤษฎีนี้มีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแต่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้บริหารเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษาและพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบ นั่นคือ การไม่ยอมให้มีส่วนร่วมนับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของบุคลากร

วูดค็อก (ประยุทธ์ ตรีชัย. 2544 : 36 ; อ้างอิงจาก Woodcock. 1989 : 76-116) กล่าวถึงการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพว่า ต้องประกอบด้วย 11 องค์ประกอบคือ

1. ความสมดุลในบทบาท สมาชิกจะต้องมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกัน
2. เป้าหมายที่ชัดเจนและเห็นพ้องต้องกันเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการรับรู้และมีส่วนในการตั้งเป้าหมายนั้น

3. ความเปิดเผยและกล้าเผชิญหน้าเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถแสดงตน เหตุผล ความคิด ได้อย่างอิสระ

4. การสนับสนุนและการไว้วางใจกันจะทำให้สมาชิกรู้สึกจะปกป้องงานที่เขารับผิดชอบ

5. ความร่วมมือและความขัดแย้งจะช่วยให้ทุกคนยอมรับจุดอ่อนจุดแข็งของกันและกัน และจะช่วยดึงความรู้ความสามารถและประสบการณ์ต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน

6. วิธีการดำเนินการที่ดีจะทำให้การตัดสินใจถูกต้องเหมาะสม

7. ภาวะผู้นำที่เหมาะสม ยอมให้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเพื่อเปิดโอกาสและดึงศักยภาพของผู้ร่วมงานออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องาน

8. การตรวจสอบและติดตามงานเป็นการศึกษาทบทวนการทำงานของการทำงานของการปฏิบัติงาน เพื่อเรียนรู้จากประสบการณ์และคิดปรับปรุงงาน

9. การพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานที่จะเกิดขึ้น

10. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อช่วยเหลือและเรียนรู้จากกลุ่มข้างเคียง ทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่ม

11. การติดต่อสื่อสารที่ดีเปรียบเสมือนน้ำมันหล่อลื่น

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527 : 36-38) ได้เสนอความหมายและหลักการสำคัญ เรื่อง นโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องรวมกัน ในเรื่องต่อไปนี้จะบรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้คือ

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนความต้องการของชุมชน

2. ร่วมคิดสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน

3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือวางแผน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ปัญหา ตลอดจนสนองความต้องการของชุมชน

4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

5. ร่วมจัดหรือปรับปรุง ระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน

7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการ
 สุจินต์ ดาววิระกุล (2527 : 37) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
 การพัฒนาไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากร
4. การมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
5. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
6. การมีส่วนร่วมในการคิดหาวิธีแก้ปัญหา
7. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
8. การมีส่วนร่วมในการประชุม
9. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
10. การมีส่วนร่วมในการออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา
11. การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการหรือบริหารงาน
12. การมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิก
13. การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ชักชวนหรือประชาสัมพันธ์
14. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามกิจกรรมที่วางไว้
15. การมีส่วนร่วมในการลงทุนหรือบริจาคเงิน/ทรัพย์สิน

WHO (World Health Organization, 1978; อ้างถึงใน ทิพย์วิภา เทศวิศาล , 2543 :
 22) ได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ถือว่ารูปแบบที่แท้จริงจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ
 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ
 ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามและประเมินผล และประการสำคัญ
 คือ การตัดสินใจด้วย

2. การดำเนินกิจกรรม ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและการบริหาร การใช้
 ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงินและการบริหาร

3. การใช้ประโยชน์ ชุมชนจะต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิด
 ประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและควบคุมทางสังคม

4. การได้รับผลประโยชน์ ชุมชน จะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์ ในพื้นฐานที่
 เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือวัตถุก็ได้

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527 : 10) ได้แบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 4
 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

อรุณี หรดาล (2536 : 70-71) กล่าวว่า ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่เด็กที่บ้าน เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กรู้จักคิด รู้จักแสวงหาความรู้จากสิ่งรอบตัว รวมทั้งการให้ความสนใจและสนทนาซักถามเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้ทำในโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมความรู้และประสบการณ์ให้เด็กที่บ้าน

2. มีส่วนในการเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่เด็กที่โรงเรียน หมายถึงการที่ผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้เด็กที่โรงเรียน ได้แก่

2.1 เป็นผู้ช่วยครู ขณะทำกิจกรรมการจัดหาและเตรียมสื่อการสอน บางกิจกรรมอาจช่วยตรวจงานเด็ก

2.2 เป็นวิทยากรพิเศษ ผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้านหรือประกอบอาชีพที่เด็กส่วนมากสนใจ โดยโรงเรียนอาจเชิญมาเป็นวิทยากรพิเศษ นอกจากจะสนองความสนใจแล้ว ยังเป็นการแนะแนวด้านอาชีพให้กับเด็กได้อีกด้วย

3. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนโรงเรียน หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนในรูปของวัสดุ สิ่งของ กำลังทรัพย์ และในรูปของแรงงาน เป็นคณะกรรมการโรงเรียนคอยให้ความช่วยเหลือด้านการให้คำปรึกษาแนวการจัดประสบการณ์ การจัดสรรงบประมาณเพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการของโรงเรียน การจัดหาบุคลากรที่เหมาะสมกับตำแหน่งนั้น ๆ เป็นพิเศษ การจัดกิจกรรมสำหรับผู้ปกครองเพื่อเป็นการประสานให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

นโยบายรัฐที่สนับสนุนการมีส่วนร่วม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ร่างโดยความต้องการของประชาชนทั่วประเทศ ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

มาตราที่ 81 รัฐต้องจัดการศึกษาและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปและวัฒนธรรมของชาติ

มาตราที่ 289 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอบรมตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐแต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติให้รัฐจะต้องเห็นความสำคัญของชุมชนและส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและจากรัฐธรรมนูญทำให้เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้นซึ่งให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา มุ่งให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในการประกันคุณภาพการศึกษานั้นยังมีมาตรฐานหลายข้อที่มุ่งเน้นในเรื่องของการให้ผู้ปกครองหรือชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)

พ.ศ.2545

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดสาระที่เกี่ยวกับการศึกษาไว้ในมาตรา 43 และมาตรา 81 จากสาระในรัฐธรรมนูญดังกล่าวนำไปสู่การจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้เน้นในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและผู้เรียน เช่น

มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

- (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

- (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา
- (4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการจัดการศึกษา
- (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

มาตรา 11 บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา 17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับ ความพร้อมของครอบครัว

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆเพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการพัฒนามหาวิทยาลัยชุมชน

มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

มาตรฐานการศึกษา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 6 มาตรา 48 ได้กำหนดไว้ว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มี

ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง”

หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา คือให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงหลักและครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

1. เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและความจำเป็นอย่างเป็นระบบและมีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ
2. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและสภาพความสำเร็จของการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ชัดเจนและเป็นรูปธรรม
3. กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชาหรือผลการวิจัยหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ให้ครอบคลุมการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้
4. กำหนดแหล่งวิทยาการภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ
5. กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาทุกคนรวมทั้งผู้เรียนรับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางให้บิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ในการประกันคุณภาพเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ซึ่งมีมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมคือ (มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลฯ : 11-18)

มาตรฐานที่ 14 สถานที่ศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้ (Indicator)

1. ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา
2. การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน
3. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
4. ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา
5. มีส่วนส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องดำเนินชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี (BSG)

มาตรฐานที่ 17 มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ (Indicator)

1. มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2. มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน/ท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม ให้สามารถเชื่อมโยงแก้ปัญหาท้องถิ่นได้และนำไปปฏิบัติได้จริง

มาตรฐานที่ 27 ชุมชน / ผู้ปกครองมีศักยภาพในการสนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้ (Indicator)

1. ผู้ปกครองมีความรัก ความเข้าใจ เอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอนบุตรหลานและเป็นแบบอย่างที่ดี

2. ชุมชน / ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษาและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา

3. ผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า สถาบัน องค์กรอื่น ๆ ได้มีส่วนประสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนและการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (BSG)

มาตรฐานที่ 27 (BSG) คุณลักษณะเฉพาะด้านปัจจัยของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลฯ

ตัวบ่งชี้ (Indicator)

1. ผู้บริหารแน่วแน่ในอุดมการณ์และปฏิบัติตนเป็นผู้รับใช้ที่ดีตามแบบอย่างวิถีจิตของนักบุญหลุยส์ มารี

2. บุคลากรแน่วแน่ในอุดมการณ์ และปฏิบัติตนเป็นผู้รับใช้ที่ดี ตามแบบอย่างวิถีจิตของนักบุญหลุยส์ มารี

3. สถานศึกษามีการบริหารและดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลฯ

4. สถานศึกษามีส่วนร่วมในเครือข่ายการทำงานใด ๆ กับสถาบัน คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการต่างๆของมูลนิธิฯ

5. สถานศึกษามีการประสานความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า องค์กรอื่น ๆ อย่างเหมาะสมและทั่วถึง

มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยมีมาตรฐานและตัวบ่งชี้ซึ่งสอดคล้องมาตรฐานของสำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพ โดยมีการเพิ่มเติมมาตรฐานและตัวบ่งชี้ซึ่งเน้นจุดเน้นและเอกลักษณ์ของการศึกษาเซนต์คาเบรียล มีการตั้งคณะกรรมการตรวจมาตรฐานของ

โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเตรียมรับการตรวจของสำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพ (สมศ.)

การจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ปี ค.ศ.1885 บาทหลวงกลอมเบต์ พระสงฆ์คณะมิสซังต่างประเทศแห่งกรุงปารีส ซึ่งเป็นคุณพ่อเจ้าอาวาสอาสนวิหารอัสสัมชัญในขณะนั้น ได้ก่อตั้งโรงเรียนอัสสัมชัญขึ้นเพื่อให้การศึกษาสงเคราะห์แก่เด็กกำพร้าและโดยเฉพาะผู้ที่ยากจน โดยติดต่อภราดาคณะเซนต์คาเบรียลจากประเทศฝรั่งเศสมาดำเนินงานต่อจากท่าน มีคณะภราดา 5 ท่าน ได้เดินทางมาถึงประเทศไทย เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2444 (ค.ศ. 1901) ในจำนวนนี้มีเจ้าคุณอาจารย์ ฟ.อีแลร์ และเจ้าคุณอาจารย์มาร์ติน เดอ ดูร์ส รวมอยู่ด้วย การจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ เป็นที่นิยมอย่างมาก เนื่องจากเน้นในด้านระเบียบวินัยความเป็นสุภาพชนควบคู่ไปกับการรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ต่อมาเมื่อมีจำนวนนักเรียนมากขึ้นสถานที่เรียนไม่เพียงพอ กับความต้องการของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานมาเข้าเรียน เจ้าคุณอาจารย์มาร์ติน เดอ ดูร์ส จึงรับข้อเสนอของบาทหลวงบร็วซา เจ้าอาวาสวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์เวียร์สามเสน ในเรื่องที่ดินที่จะก่อสร้างโรงเรียนของคณะแห่งใหม่ จนกำเนิดโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ซึ่งเป็นโรงเรียนแห่งที่สองของคณะฯ ขึ้น เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1920 โดยมีนักเรียนลงทะเบียนเริ่มแรก 18 คน (วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์และอินทรีย์ บัวสมบุญณ์. 2544 : 14) และต่อมาได้ก่อตั้งสถาบันการศึกษาอื่น ๆ อีกรวมเป็น 14 สถาบัน ตามลำดับดังนี้

พ.ศ.2444	ก่อตั้งโรงเรียนอัสสัมชัญ
พ.ศ.2463	ก่อตั้งโรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพฯ
พ.ศ.2475	ก่อตั้งโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย เชียงใหม่
พ.ศ.2482	ก่อตั้งโรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการ กรุงเทพฯ
พ.ศ.2487	ก่อตั้งโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา ชลบุรี
พ.ศ.2491	ก่อตั้งโรงเรียนเซนต์หลุยส์ ฉะเชิงเทรา
พ.ศ.2501	ก่อตั้งโรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง ลำปาง
พ.ศ.2504	ก่อตั้งโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ธนบุรี
พ.ศ.2506	ก่อตั้งโรงเรียนอัสสัมชัญระยอง ระยอง
พ.ศ.2508	ก่อตั้งโรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี อุบลราชธานี
พ.ศ.2510	ก่อตั้งโรงเรียนอัสสัมชัญนครราชสีมา นครราชสีมา
พ.ศ.2515	ก่อตั้งมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ
พ.ศ.2522	ก่อตั้งโรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ สมุทรปราการ
พ.ศ. 254	ก่อตั้งโรงเรียนอัสสัมชัญเทคโนโลยีนครพนม นครพนม

เป้าหมายการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์และอินทรี บัวสมบูรณ์. (2544 : 18) กล่าวถึงเป้าหมายในการจัดการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยไว้ดังนี้

1. เน้นให้สำนึกว่าความมนุษย์และสิ่งสร้างทั้งมวลเป็นส่วนหนึ่งของธรรมอันสูงส่งศักดิ์สิทธิ์และบริสุทธิ์

2. เน้นความหมายของชีวิตมนุษย์ซึ่งพัฒนาศักยภาพแห่งปัจเจกชนทุกมิติจนบรรลุถึงขีดสุดอย่างสมบูรณ์ ในฐานะสมาชิกที่มีความรับผิดชอบผู้หนึ่งของสังคมด้วยนัยนี้จึงเน้น

2.1 การใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างไม่รู้จบและการพัฒนาชาวปัญญาจนแตกฉานซึ่งทำให้นักวิชาการมีวิจารณ์ญาณ มีตรรกะ และมีการวิเคราะห์แยกแยะทั้งนี้โดยอาศัยเทคโนโลยี สังคมศาสตร์และศาสตร์แห่งกายภาพ

2.2 การพัฒนามิติแห่งจินตนาการ มิติแห่งอารมณ์และความคิดสร้างสรรค์ โดยผนวกกิจกรรมเสริมในกระบวนการเรียน เพื่อผู้เรียนจะแตกฉานในวรรณกรรมสุนทรียศาสตร์การดนตรีและศิลปะ

2.3 การพัฒนาร่างกาย โดยการศึกษา สุขศึกษา และพลศึกษาซึ่งจะเสริมให้นักเลกากรู้แพ้ รู้ชนะ รู้จักร่วมมือและรู้จักแบ่งปันเพื่อความก้าวหน้าของหมู่คณะ

3. เน้นดุลยภาพในการดำเนินชีวิตทั้งในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ ในขณะที่บุคลากรเจริญเติบโตตามกระบวนการแห่งปัจเจกชนนั้น เขาจะรู้จักการให้และการรับ รู้จักเคารพรักและรับใช้สังคม บุคลากรจะมีความเป็นสากลและสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเคารพทุกๆเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นสุภาพชนผู้มีจรรยา มารยาทอันพึงประสงค์และสามารถเจริญชีวิตกับผู้อื่นได้อย่างดี

4. เน้นให้นักเลกากรยึดมั่นในศาสนาและศีลธรรม โดยการสร้างโอกาส บรรยากาศและประสบการณ์แห่งความเชื่อควบคู่ไปกับการพัฒนาปัญญา อารมณ์ กายและความคิดสร้างสรรค์ อันจะเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกแห่งความเชื่อที่ละน้อย โดยไม่บังคับหรือยึดเยียด

5. เน้นผลสัมฤทธิ์ทั้งในด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ พร้อมทั้งด้านวัตถุประสงค์ที่มุ่งให้นักเลกากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งในชีวิตนี้และชีวิตนิรันดร์ จึงได้ผนวกเอาการมีวัฒนธรรมความเชื่อในศาสนา สำนึกในสังคมและสิ่งแวดล้อม การรับรู้สัญญาณแห่งกาลเวลาและการมีสุขภาพพร้อมที่จะบูรณาการศาสตร์และศิลป์ทุกแขนง

ประวัติโรงเรียนเซนต์คาเบรียล

โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ตั้งอยู่เลขที่ 565 ถนนสามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10300 บนพื้นที่ประมาณ 13 ไร่

โรงเรียนเซนต์คาเบรียล เป็นโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งอยู่ในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ปัจจุบันมีภราดา ดร.อนุศักดิ์ นิธิภัทราภรณ์ ดำรงตำแหน่งผู้รับใบอนุญาตและผู้อำนวยการ ภราดาทักษบุตร ไกรประสิทธิ์ ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่

วัตถุประสงค์ของโรงเรียนคือการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพแก่เยาวชนและพัฒนาให้เป็นคนมีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Perfect man) เพื่อเตรียมตัวไปสู่สังคมการศึกษาตลอดชีพ

โรงเรียนจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชายตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันมีนักเรียน 4,652 คน ภราดา 5 คน ครู 252 คน ครูชาวต่างชาติ 36 คน อาจารย์พิเศษ 8 คน นักการ 112 คน มีห้องเรียนจำนวน 90 ห้อง อาคารเรียนและอาคารประกอบการเรียนรวม 9 หลัง ประกอบด้วย ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องดนตรี ห้องศิลปะ ห้องโสตทัศนูปกรณ์ ห้องปฏิบัติการภาษาต่างประเทศ ห้องพยาบาล ห้องแนะแนว ห้องพลานามัย โรงพลະ สนามกีฬา สระว่ายน้ำ เป็นต้น

โรงเรียนจัดการศึกษาโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ให้ความสำคัญของการรู้จักการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยแหล่งทรัพยากรสำคัญคือห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ต่างๆภายในโรงเรียน ซึ่งจัดซื้อสำหรับการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เน้นการปฏิบัติจริงจากห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการภาษาต่างประเทศ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งการฝึกภาคสนาม การจัดกิจกรรมเสริมทั้งในด้านวิชาการ กีฬา ดนตรี ศิลปะและวัฒนธรรม การจัดทำพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนตั้งแต่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยกำหนดให้นักเรียนไปใช้ชีวิตเพื่อทำกิจกรรมวิชาการและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆร่วมกันเป็นเวลา 5 วัน 4 คืน ที่ศูนย์วิชาการและนันทนาการเซนต์คาเบรียล 2000 ซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

โรงเรียนมุ่งพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ด้วยการจัดการฝึกอบรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งการพัฒนาครูให้ศึกษาหาความรู้จากภายในประเทศและการส่งครูไปศึกษา ณ ต่างประเทศ เช่น ส่งครูไปศึกษาด้านภาษาที่ประเทศอินเดีย แคนาดา ฟินแลนด์ และประเทศนิวซีแลนด์ การศึกษาดูงานจากแหล่งความรู้ การทัศนศึกษาเยี่ยมชมกิจการโรงเรียนต่าง ๆ ที่มีแนวปรัชญาการศึกษาเฉพาะด้านที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก

ปรัชญาของโรงเรียนฯ (School Philosophy)

โรงเรียนมีปรัชญาในการให้การศึกษาแก่นักเรียน ดังนี้

1.จุดมุ่งหมายของชีวิต คือ การรู้จักสัจธรรมความจริง และการเข้าถึงธรรมอันสูงส่ง อันเป็นบ่อเกิดของชีวิต

2.มนุษย์ทุกคนต้องทำงาน ความอุตสาหะวิริยะเป็นหนทางไปสู่ความสำเร็จ
(LABOR OMNIA VINCIT)

ความหมายของข้อความสำคัญสามารถนิยามได้ดังนี้

การรู้จักสัจธรรมความจริง หมายความว่า จุดมุ่งหมายสำคัญของชีวิตทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือการเข้าถึงความจริงแท้ของชีวิตที่ว่า ชีวิตของคนเรามีช่วงระยะเวลาที่ไม่เท่ากัน มีวันที่ต้องดับสูญ จึงต้องใช้ชีวิตของตนเองเพื่อนำพาซึ่งประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและผู้อื่นอย่างเต็มที่

การเข้าถึงธรรมอันสูงส่ง อันเป็นบ่อเกิดของชีวิต หมายความว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนฯ เพื่อให้ผู้เรียนได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่แต่ละคนยึดถืออย่างดียิ่งจนตลอดชีวิตของตน ทั้งนี้ นอกจากจะเข้าใจถึงแก่นแท้ของศาสนาของตนเองแล้วยังรวมถึงการแสดงออกในด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน อันเป็นพื้นฐานที่ดีของสังคมไทย อาทิเช่น ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความเมตตากรุณา การประหยัด เป็นต้น

LABOR OMNIA VINCIT เป็นคำภาษาลาติน หมายความว่า Labor conquers all things. นั่นคือ การจัด การศึกษาของโรงเรียนฯนอกจากเน้นคุณธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว โรงเรียน ฯ ได้เน้นพิเศษในด้านการปลูกฝังให้เห็นคุณค่า และการเรียนรู้ความสุขที่ได้จากความมานะอดทน และความพากเพียรพยายามในตัวนักเรียน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในกิจการงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้คุณลักษณะนี้ติดตัวนักเรียนไปจนตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทยในอนาคต ที่ต้องการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันจำเป็นต้องมีคุณสมบัติของความวิริยะอุตสาหะดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของโรงเรียนเซนต์คาเบรียล (School Objectives)

โรงเรียนมีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาแก่นักเรียน ดังนี้

เพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนเซนต์คาเบรียลให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และมีเอกภาพในการทำงาน สามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้รับการพัฒนา ด้านจิตวิญญาณที่จะรู้จักสัจธรรมความจริง และการเข้าถึงธรรมอันสูงส่ง อันเป็นบ่อเกิดแห่งชีวิต และมีความสามารถทางวิชาการ ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ของโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความรู้ความสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิต ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Perfect Man) เคารพยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีจิตสำนึกในการให้ความเคารพต่อพ่อแม่ ผู้มีพระคุณ เคารพต่อวัฒนธรรมอันเป็นวิถีชีวิตไทย อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่เป็นสมบัติของชาติสืบไป.

วิสัยทัศน์ของโรงเรียนเซนต์คาเบรียล (Vision of School)

โรงเรียนเซนต์คาเบรียลมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา ดังนี้

ในคริสต์ศักราช 2006 โรงเรียนเซนต์คาเบรียลจะต้องเป็นผู้นำในด้านการจัดการศึกษาของประเทศและได้รับการประกันคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

บุคลากรมีคุณภาพด้านการบริหารจัดการศึกษา มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะด้านการ ใช้เทคโนโลยี ที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด อีกทั้งยังมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นภายใต้บรรยากาศในการอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตย

นักเรียนมีบุคลิกภาพแบบผู้นำที่ดี ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และ สติปัญญา จนได้รับการยอมรับว่า เป็นคนเก่ง คนดี คนขยัน และมีความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ โดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของส่วนรวมเป็นสำคัญ

พันธกิจ (Mission of School)

โรงเรียนมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวิสัยทัศน์ดังกล่าวข้างต้น คือ (โรงเรียนเซนต์คาเบรียล. 2546 : 12)

1. จัดระบบการบริหารและการจัดการภายในโรงเรียนฯ ให้มีประสิทธิภาพ ภายใต้ จิตตารมณ์และบรรยากาศของการศึกษาคาทอลิก
2. ส่งเสริมบุคลากรทุกระดับให้เข้าใจจิตตารมณ์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และพัฒนาความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3. ปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ การวัดผล ประเมินผล ให้เหมาะสมกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก และความต้องการ ของสังคม

4. จัดระบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการบริหารจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

5. เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เป้าหมายของโรงเรียนเซนต์คาเบรียล (Goals of School)

โรงเรียนจักต้องส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการดำเนินการตามพันธกิจและบรรลุเป้าหมายเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ดังนี้ (โรงเรียนเซนต์คาเบรียล. 2542 :16)

1. การบริหารการจัดการ การวางแผน การประสานงาน การติดตาม ประเมินผล และการรายงานผล เป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

2. บุคลากรทุกระดับ ได้รับการพัฒนาและเอาใจใส่อย่างเต็มที่ จนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า เป็นตัวอย่างที่ดี สำหรับนักเรียนและสังคม มีมาตรฐานทางวิชาชีพสูง มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเป็นที่เคารพรักของบรรดาศิษย์เก่าและนักเรียนปัจจุบันด้วย

3. นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตทางการศึกษาเป็นคนดีของสังคม มีความรู้ความสามารถสูง มีทักษะการดำรงชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ เป็นอย่างดี สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา และจะต้องมีความรู้ความสามารถที่จะศึกษาต่อในชั้นสูงขึ้นไปได้

4. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้อย่างเต็มที่ คำนึงการลงทุน และก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการบริหารและการจัดการ

5. ห้องเรียน ห้องประกอบ บริเวณโรงเรียน บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทั่ว ๆ ไปอยู่ในสภาพพร้อมสมบูรณ์ และเพียงพอในการให้บริการแก่นักเรียนบุคลากรและชุมชนด้วย

6. ผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องด้วยนโยบายโรงเรียนเซนต์คาเบรียล

โรงเรียนมีนโยบายในด้านการบริหารโดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารทั่วไป

มุ่งพัฒนาระบบและกระบวนการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด โดยเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนอย่างจริงจัง

2. ด้านการเรียนการสอน

มุ่งจัดการศึกษาแก่นักเรียนให้มีคุณภาพ ที่จะสามารถพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามบทบาทหน้าที่ ความถนัด และศักยภาพของแต่ละบุคคล ทั้งยังมุ่งเน้นด้านคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นเลิศทางวิชาการ และความเจนจัดทางด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ รวมทั้งด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้วย

3. ด้านกิจการนักเรียน

มุ่งจัดกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ให้เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข รวมทั้งจัดระบบการบริการด้านสุขภาพ อนามัย ความปลอดภัย และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตและอนาคตของนักเรียน

4. ด้านบุคลากร

มุ่งพัฒนาระบบการบริหารงานบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในด้านการสรรหา การพัฒนา การธำรงรักษา และการแต่งตั้ง/โยกย้าย/ถอดถอน เพื่อให้บุคลากรมีคุณภาพ มีคุณธรรม และตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบตามสายงานการบังคับบัญชา รวมทั้งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรมีความมั่นคงในอาชีพด้วย

5. ด้านอาคารสถานที่

เร่งรัดให้มีการวางแผนและดำเนินการขยายสถานที่เรียน เพื่อรองรับกับการขยายจำนวนนักเรียน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสภาพแวดล้อม ควบคุม ดูแล บำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและจัดสภาพให้มีบรรยากาศแบบโรงเรียนคาทอลิก และบรรยากาศที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ทางวิชาการ ตลอดจนตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรง และระบบความปลอดภัยของอาคารสถานที่

6. ด้านธุรการและการเงิน

มุ่งพัฒนาระบบการบริหารงานธุรการและการเงินให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถบริการได้อย่างรวดเร็ว เรียบร้อย และทั่วถึง ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

7. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

มุ่งสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ศิษย์เก่า หน่วยงานต่างๆ และชุมชน รวมทั้งเผยแพร่ประสิทธิผลของโรงเรียนต่อสาธารณชนอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

การบริหารงานของโรงเรียน

โรงเรียนเซนต์คาเบรียลแบ่งการบริหารงานออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. สำนักผู้อำนวยการ มีงานต่างๆที่ต้องรับผิดชอบ ได้แก่

- 1.1 งานบริหารสำนักผู้อำนวยการ
- 1.2 งานสารสนเทศ
- 1.3 งานวิจัยและตรวจสอบคุณภาพ
- 1.4 งานประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.5 งานการเงิน
- 1.6 งานบัญชีงบประมาณ
- 1.7 งานศูนย์วิชาการและนันทนาการ
- 1.8 งานกองทุนสวัสดิการ
- 1.9 งานทะเบียน-วัสดุครุภัณฑ์
- 1.10 งานรกรับส่งนักเรียน
- 1.11 งานประชาสัมพันธ์
- 1.12 งานนโยบายและแผน
- 1.13 งานศูนย์ภาษาเซนต์คาเบรียล-เบลล์
- 1.14 งานบุคลากร
- 1.15 งาน Mini English Program

2. ฝ่ายวิชาการ มีงานต่างๆที่ต้องรับผิดชอบ ได้แก่

- 2.1 งานบริหารฝ่ายวิชาการ
- 2.2 งานกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 2.3 งานสอนเสริมนอกเวลา
- 2.4 งานวัดและประเมินผล
- 2.5 งานทะเบียนและประมวลผล
- 2.6 งานผลิตเอกสาร
- 2.7 งานนิเทศภายใน
- 2.8 งานหลักสูตร
- 2.9 งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. ฝ่ายปกครอง มีงานต่างๆที่ต้องรับผิดชอบ ได้แก่

- 3.1 งานบริหารฝ่ายปกครอง
- 3.2 งานปกครองนักเรียน
- 3.3 งานความประพฤติ
- 3.4 งานสวัสดิภาพ

3.5 งานแนะแนว

4. ฝ่ายกิจกรรม มีงานต่างๆที่ต้องรับผิดชอบ ได้แก่

- 4.1 งานบริหารฝ่ายกิจกรรม
- 4.2 งานกีฬา
- 4.3 งานศูนย์ดนตรี-การแสดง
- 4.4 งานพัฒนาสังคม
- 4.5 งานส่งเสริมประชาธิปไตย
- 4.6 งานลูกเสือ-วิชาทหาร
- 4.7 งานกิจกรรมพิเศษ

5. ฝ่ายบริการ มีงานต่างๆที่ต้องรับผิดชอบ ได้แก่

- 5.1 งานบริหารฝ่ายบริการ
- 5.2 งานห้องสมุด
- 5.3 งานวารสาร
- 5.4 งานอภิบาลโรงเรียน
- 5.5 งานโภชนาการ
- 5.6 งานสุขอนามัย
- 5.7 งานสื่อ-โสตทัศนูปกรณ์
- 5.8 งานสถานที่-ยานพาหนะ-จราจร
- 5.9 งานพิพิธภัณฑ

การสำรวจทัศนคติการพัฒนาโรงเรียนเซนต์คาเบรียล พ.ศ. 2545

โรงเรียนเซนต์คาเบรียลได้ทำการสำรวจทัศนคติการพัฒนาโรงเรียนเซนต์คาเบรียล เพื่อการจัดทำงบประมาณปีการศึกษา 2546 โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,500 ฉบับ ซึ่งได้รับกลับคืนจำนวน 1,067 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 1,045 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 69.97 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ

- 1 ครู หมายถึง ผู้บริหาร ผู้ร่วมบริหาร หัวหน้าฝ่ายและผู้ช่วยหัวหน้าฝ่าย หัวหน้าและผู้ช่วยกลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้าระดับชั้น ครูผู้สอนและครูสนับสนุน
2. นักเรียน หมายถึงนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
3. ผู้ปกครองและหรือผู้ปกครองที่เป็นศิษย์เก่า
4. คณงาน

ผลการสำรวจสรุปได้ดังนี้

ประเด็นที่ต้องการพัฒนาโรงเรียนเซนต์คาเบรียล

ภาพรวมที่ทุกกลุ่มตัวอย่างได้แสดงทัศนคติต้องการให้โรงเรียนเซนต์คาเบรียลได้มีการพัฒนาในเรื่องต่างๆ โดยให้น้ำหนักเรียงลำดับดังนี้

1. ด้านงานวิชาการ
2. ด้านงานสารสนเทศและเทคโนโลยี
3. ด้านงานบุคลากร
4. ด้านงานกิจการนักเรียน
5. ด้านงานอาคารสถานที่และบริการ
6. ด้านงานบริหาร
7. ด้านงานธุรการและการเงิน

กลุ่มตัวอย่างจากผู้ปกครองและหรือผู้ปกครองที่เป็นศิษย์เก่าได้ให้น้ำหนักประเด็นที่ต้องการพัฒนาเรียงลำดับดังนี้

1. ด้านงานวิชาการ
2. ด้านงานสารสนเทศและเทคโนโลยี
3. ด้านงานบุคลากร
4. ด้านงานกิจการนักเรียน
5. ด้านงานอาคารสถานที่และบริการ
6. ด้านงานบริหาร
7. ด้านงานธุรการและการเงิน

ซึ่งในแต่ละด้านนั้นให้น้ำหนักประเด็นที่ต้องการพัฒนาเรียงลำดับได้ดังนี้

1. ด้านงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองได้ให้น้ำหนักของการพัฒนาด้านวิชาการในเรื่องต่อไปนี้

- 1.1 เรื่องหลักสูตร
- 1.2 เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.3 เรื่องสื่อการเรียนรู้
- 1.4 เรื่องการวัดและการประเมินผล
- 1.5 เรื่องชมรมและชุมนุม
- 1.6 เรื่องการนิเทศ

2. ด้านสารสนเทศและเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองได้ให้น้ำหนักของการพัฒนาด้านสารสนเทศและเทคโนโลยี ในเรื่องต่อไปนี้

- 2.1 เรื่องงานสารสนเทศ
- 2.2 เรื่องการพัฒนาบุคลากรด้านสารสนเทศ

2.3 เรื่องคอมพิวเตอร์

2.4 เรื่องการพัฒนาโปรแกรม

2.5 เรื่องการพัฒนาเครือข่าย

3. ด้านบุคลากร กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองได้ให้น้ำหนักของการพัฒนาด้านบุคลากรในเรื่องต่อไปนี้

3.1 เรื่องการคัดสรรบุคลากร

3.2 เรื่องการพัฒนาบุคลากร

3.3 เรื่องการประเมินบุคลากร

3.4 เรื่องค่าตอบแทน

3.5 เรื่องการให้ออกจากงาน

4. ด้านงานกิจการนักเรียน กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองได้ให้น้ำหนักของการพัฒนาด้านงานกิจการนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้

4.1 เรื่องระเบียบวินัยนักเรียน

4.2 เรื่องสวัสดิภาพนักเรียน

4.3 เรื่องการอบรมนักเรียน

4.4 เรื่องกีฬา

4.5 เรื่องการแนะแนว

4.6 เรื่องการบำเพ็ญประโยชน์

4.7 เรื่องดนตรีและการแสดง

4.8 เรื่องศาสนา

4.9 เรื่องศิลปะ

5. งานอาคารสถานที่ ผู้ปกครองได้ให้น้ำหนักในการพัฒนาในเรื่องต่อไปนี้

5.1 ห้องสมุด

5.2 ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์

5.3 ห้องปฏิบัติการทางภาษา

5.4 โรงอาหาร

5.5 สนามกีฬา

5.6 ที่จอดรถ

5.7 ห้องปฏิบัติการกิจกรรม

5.8 ห้องพยาบาล

5.10 สระว่ายน้ำ

5.11 สหกรณ์ร้านค้า

6. ด้านการบริหาร ผู้ปกครองได้ให้น้ำหนักในการพัฒนาในเรื่องต่อไปนี้

- 6.1 เรื่องนโยบายและแผน
- 6.2 เรื่องการคัดเลือกผู้ร่วมบริหาร
- 6.3 เรื่องการวิจัยและพัฒนา
- 6.4 เรื่องกฎระเบียบ
- 6.5 เรื่องการจัดแผนภูมิองค์กร
- 6.6 เรื่องบทพรรณนางาน

7. ด้านธุรการและการเงิน ผู้ปกครองได้ให้น้ำหนักในการพัฒนาในเรื่องต่อไปนี้

- 7.1 งานบริการ
- 7.2 งานประชาสัมพันธ์
- 7.3 งานการเงิน

การบริหารงานทั้ง 5 ฝ่ายของโรงเรียนเซนต์คาเบรียลนั้น ผู้ปกครองมีโอกาสดำเนินการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนบางกิจกรรมเท่านั้นซึ่งหากมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมย่อมจะเป็นการสร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและผู้ปกครอง การที่บุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมต่าง ๆ ย่อมทำให้บุคคลมีความผูกพันต่อกิจกรรมนั้นและมีความผูกพันต่อองค์การในที่สุด จึงทำให้เห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทำให้เกิดการเกี่ยวข้องก่อให้เกิดความผูกพัน (เสริมศักดิ์ วิชาภรณ์. 2537 : 182) มีการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามบทบาทของผู้ปกครองว่าจะร่วมในส่วนที่โรงเรียนต้องการให้ร่วมเท่านั้น และส่วนมากจะเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนทรัพยากรและแรงงานเป็นหลัก ซึ่งถือได้ว่าเป็นเพียงการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่มีผลดีในระดับหนึ่งแต่ยังไม่ใช่ว่าหัวใจของการมีส่วนร่วมที่จะเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง (อรรถพร พงษ์วาท. 2528 : 383-384)

นอกจากนี้โรงเรียนยังมุ่งสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งผู้ปกครองศิษย์เก่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยร่วมมือกับสมาคมผู้ปกครองและครู จัดกิจกรรมทางวิชาการ จัดการประชุมให้ผู้ปกครองพบครู การเยี่ยมเยียนชั้นเรียน การรายงานผลการดำเนินงานและโครงการต่าง ๆ ที่โรงเรียนกำลังปฏิบัติอยู่ การให้ความร่วมมือกับวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การจัดกิจกรรมส่งเสริมเอกลักษณ์ไทย สุขภาพและวัฒนธรรม ความปลอดภัย สุขอนามัย และต่อต้านสิ่งเสพติด สื่อที่ไม่เหมาะสมประเภทต่าง ๆ ตลอดจนรณรงค์ให้ร่วมกันประหยัด และใช้สินค้าไทย

ในการทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในงานกิจการนักเรียนซึ่งประกอบด้วย

1. การจัดสวัสดิภาพนักเรียน
2. การจัดบริการแนะแนว
3. การจัดโภชนาการ
4. การจัดบริการด้านสุขภาพของนักเรียน
5. การจัดกิจกรรมนักเรียน

การบริหารงานกิจการนักเรียน

การบริหารกิจการนักเรียน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนและกิจกรรมนักเรียนทั้งมวลยกเว้นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน วัตถุประสงค์ของการบริหารกิจการนักเรียนก็เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนในหลักสูตรให้บรรลุผลยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2536 : 4)

การบริหารกิจการนักเรียนจึงเป็นงานสำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหาร โดยยึดหลักการว่า โรงเรียนควรพยายามให้เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทุกคนได้มีโอกาสมาเป็นนักเรียนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม เพราะการศึกษาช่วยให้เด็กเติบโตเป็นพลเมืองดีของชาติ ช่วยให้ผู้คนมีความรู้และฉลาดมีไหวพริบรู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ช่วยพัฒนาบุคคลให้รู้จักใช้ความสามารถของตน

การทำงานทุก ๆ อย่างให้เกิดผลและมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายช่วยสนับสนุน ส่งเสริม และประสานงานกันเป็นอย่างดีทั้งในและนอก ผู้ร่วมงานตลอดจนกระทั่งผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

1. การจัดสวัสดิภาพนักเรียน

พนัส หันนาคินทร์ (2529 : 321-323) กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า โรงเรียนมีหน้าที่ที่จะต้องจัดการด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัยแก่นักเรียนซึ่งถือว่าเป็นความรับผิดชอบทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรม ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. ให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย (Safety education) นักเรียนควรมีความรู้ถึงวิธีการหลีกเลี่ยง และบรรเทาอันตรายที่อาจเกิดขึ้น เช่น การรักษาความปลอดภัยในท้องถนนนั้น การเรียนรู้เรื่องกฎจราจรและปฏิบัติตามเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง นักเรียนควรมีความรู้ในการป้องกันการเจ็บป่วย ตลอดจนการปฐมพยาบาล (ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรวิชาพลานามัย วิชาลูกเสือ และอนุภาชาดหรือเนตรนารี) การป้องกันอุบัติเหตุรวมทั้งที่เกิดจากไฟไหม้ด้วย

2. พยายามป้องกันหรือขจัดสิ่งที่เป็นภัยแก่นักเรียน (safe school environment) ต้องคอยสังเกตและกำจัดสิ่งที่เป็นอันตรายแก่นักเรียน เช่น กิ่งไม้แห้งที่อาจหล่นลงมาได้ บ่อน้ำ

ในบริเวณโรงเรียนถ้าจำเป็นต้องใช้น้ำก็ต้องมีรั้วป้องกันนักเรียนลงไปเล่น ถ้าโรงเรียนอยู่ใกล้ถนนก็ต้องมีคนคอยควบคุมไม่ให้นักเรียนออกนอกบริเวณโดยไม่จำเป็น

3. การป้องกันเพลิงไหม้ (fire prevention) เพลิงไหม้เป็นอันตรายที่ทำให้สายทั้งทรัพย์สินและชีวิต ดังนั้นจึงต้องให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษ สิ่งหนึ่งที่ทุกโรงเรียนจะต้องทำคือการฝึกหัดหนีไฟ (fire drill) หลักการมีอยู่ว่า ถ้าเกิดไฟไหม้ขึ้นนักเรียนจะอย่างไร จะหนีทางไหน และด้วยวิธีการอย่างใดจึงจะปลอดภัยที่สุด การมีระเบียบและเชื่อฟังคำสั่งครูจะช่วยให้เกิดความปลอดภัยได้มาก การหนีเพลิงอย่างไม่เป็นระเบียบแบบตัวใครตัวมันนั้น มักจะก่อให้เกิดอันตรายและความล่าช้าในการรักษาความปลอดภัย สิ่งเหล่านี้ต้องการการฝึกหัด ตลอดจนเข้าใจสัญญาณที่ใช้บอกเพื่อการนี้ด้วย

4. การป้องกันอุบัติเหตุจากการขนส่งและการจราจร

4.1 ความปลอดภัยจากการขนส่งหมายถึง การรับส่งนักเรียนโดยยานพาหนะ เช่น รถยนต์ โดยเฉพาะรถยนต์ที่โรงเรียนจัดการเอง ในกรณีนี้โรงเรียนจะต้องจัดครูหรือเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยของนักเรียนตลอดเวลาที่อยู่ในรถ เช่น ห้ามยืนอวัยวะออกนอกกรด ห้ามยืนที่บันไดรถ การขึ้นหรือลงรถจะกระทำได้อีกต่อเมื่อรถจอดสนิทแล้ว เป็นต้น อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นได้ง่ายอีกอย่างหนึ่งเมื่อนักเรียนลงจากรถแล้วก็คือ การข้ามถนนโดยไม่ได้อู่ว่ามีรถสวนหรือแซงรถของโรงเรียนหรือไม่ ครูผู้ควบคุมควรจะต้องให้นักเรียนข้ามถนนเรียบร้อยแล้วจึงสั่งให้ออกกรดไป

4.2 ความปลอดภัยจากการจราจรหมายถึง การป้องกันอุบัติเหตุอันเกิดขึ้นแก่นักเรียนที่เดินบนท้องถนน โดยเฉพาะบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน ในปัจจุบันเราใช้นักเรียนชั้นโตแต่งเครื่องแบบลูกเสือหรือเนตรนารีไว้สำหรับให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนเล็ก ๆ เช่น ให้สัญญาณรถหยุด และให้นักเรียนข้ามถนน ซึ่งเป็นการกระทำที่ดีมาก ควรได้รับการสนับสนุนต่อไปอย่างไรก็ตาม นักเรียนเองก็ต้องเข้าใจที่จะช่วยตัวเองให้ปลอดภัยจากอันตรายจากรถยนต์หรือยานยนต์ชนิดอื่นอีกด้วย มิใช่น้อยที่อันตรายเกิดขึ้นจากความคะนองหรือความประมาทของนักเรียนเอง เป็นหน้าที่ครูจะต้องอบรมและชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจวิธีการใช้ถนนให้ถูกต้องตามหลักการจราจรด้วย นักเรียนควรจะเข้าใจว่ายานยนต์ทั้งหลายอาจจะเกิดความบกพร่องขึ้นได้ไม่ว่าขณะใด เช่นห้ามล้อเสียอย่างกะทันหัน คนขับกะระยะไม่ถูก หรือหลับใน เหล่านี้ล้วนแต่เป็นต้นเหตุของอุบัติเหตุอันไม่มีใครคาดถึงได้ทั้งสิ้น ดังนั้นทางที่ดีคือการตั้งอยู่ในความไม่ประมาท

การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัย

การจัดบริการรักษาความปลอดภัยขึ้นก็เพื่อนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนย่อมเป็นประโยชน์ในการที่จะให้โรงเรียนทราบถึงความต้องการและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ตัวเองและในขณะเดียวกันโรงเรียนก็ควรจะใช้ประโยชน์จากนักเรียน ให้ช่วยกันรักษาความปลอดภัยของคณะนักเรียนด้วยกันเอง นักเรียนอาจช่วยโรงเรียนได้ดังต่อไปนี้ (พนัส หันนาคินทร์. 2529 : 323-324)

1. ช่วยเป็นหูเป็นตาสอดส่องสิ่งที้อาจเป็นอันตรายแก่นักเรียนอื่น และถ้าทำได้ก็ควรทำเอง เช่น เมื่อพบขวิดแตกบนทางเท้าก็ควรเก็บไปทิ้งในที่ที่จะไม่เป็นอันตรายต่อคนอื่น
2. ช่วยรายงานถึงอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นแก่นักเรียนอื่น ถึงจะเล็กน้อยเพียงไรก็ตาม เช่น อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในโรงฝึกงาน
3. ช่วยเหลือทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยแก่นักเรียน เช่น นักเรียนโตทำหน้าที่ดูแลการจราจรให้นักเรียนรุ่นเล็ก หรือช่วยนักเรียนรุ่นเล็กให้ว่ายน้ำเป็น
4. นักเรียนโตช่วยแนะนำนักเรียนเล็กให้รู้จักป้องกันภัยอันตรายด้วยวิธีการต่างๆ เช่น แนะนำโดยตรง ทำโปสเตอร์ ทำป้ายบอกที่ที่อาจมีอันตราย

2. การจัดบริการแนะแนว

ความหมายของการแนะแนว

กรมวิชาการ (2531 : 11-13) ให้ความหมายของการแนะแนวว่า หมายถึงกระบวนการหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อม สามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ได้

ปรัชญาของการแนะแนว

การแนะแนวยึดปรัชญาต่อไปนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา ความสนใจ ความสามารถ ความถนัดและเจตคติ
2. บุคคลเป็นทรัพยากรที่มีค่าและมีศักยภาพแฝงอยู่ในตน ควรพัฒนาให้เจริญขึ้นทุกด้าน
3. บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน การเปลี่ยนแปลงจะเป็นไปด้วยดีหรือไม่ขึ้น อยู่กับปัจจัยและสาเหตุการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ
4. พฤติกรรมทุกอย่างของบุคคลย่อมมีสาเหตุ การที่บุคคลแสดงออกอย่างใดหรือเป็นเช่นไร ย่อมเกิดจากตนเองและสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุ
5. บุคคลย่อมมีศักดิ์ศรีและต้องการการยอมรับซึ่งกันและกัน
6. ธรรมชาติของคนอยู่รวมกันเป็นสังคม จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

หลักการของการแนะแนว

1. บริการแนะแนวควรจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนทุกคน มิใช่จัดให้นักเรียนบางคนที่มีปัญหาเท่านั้น เพราะการแนะแนวมิใช่เป็นการแก้ปัญหาแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นการป้องกันปัญหาและการเสริมสร้างให้นักเรียนแต่ละคนมีความเจริญงอกงามมากขึ้นในทุก ๆ ด้านเท่าที่แต่ละคนจะเป็นไปได้

2. การแนะแนวควรจะเป็นการช่วยให้นักเรียนสามารถนำตนเองได้ ครูเป็นเพียงผู้แนะแนวทางให้นักเรียนได้เลือกและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองจนสามารถช่วยตนเองได้

3. การแนะแนวจะทำให้ดีจะต้องมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ตรงตามข้อเท็จจริงและเป็นปัจจุบัน

4. การแนะแนวจะต้องจัดอย่างต่อเนื่องกันไป มีโครงการ มีแผนงานตลอดปี มิใช่จัดช่วงใดช่วงหนึ่ง หรือเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นเท่านั้น

5. การจัดการแนะแนวในโรงเรียนจะต้องมีการประสานงานและร่วมมือกันในระหว่างบุคลากรทุกคนเกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน โดยมีหัวหน้างานซึ่งเป็นผู้รู้งานด้านนี้พอสมควร

6. การแนะแนวจะต้องทำควบคู่กันไปกับการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียน เช่น การแนะแนววิชาเรียน การประพฤติปฏิบัติตน การแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ได้ผลดี ฯลฯ

7. การแนะแนวควรจัดบริการต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม

ปัญหานักเรียนกับการแนะแนว

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2543 :23-25) กล่าวว่าครูแนะแนวจะต้องทราบปัญหาของนักเรียน ด้วยว่ามันเกิดจากจุดใด จากนั้นจึงค่อยแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ จากการค้นคว้าวิจัยพบว่าปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนมีดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพพลานามัย
 - 1.1 ร่างกายพิการ
 - 1.2 เล่นกีฬาไม่ได้
 - 1.3 เคลื่อนไหวร่างกายไม่สะดวก
 - 1.4 ไม่แข็งแรง
 - 1.5 ขาดอาหารและสารอาหาร
 - 1.6 รูปร่างไม่ดี อ้วนหรือผอมเกินไป
 - 1.7 มีโรคประจำตัว
2. ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางบ้านหรือครอบครัว
 - 2.1 พ่อแม่ชู้ชู้เถียงกันไป
 - 2.2 พ่อแม่ปล่อยปละละเลย
 - 2.3 ขาดเพื่อนในบ้าน
 - 2.4 ครอบครัวแยกทางกัน
 - 2.5 ภารกิจในบ้านมากหรือน้อยเกินไป
 - 2.6 ขัดแย้งระหว่างพี่น้อง

- 2.7 สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม
- 2.8 ผู้ปกครองขัดขวางการแสดงความคิดเห็น
- 2.9 ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน
- 3. ปัญหาการใช้เวลาว่าง
 - 3.1 ไม่สนใจการศึกษา
 - 3.2 ใช้เวลาว่างไม่เป็น
 - 3.3 ขี้เกียจอ่านหนังสือ
- 4. ปัญหาเกี่ยวกับบุคลิกภาพ
 - 4.1 อ่อนไหวง่าย ขี้น้อยใจ
 - 4.2 ขี้อาย
 - 4.3 ไม่กล้าสู้คน มีปมด้อย
 - 4.4 ขอบขี้ดแย้ง เชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป
 - 4.5 ขาดความรอบคอบ
 - 4.6 เข้ากับผู้อื่นไม่ได้ ไม่มีน้ำใจนักกีฬา
 - 4.7 มองโลกในแง่ร้าย
 - 4.8 ไม่มั่นคงทางด้านอารมณ์
- 5. ปัญหาเกี่ยวกับการนับถือศาสนา
 - 5.1 ไม่เข้าใจในศาสนา
 - 5.2 การเปลี่ยนศาสนา
 - 5.3 การขัดแย้งระหว่างหลักศาสนาและหลักวิทยาศาสตร์
- 6. ปัญหาเกี่ยวกับการเรียน
 - 6.1 แบ่งเวลาไม่ถูก
 - 6.2 ไม่รู้จักวิธีเรียน
 - 6.3 เรียนแล้วไม่นำไปปฏิบัติ
 - 6.4 ขอบอาศัยผู้อื่น
 - 6.5 ไม่สนใจการเรียน
 - 6.6 เบื่อหน่ายการเรียน
 - 6.7 ไม่เห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน
 - 6.8 กลัวสอบไล่ตก
 - 6.9 ไม่ชอบครูผู้สอน
 - 6.10 เชื่อเพื่อนที่เรียนอ่อน
 - 6.11 โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมไม่ดี
 - 6.12 บทเรียนไม่สอดคล้องกับสติปัญญา

- 6.13 บทเรียนไม่สอดคล้องกับสังคม
- 6.14 เล่นกีฬามากเกินไป
- 6.15 รู้สึกว่าไม่ได้รับความยุติธรรมจากครู
- 6.16 คิดว่าไม่มีใครสนใจตน
- 6.17 เลือกที่เรียนไม่ถูกกับตนเอง
- 6.18 เลือกวิชาเรียนไม่ถูกกับตนเอง
- 6.19 ชอบโดดเรียน
- 7. ปัญหาเกี่ยวกับสังคม (รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม)
 - 7.1 การฉ้อโกง พูตโกหก ลักขโมย
 - 7.2 ศีลธรรมต่ำกว่ามาตรฐาน
 - 7.3 ปฏิบัติต่อสังคม
 - 7.4 วิตกกังวลเกี่ยวกับเชื้อชาติ
 - 7.5 ไม่มีมนุษยสัมพันธ์หรือมีมากเกินไป
 - 7.6 ใช้เวลาว่างไม่เป็น
 - 7.7 สูบบุหรี่ ดื่มเหล้า
 - 7.8 ปลอมตัวเกินควร
 - 7.9 ผิดหวังในเรื่องความรัก
 - 7.10 บ้าในรัก
 - 7.11 ผิดปกติทางเพศ
 - 7.12 ไม่สนใจต่อหน้าที่พลเมืองที่ดี
 - 7.13 ไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- 8. ปัญหาเกี่ยวกับอาชีพ
 - 8.1 ไม่มีเสรีในการเลือกอาชีพ
 - 8.2 ลังเล ตัดสินใจไม่ถูก
 - 8.3 เลือกอาชีพไม่เหมาะสมกับความสามารถของตน
 - 8.4 ขาดแคลนทุนทรัพย์
 - 8.5 ตกงาน
 - 8.6 ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้

การบริการในงานแนะแนว

พนัส หันนาคินทร์ (2529 : 281) กล่าวว่า โรงเรียนควรจัดบริการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ให้นักเรียน

1. บริการเกี่ยวกับการสืบหาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน (inventory service) เช่น ที่เกิด สถานะทางครอบครัว สถิติปัญญา ฯลฯ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้ครูและผู้เกี่ยวข้องในการแนะแนวได้รู้จักนักเรียนแต่ละคนดีขึ้น และสามารถช่วยเหลือได้ตรงตามความเป็นจริงยิ่งขึ้น
2. บริการเกี่ยวกับการจัดหาข่าวสารต่าง ๆ (information service) หมายถึงการจัดหาข่าวสารต่าง ๆ ที่นักเรียนอาจจะใช้เป็นประโยชน์ในการเลือกและกำหนดทางเดินของตนเองได้ ข่าวสารเหล่านี้มี 3 ประเภท คือ ข่าวสารที่เกี่ยวกับการศึกษา ข่าวสารเกี่ยวกับการอาชีพ และข่าวสารเกี่ยวกับการสังคม เช่น ทำอย่างไรจึงจะเข้าสังคมได้ดี มารยาทในสังคม เป็นต้น
3. บริการให้คำปรึกษา (counselling service) บริการนี้เป็นบริการที่โรงเรียนหาทางแนะนำช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การสนทนาตัวต่อตัว หรือวิธีการอื่น ๆ บริการนี้เป็นหลักสำคัญของการแนะแนว
4. บริการจัดหางาน หรือเลือกสถานที่เรียนต่อให้ (placement service) เป็นการช่วยในการปรับตัวนักเรียน แม้ว่านักเรียนจะพ้นภาระของโรงเรียนไปแล้วก็ตาม เช่น การช่วยเหลือหาอาชีพให้ เลือกสถานที่เรียนให้ และในบางกรณีก็เป็นการหางานให้ทำในระหว่างอยู่ในโรงเรียนหรือเพื่อจะได้มีเงินมาใช้จ่ายในการเรียนต่อไปได้
5. บริการติดตามผล (follow-up service) เป็นการติดตามตัวนักเรียนดูว่าบริการที่โรงเรียนให้ นั้นบังเกิดผลแค่ไหน โรงเรียนเองจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขบริการแนะแนวให้ดียิ่งขึ้น

กล่าวได้ว่าการจัดบริการแนะแนว เป็นการจัดเพื่อให้นักเรียนรู้จักตนเองมากขึ้น ทำให้นักเรียนรู้จักวางแผนในการศึกษา รู้จักการปรับตัวและแก้ปัญหา การจัดบริการแนะแนวจึงเป็นการช่วยเหลือนักเรียนให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จในชีวิต

3. การจัดโภชนาการ

การจัดโภชนาการหมายถึงการจัดบริการเรื่องอาหารกลางวัน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับประทานอาหารราคาถูกและมีคุณค่าครบตามที่ร่างกายต้องการ รวมทั้งป้องกันการขาดธาตุสารอาหารและเป็นการอำนวยความสะดวกในเรื่องอาหารกลางวันทั้งของนักเรียน ของครูและของเจ้าหน้าที่ โรงเรียนเซนต์คาเบรียลได้จัดบริการอาหารกลางวันแก่นักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 4 โดยมีแผนกโภชนาการของทำหน้าที่กำหนดรายการอาหาร ปรุงอาหารและบริการนักเรียน ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีร้านค้าจำหน่ายอาหารบริการนักเรียนโดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลด้านคุณภาพของคณะกรรมการสุขภาพอาหารและสิ่งแวดล้อม นักเรียนระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษาจะมีเวลารับประทานอาหาร

เหลื่อมกันเพื่อความสะดวกในการใช้โรงอาหาร ทั้งนี้โรงเรียนค่านึงว่านักเรียนทุกคนจะต้องได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่า ถูกสุขลักษณะและประหยัด ผู้ค้าต้องไม่เอาเปรียบนักเรียน อีกทั้งโรงเรียนสามารถฝึกอบรมนักเรียนในเรื่องของมารยาทในการรับประทานอาหารและการอยู่ร่วมกัน

พนัส หันนาคินทร์ (2529 : 320) กล่าวถึงการให้บุคคลภายนอกเข้ามาจำหน่ายอาหารในโรงเรียนว่าจะต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. คุณภาพและความสะอาดของอาหาร อาหารที่ปรุงสำเร็จมาแล้ว เช่น ข้าวแกง โรงเรียนควบคุมความสะอาดได้ยาก อาหารที่นำมาปรุงที่โรงเรียน เช่น ก๋วยเตี๋ยว โรงเรียนควรจะให้ขายอาหารร้อน ๆ มากกว่าอาหารสำเร็จรูปมาแล้ว อาหารที่ไม่ค่อยมีประโยชน์ เช่น เครื่องดอง โรงเรียนควรขอร้องผู้ขายไม่ให้นำมาขาย เพราะนอกจากจะไม่มีประโยชน์ในด้านอาหารแล้ว มักจะเกิดปัญหาเรื่องถุงกระดากหรือใบตองที่ใส่อาหารเหล่านี้ทิ้งเกล็ดเกลื่อนทั่วไปด้วย

2. ราคา ผู้ขายบางรายถือโอกาสผูกขาดและขึ้นราคาตามใจชอบ โรงเรียนจะต้องขอความร่วมมือให้ขายในราคาพอสมควร

3. กำหนดเวลาขายให้แน่นอน เช่น ให้ขายตอนกลางวัน ทั้งนี้เพื่อสะดวกแก่การควบคุมและการป้องกันไม่ให้นักเรียนติดนิสัยรับประทานอาหารฟร่าเฟรื่อ ผู้ที่นำอาหารเข้ามาขายต้องได้รับอนุญาตจากโรงเรียน พ่อค้าจร เช่น รถเข็นไอศกรีมที่มาขายเป็นครั้งคราวหรือลอยขาย โรงเรียนต้องดูแลให้เคร่งครัด

4. โรงเรียนต้องกำหนดสถานที่ที่ผู้นำอาหารจะชำระล้างปฏิภาณให้เป็นที และให้ดูแลรับผิดชอบเรื่องความสะอาดด้วย

5. โรงเรียนควรถือเป็นหลักการว่า นักเรียนควรรับประทานอาหารในสถานที่ที่กำหนดไว้เท่านั้น ถึงแม้จะเป็นอาหารที่นำมาจากบ้านก็ตาม โรงเรียนจะต้องอบรมนักเรียนให้รู้จักการรักษาความสะอาดของสถานที่ โดยเฉพาะใบตองหรือถุงกระดากที่ใส่อาหาร เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้วจะต้องนำไปทิ้งในภาชนะที่จัดไว้ในทันที การจัดเวรนักเรียนให้ช่วยรักษาความสะอาดเป็นสิ่งที่โรงเรียนควรกระทำอย่างยิ่ง

การจัดการเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ตามหลักการสุขาภิบาลอาหาร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2540: 7-11) ได้ให้ข้อเสนอแนะการจัดการเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ตามหลักการสุขาภิบาลอาหาร ไว้ว่า

1. ในด้านสถานที่ คือ การจัดสถานที่ปรุงประกอบอาหารและสถานที่รับประทานอาหารให้ถูกสุขลักษณะ โดยหมายถึงห้องครัวและโรงอาหาร โดยจะดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับ

- 1.1 สถานที่ตั้ง
- 1.2 พื้นที่ใช้และวัสดุที่ใช้
- 1.3 การระบายอากาศ

1.4 ระบบแสงสว่าง

1.5 ระบบกำจัดน้ำเสีย ขยะมูลฝอย

1.6 ส้วมและอ่างล้างมือ

2. ในด้านอาหาร คือการจัดการ อาหารดิบ สารปรุงแต่งอาหาร อาหารปรุงสำเร็จ อาหารกระป๋อง น้ำดื่ม น้ำแข็ง นม และเครื่องดื่มต่างๆในเรื่องเกี่ยวกับ

2.1 หลักการเลือกซื้ออาหาร คือ

2.1.1 เลือกอาหารที่มีประโยชน์

2.1.2 เลือกอาหารที่สดสะอาดปลอดภัย

2.1.3 เลือกอาหารที่มีราคาประหยัด

2.2 หลักการปรุงอาหาร

2.2.1 ปรุงอาหารให้สุกเสมอ

2.2.2 ปรุงอาหารให้สะอาดปลอดภัย

2.2.3 ปรุงอาหารให้โดยสงวนคุณค่าอาหาร

2.3 หลักการเก็บอาหาร คือ

2.3.1 เก็บอาหารให้เป็นสัดส่วนมีระเบียบ

2.3.2 เก็บอาหารให้สะอาดอยู่เสมอ

2.3.3 เก็บอาหารให้พ้นจากการปนเปื้อนจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตราย

3. ในด้านภาชนะอุปกรณ์ คือ การจัดภาชนะอุปกรณ์ที่ใช้ในการรองรับอาหารทั้งในระหว่างการปรุง ประกอบ การเก็บ และการเสิร์ฟอาหาร อาทิ เช่น จาน ชาม ช้อนส้อม ตะเกียบ แก้วน้ำ กระทะ ตะหลิว เขียง เป็นต้น ในเรื่องเกี่ยวกับ

3.1 หลักการเลือกซื้อภาชนะอุปกรณ์ จะต้องเลือกซื้อภาชนะอุปกรณ์ ที่ทำจากวัสดุที่ปลอดภัย ไม่เป็นพิษและมีการออกแบบที่ถูกต้อง ล้างทำความสะอาดได้ง่าย

3.2 หลักการล้างภาชนะอุปกรณ์ ถือภาชนะอุปกรณ์ที่ปนเปื้อนหรือที่ใช้แล้วให้สะอาดปลอดภัย ด้วยวิธีการล้าง 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 หลังจากกวาดเศษอาหารแล้ว ให้ล้างด้วยน้ำผสมน้ำยาล้างจาน เพื่อกำจัดเศษอาหารและคราบไขมันออก

ขั้นตอนที่ 2 ล้างด้วยน้ำสะอาดเพื่อขจัดคราบไขมันตกค้าง และน้ำยาล้างจานออก

ขั้นตอนที่ 3 ล้างด้วยน้ำสะอาดหรือน้ำอุ่นหรือน้ำผสมผงปูนคลอรีนฆ่าเชื้อโรค แล้วนำไปตากแดดให้แห้งเอง ห้ามนำไปเช็ด

3.3 หลักการเก็บภาชนะอุปกรณ์ คือ เก็บภาชนะอุปกรณ์ให้เป็นสัดส่วนเป็นระเบียบสะอาดไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนเชื้อโรค สิ่งสกปรก และสะดวกในการหยิบใช้

4. ในด้านบุคลากร คือ การจัดการเกี่ยวกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริการอาหารในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มบุคคล 3 กลุ่ม คือ

4.1 กลุ่มผู้ดูแล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และกลุ่มครูผู้ดูแลการบริการอาหาร

4.2 กลุ่มผู้สัมผัสอาหาร ได้แก่ ผู้ประกอบการค้าอาหาร ครูและนักเรียน ผู้ประกอบอาหาร

4.3 กลุ่มผู้บริโภค ได้แก่ นักเรียนผู้บริโภค และครูผู้บริโภค

5. ในด้านสัตว์แมลงนำโรค คือ การจัดการควบคุมและกำจัดสัตว์แมลงนำโรคระบบทางเดินอาหารที่สำคัญ 3 ประเภท คือ แมลงวัน แมลงสาบ และหนู โดยใช้วิธีการ 2 อย่างควบคู่กัน คือ การปรับปรุงด้านการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมร่วมกับการทำลายสัตว์แมลงนำโรค และตัวอ่อนที่ถูกวินิ

ข้อปฏิบัติสำหรับโรงอาหารมาตรฐานของกรมอนามัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2540: 19-32) ได้นำข้อปฏิบัติสำหรับโรงอาหารมาตรฐานของกรมอนามัยเพื่อให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนนำไปปฏิบัติ ได้แก่

1. ตัวอาคารไม่อับทึบ ไม่มีหยากไย่ มีแสงสว่างเพียงพอ

ตัวอาคารโปร่ง มีการระบายอากาศได้ดี ผนัง เพดาน ไม่มีคราบสกปรกหรือหยากไย่ ควรทาสีอ่อนๆ เพื่อให้สามารถมองเห็นสิ่งสกปรกได้ง่ายและจัดให้มีการทำความสะอาดเป็นประจำ ในตัวอาคารต้องจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอ ในกรณีที่แสงสว่างในตัวอาคารไม่เพียงพอควรจัดให้มีดวงไฟในปริมาณที่ให้แสงสว่างอย่างเพียงพอและทั่วถึงทั้งบริเวณอาคาร

2. พื้นทำด้วยวัสดุแข็งแรง สะอาด ไม่ชำรุด ไม่มีน้ำขัง

พื้นทำด้วยวัสดุแข็งแรง เช่นคอนกรีต ไม่ชำรุด มีผิวเรียบ ทำความสะอาดได้ง่าย ไม่มีเศษขยะ เศษอาหารหรือคราบสกปรกต่างๆ ควรทำความสะอาดเป็นประจำทุกวันทั้งช่วงก่อนและหลังประกอบกิจการสำหรับโรงอาหารที่จัดบริการนักเรียนนักศึกษาหลายรอบ ควรมีการเก็บกวาดทำความสะอาดระหว่างรอบด้วย ในการทำความสะอาดพื้นห้องครัวที่สกปรกต้องใช้สารเคมี เช่น โซดาไฟราดพื้นเพื่อชำระล้างคราบไขมันแล้วใช้น้ำยาคลอรีนความเข้มข้น 100 พีเอ็มล้างในครั้งสุดท้าย

3. โต๊ะรับประทานอาหารแข็งแรง สะอาด จัดเป็นระเบียบ

โต๊ะรับประทานอาหารควรทำด้วยวัสดุไม่ชื้นน้ำ มีสภาพดี มั่นคงแข็งแรง ไม่ชำรุดแตกหัก หรือเป็นร่อง พื้นโต๊ะควรปูด้วยวัสดุที่ทำความสะอาดได้ง่าย มีสีอ่อน หรือสีขาว เช่น อลูมิเนียม ฟอไรไมก้า ผ้าพลาสติก ฯลฯ โต๊ะต้องสะอาดไม่มีเศษขยะ เศษอาหาร และคราบสกปรกต่าง ๆ มีการทำความสะอาดทุกครั้งหลังจากนักเรียน นักศึกษา ผู้บริโภค ใช้บริการแล้ว

4. มีที่ล้างมือและน้ำใช้ตลอดเวลา

ควรจัดให้มีที่ล้างมือในบริเวณโรงอาหารหรือบริเวณใกล้เคียงที่นักเรียน นักศึกษา สามารถล้างมือได้สะดวก และมีปริมาณเพียงพอกับจำนวนนักเรียน นักศึกษา สภาพของที่ล้างมือต้องอยู่ในสภาพดีไม่ชำรุดแตกร้าวหรือมีคราบสกปรก และต้องจัดให้มีสบู่ กระดาษเช็ดมือ และน้ำใช้อย่างเพียงพอตลอดเวลา และจัดให้มีถังขยะสำหรับทิ้งกระดาษเช็ดมือไว้ด้วย

5. โต๊ะเตรียมปรุงอาหารและโต๊ะวางจำหน่ายอาหาร ทำด้วยวัสดุถาวรแข็งแรง สะอาด และสูงอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

โต๊ะทำด้วยวัสดุไม่ดูดซึมน้ำ ทำความสะอาดได้ง่าย วัสดุบุพื้นควรมีสื่ออ่อน ๆ อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี และต้องอยู่สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานและป้องกันการกระเด็นของสิ่งของสกปรกจากพื้นสู่อาหาร ส่วนโต๊ะวางจำหน่ายอาหารนอกจากจะต้องคำนึงถึงความมั่นคงแข็งแรง ความสะอาดแล้ว ยังต้องจัดให้มีตู้วางอาหารเพื่อจำหน่ายที่มีการปกปิด สามารถป้องกันฝุ่นละอองและสัตว์แมลงนำโรคได้

6. มีเขียงที่สะอาด ไม่แตกร้าว หรือเป็นร่อง และมีฝาชีครอบ (ยกเว้นครัวที่มีการป้องกันแมลงวันแล้ว)

เขียงที่ใช้หั่นอาหารต้องไม่แตกร้าวหรือเป็นร่อง เพราะจะเป็นที่สะสมของเศษอาหาร เชื้อโรคและทำความสะอาดได้ยาก ควรทำความสะอาดทุกครั้งที่ใช้แล้ว และมีอุปกรณ์ปกปิดเพื่อป้องกันสัตว์แมลงนำโรคมานำไต่ตอม เช่น ใช้ฝาชีครอบเป็นประจำขณะที่ไม่ได้ใช้งาน หลังจากเลิกประกอบกิจการในแต่ละวันควรต้องล้างทำความสะอาดเขียงและนำมาเก็บในที่สะอาด โปร่งไม่อับชื้น และมีการป้องกันการไต่ตอมของสัตว์แมลงนำโรคต่าง ๆ ด้วย เขียงที่ใช้หั่นอาหารมีอย่างน้อย 2 เขียง แยกใช้สำหรับอาหารสุกและอาหารดิบ เพราะถ้าใช้เขียงเพียงอันเดียวในการหั่นอาหารดิบและอาหารสุกจะทำให้มีการปนเปื้อนของเชื้อโรคจากอาหารดิบสู่อาหารสุกได้

7. อาหารปรุงสำเร็จเก็บในตู้ปกปิดหรือภาชนะที่มีฝาปิดที่ป้องกันสัตว์นำโรคได้สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร และต้องอยู่ห่างจากที่ล้างมือหรืออ่างล้างภาชนะอย่างน้อย 1 เมตร

อาหารปรุงสำเร็จต้องเก็บในตู้กระจกที่มีการปกปิดทั้ง 4 ด้าน โดยที่ด้านในเป็นประตูบานเลื่อนเปิดปิดได้ ทำด้วยลวดตาข่าย ตู้เก็บอาหารควรตั้งอยู่ในที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้ดีจะทำให้อาหารไม่บูดเสียง่าย ในกรณีที่ตักอาหารใส่จานเตรียมไว้ในตู้ไม่ควรวางอาหารซ้อนกัน

8. สารปรุงแต่งอาหารที่ใช้ถูกต้องตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข

ในการปรุงรสอาหารจะต้องสะอาด บรรจุในภาชนะที่สะอาดปลอดภัย น้ำส้มสายชูและน้ำปลาต้องใช้ภาชนะเป็นแก้วหรือกระเบื้องเคลือบสีขาว ข้อนที่ใช้ตักต้องเป็นกระเบื้องหรือสแตนเลส สารปรุงแต่งที่ใช้จะต้องมีคุณสมบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข โดยสังเกตได้จากฉลากระบุที่ภาชนะบรรจุ ต้องมีรายละเอียดชื่อสารปรุงแต่งอาหาร ปริมาณสุทธิ ชื่อและที่ตั้ง

สถานที่ผลิตและเลขทะเบียนตำรับอาหารซึ่งออกให้โดยกระทรวงสาธารณสุข และหากมีเครื่องหมายรับรองคุณภาพของกระทรวงอุตสาหกรรม ด้วยก็จะดีมาก

9. เนื้อสัตว์ ผักสด ผลไม้ ล้างและเก็บในภาชนะที่สะอาด ไม่ปะปน ตั้งไว้สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

อาหารประเภทเนื้อสัตว์ ผักสด และผลไม้ ต้องล้างให้สะอาดก่อนเก็บ ในการเก็บต้องแยกใส่ภาชนะไม่ปะปนกัน หากเก็บในตู้เย็นเดียวกันควรแยกชั้นเฉพาะ ผักสดหรือผลไม้ที่รับประทานได้เลยจะต้องเก็บแยกชั้นและควรอยู่ในชั้นบนสุด เพื่อลดความเสี่ยงในการปนเปื้อนจากอาหารดิบอื่นๆ อาหารในตู้เย็นต้องไม่เก็บจนอัดแน่นให้มีความเย็นถ่ายเทได้

10. อาหารแห้งและอาหารกระป๋อง ต้องเก็บเป็นระเบียบ สูงจากพื้นอย่างน้อย 30 เซนติเมตร

อาหารแห้งและอาหารกระป๋องควรแยกเก็บให้เป็นระเบียบเพื่อสะดวกในการหยิบใช้ เก็บในที่ที่มีการถ่ายเทอากาศได้ดี ไม่อับชื้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดการเน่าเสียหรือราได้ง่าย การเก็บอาหารกระป๋องและอาหารแห้งที่บรรจุมิดชิดจะต้องเก็บจากพื้นอย่างน้อย 30 เซนติเมตร เพื่อป้องกันมิให้เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์นำโรคได้ และจะทำให้สามารถทำความสะอาดบริเวณพื้นได้ง่ายด้วย

11. น้ำดื่มหรือเครื่องดื่มเก็บในภาชนะที่สะอาด มีฝาปิด และมีทางน้ำสำหรับรินเทออกเฉพาะ ตั้งสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

น้ำดื่มที่จัดให้บริการแก่นักเรียนในโรงอาหาร ไม่ว่าจะจัดบริการโดยโรงเรียนหรือร้านค้าก็ตามควรเป็นน้ำสะอาด เช่น น้ำฝน น้ำที่ผ่านการต้มแล้ว และเก็บไว้ในภาชนะที่สะอาด มีฝาปิด ประเภทขวด กาน้ำ หรืออุลเลอร์ ไม่เก็บในภาชนะที่ต้องใช้กระบวย แก้ว หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ดัก เพราะอาจทำให้มีการปนเปื้อนของเชื้อโรคได้ และภาชนะที่กักเก็บน้ำควรตั้งสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร อยู่ห่างจากบริเวณที่ล้างมือและล้าง ไม่มีแก้วน้ำที่ใช้ร่วมกัน ควรแนะนำให้เด็กนักเรียนจัดหาแก้วน้ำดื่มมาใช้ประจำตัว หรืออาจเป็นลักษณะก๊อกน้ำพุซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้แก้ว

12. น้ำแข็ง น้ำหวาน และน้ำผลไม้ เก็บในภาชนะที่สะอาด มีฝาปิด และสำหรับน้ำแข็งให้ใช้อุปกรณ์ที่มีด้ามยาวสำหรับตักหรือตักเป็นประจำ ตั้งอยู่สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

น้ำแข็งที่ใช้จำหน่ายบริโภคนั้นควรเก็บในภาชนะที่สะอาด ไม่ชำรุด ไม่เป็นสนิม และมีฝาปิด เพื่อป้องกันฝุ่นละอองหรือเชื้อโรคปนเปื้อนในภาชนะและมีอุปกรณ์ที่มีด้ามยาวอย่างน้อย 6 นิ้ว สำหรับใช้ตัก ไม่ควรใช้แก้วตักโดยตรง ห้ามใช้มือหยิบน้ำแข็ง และที่เก็บน้ำแข็งควรสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร โดยวัดจากปากถังลงมา

ส่วนการดักน้ำหวานหรือน้ำผลไม้ ควรใช้อุปกรณ์ที่มีด้ามยาวดักรินเฉพาะแต่ละชนิดไม่ปะปนกันและให้ดักเทใส่แก้วให้พ้นจากปากของภาชนะบรรจุเพื่อป้องกันไม่ให้น้ำหวานหรือน้ำผลไม้ไหลผ่านกันถ้วยลงไปในภาชนะอีก ทำให้เกิดการปนเปื้อนของเชื้อโรคและสิ่งสกปรกจากถ้วยแก้วและมือได้

13. น้ำแข็งที่ใช้บริโภคต้องไม่นำอาหารและเครื่องดื่มไปแช่ไว้

น้ำแข็งที่ใช้บริการให้แก่ผู้บริโภคต้องไม่นำอาหารไปแช่ไม่ว่าจะเป็นผักสด ผลไม้ เนื้อสัตว์ นํ้าอัดลม หรืออาหารชนิดอื่น ๆ เพราะอาจจะทำให้เกิดการปนเปื้อนของเชื้อโรคจากอาหารเหล่านั้นได้ ทำให้น้ำแข็งไม่สะอาดเพียงพอที่จะนำไปบริโภค

14. ที่เก็บน้ำดื่มและน้ำแข็ง จะต้องอยู่ห่างจากที่ล้างมือ หรืออ่างล้างภาชนะอุปกรณ์อย่างน้อย 1 เมตร

ที่เก็บน้ำดื่มและน้ำแข็ง อยู่ห่างจากที่ล้างมือหรืออ่างล้างภาชนะอุปกรณ์อย่างน้อย 1 เมตร เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อโรคและสิ่งสกปรกจากการกระเซ็นของน้ำที่ใช้ล้างมือและใช้ล้างภาชนะ อุปกรณ์ไปสู่ที่เก็บน้ำสำหรับดื่มและน้ำแข็ง

15. ล้าง ภาชนะอุปกรณ์ด้วยวิธี 3 ขั้นตอน และอยู่สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

ภาชนะ อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น จาน ชาม ช้อน แก้ว จะต้องล้างให้สะอาดโดยแยกล้างภาชนะที่ใส่อาหารหวานและอาหารคาวคนละครั้ง และล้างด้วยวิธีการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ล้างด้วยน้ำสะอาดผสมน้ำยาล้างจาน เพื่อกำจัดเศษอาหารและคราบไขมัน รวมทั้งคราบสกปรกอื่น ๆ ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 ให้ล้างด้วยน้ำสะอาดเพื่อชำระล้างและกำจัดคราบสกปรกอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีที่มีโรคระบบทางเดินอาหารระบาด เช่น อหิวาตกโรค ควรฆ่าเชื้อโรคในขั้นตอนที่ 3 โดยอาจจะใช้น้ำผสมปูนคลอรีน แช่นาน 2 นาที สถานที่ล้างภาชนะอุปกรณ์นี้ต้องสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร เมื่อล้างแล้วควรปล่อยให้แห้งเอง ไม่ใช้ผ้าเช็ด เพราะผ้าที่เช็ดจะทำให้ภาชนะอุปกรณ์ที่ล้างสะอาดแล้วเกิดความเสี่ยงสกปรกได้

16. ช้อน ส้อมและตะเกียบเก็บโดยเอาด้ามขึ้นในภาชนะโปร่งสะอาดสูงจากพื้น 60 เซนติเมตร

การเก็บช้อน ส้อม ตะเกียบ ที่ล้างสะอาดและปล่อยให้แห้งเอง แล้วเก็บในภาชนะโปร่งสะอาดเช่นตะกร้า โดยเอาด้ามขึ้น เพื่อไม่ให้มือสัมผัสกับบริเวณที่ใช้ตักอาหารในเวลาที่หยิบใช้ เพราะอาจมีการปนเปื้อนจากเชื้อโรคจากมือที่หยิบจับ และควรเก็บสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

17. จาน ชาม แก้วน้ำ และภาชนะอื่น ๆ เก็บในตู้ที่มีการปกปิดหรือคว่ำในภาชนะโปร่ง สะอาด ซึ่งสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

เมื่อล้างภาชนะอุปกรณ์ต่าง ๆ แล้ว ปล่อยให้แห้งเอง ไม่ใช้ผ้าเช็ด ควรเก็บในตู้ที่สะอาด มีการปกปิดมิดชิด ควรอยู่ในลักษณะคว่ำในภาชนะโปร่งสะอาด เช่น ตะกร้าพลาสติกที่ล้างสะอาด และเก็บสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

18. ภาชนะใส่น้ำส้ม น้ำปลาและน้ำจิ้มอื่น ๆ รวมทั้งช่องที่ใช้ตัดต้องสะอาดและทำด้วยแก้วหรือกระเบื้องเคลือบขาว หรือสแตนเลส มีฝาปิด และตั้งสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

ภาชนะที่ใส่น้ำส้ม น้ำปลา และน้ำจิ้มอื่น ๆ ซึ่งส่วนมากจะเป็นอาหารที่มีสภาพเป็นกรดและต่างสามารถกัดกร่อนวัสดุบางประเภทได้ ดังนั้น ภาชนะและช่องที่ใช้ตัดจะต้องทำด้วยวัสดุที่ไม่เป็นพิษ ไม่ถูกกัดกร่อนง่าย เช่น แก้ว หรือสแตนเลส หรือกระเบื้องเคลือบขาวและมีฝาปิดเพื่อป้องกันฝุ่นละอองและความสกปรก ต้องรักษาภาชนะให้มีความสะอาดเสมอและควรตั้งสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

19. จาน ชาม ช้อนและส้อม ต้องทำด้วยสแตนเลสหรือกระเบื้องเคลือบไม่ตกแตงสีหรือกระเบื้องเคลือบตกแตงสีได้เคลือบหรือแก้ว หรือเมลามีน หรืออลูมิเนียม หรือสังกะสีเคลือบขาว สำหรับตะเกียบต้องเป็นไม้ไม่ตกแตงสีหรือวัสดุอื่นที่ไม่มีสี

ภาชนะอุปกรณ์ที่ใช้ใส่อาหาร หรือใช้ในการบริโภค เช่น จาน ชาม ช้อนและส้อมจะต้องทำด้วยวัสดุที่ไม่เป็นพิษ ซึ่งได้แก่สแตนเลส กระเบื้องเคลือบขาว แก้ว ทั้งนี้เพราะเป็นวัสดุที่ไม่ถูกกัดกร่อนด้วยอาหารรสเปรี้ยว หรืออาหารที่ร้อน สำหรับกระเบื้องเคลือบที่ตกแตงสีบนผิวภาชนะ(สังเกตโดยใช้มือลูบจะรู้สึกสาก ๆ) ไม่ควรเลือกใช้เพราะสีอาจจะละลายปนกับอาหารได้ ส่วนพลาสติก พีวีซี หรือพลาสติกเก่าที่นำมาหลอมทำใหม่ ไม่ควรใช้เพราะสารเคลือบมัน สี และตัวพลาสติก ซึ่งล้วนแต่เป็นสารพิษอันตรายจะละลายมากับอาหารได้ถ้าใช้กับอาหารรสเปรี้ยว หรืออาหารมีไขมันและอาหารร้อน ตะเกียบควรจะเป็นไม้ที่ไม่ตกแตงสี หรือถ้าเป็นพลาสติกจะต้องเป็นพลาสติกสังกะสีขาว ไม่ตกแตงสีใด ๆ

20. ขยะ จะต้องมีการกำจัดทุกวัน

มีที่รองรับขยะบริเวณที่เตรียมหรือปรุงอาหาร และบริเวณที่ล้างภาชนะอุปกรณ์อย่างเพียงพอ และมีการนำขยะไปกำจัดทุกวัน เพราะเศษผัก เศษอาหาร ซากสัตว์ ฯลฯ ซึ่งนำเสียได้ง่าย ถ้าไม่นำไปกำจัดจะย่อยสลายส่งกลิ่นเหม็น และเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคได้ ส่วนพวกขยะแห้ง เช่น เศษกระดาษ ถุงพลาสติก ฯลฯ ควรมีถังขยะต่างหาก ไม่ใส่ปะปนกันระหว่างขยะแห้งและขยะเปียก เพื่อสะดวกในการนำไปกำจัด ควรนำไปกำจัดทุกครั้งหลังประกอบกิจการแต่ละวันแล้ว

21. ถังขยะในบริเวณสถานที่รับประทานอาหาร ต้องมีอย่างน้อย 2 ที่และต้องไม่รั่วซึม หรือใช้ถุงพลาสติกสวมไว้ด้านใน เฉพาะในห้องครัวต้องมีฝาปิด

ที่รองรับขยะทุกแหล่งต้องไม่รั่วซึม เพราะขยะเปียกมีน้ำ หากใช้ถังขยะที่มีรูหรือช่องน้ำจะซึมออกมาจนถึงขยะได้ จะดูเนอะแฉะและน่ารังเกียจ อาจใช้ถุงพลาสติกใส่ขยะสวมไว้

ด้านในถังขยะ โดยเฉพาะถังขยะในบริเวณที่เตรียมและปรุงอาหาร เมื่อเต็มแล้วก็ผูกถุงนำไปกำจัด ถังขยะควรมีฝาปิดเพื่อป้องกันไม่ให้แมลงวัน หรือแมลงสาบเข้าไปกินเศษอาหาร

22. มีท่อหรือระบายน้ำที่มีสภาพดี ไม่แตกร้าว ระบายน้ำจากห้องครัวและที่ล้างภาชนะอุปกรณ์ลงสู่ท่อสาธารณะหรือแหล่งกำจัดได้ดี

ในบริเวณห้องครัว ที่เตรียมและปรุงอาหาร บริเวณที่ล้างภาชนะอุปกรณ์จะต้องมีท่อหรือรางระบายน้ำทั้งที่มีสภาพดี จะต้องไม่แตกร้าว ไม่เป็นแอ่งที่มีน้ำขัง ไม่มีเศษอาหารอุดตัน และท่อหรือรางระบายน้ำจะต้องใช้การได้ดี คือ สามารถระบายน้ำทั้งลงสู่ท่อสาธารณะหรือแหล่งกำจัดได้ดี ถ้าเป็นรางระบายน้ำที่ต้องใช้ฝาปิด จะต้องเป็นฝาที่โปร่งเพื่อไม่ให้เป็นที่อยู่อาศัยของหนูและแมลงสาบ ถ้าเป็นรางขนาดเล็กไม่ควรปิดฝา

23. ส้วม ต้องอยู่นอกอาคารโรงอาหาร กรณีที่อยู่ในตัวอาคาร ประตูต้องไม่เปิดสู่บริเวณที่ปรุง เตรียมอาหารที่ล้างภาชนะอุปกรณ์และที่เก็บอาหารทุกชนิด

ควรจัดให้มีส้วมแยกต่างหากจากอาคารโรงอาหาร เนื่องจากส้วมเป็นที่เก็บกักอุจจาระซึ่งอาจมีเชื้อโรคที่ติดต่อกันได้ จึงต้องแยกเป็นสัดส่วนในกรณีที่ห้องส้วมอยู่ในตัวอาคารเดียวกับโรงอาหาร ประตูห้องส้วมต้องไม่เปิดสู่บริเวณที่เตรียม ที่ปรุงอาหาร ที่ล้างภาชนะอุปกรณ์และที่เก็บอาหารทุกชนิด เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อโรคมาสู่อาหาร

24. ผู้ปรุง ผู้เสิร์ฟ สวมเสื้อมีแขนที่สะอาด และตัดเล็บให้สั้นอยู่เสมอ

ผู้ปรุง ผู้เสิร์ฟเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำให้อาหารเกิดการปนเปื้อน ควรผ่านการอบรมด้านวิชาการสุขาภิบาล เพื่อปฏิบัติให้มีสุขนิสัยในการปรุง ประกอบและเสิร์ฟอาหารที่ถูกสุขลักษณะ ผู้ปรุง ผู้เสิร์ฟ ต้องสวมเสื้อมีแขนที่สะอาด ควรจะเป็นสีขาว เพื่อจะได้เห็นคราบสกปรกได้อย่างชัดเจน เล็บมือควรตัดให้สั้นอยู่เสมอและควรล้างมือด้วยสบู่ให้สะอาดอยู่เสมอ

25. ผู้ปรุง ผู้เสิร์ฟผูกผ้ากันเปื้อนสีขาวหรือมีเครื่องหมาย ผู้ปรุงจะต้องเก็บผมโดยใช้เน็ตหรือหมวกคลุมผมด้วย

ผู้ปรุง ผู้เสิร์ฟต้องผูกผ้ากันเปื้อนสีขาวเพื่อป้องกันเชื้อโรคหรือสิ่งสกปรกต่าง ๆ จากเสื้อผ้าของผู้ปรุง ผู้เสิร์ฟเอง สัมผัสกับอาหาร ผู้ปรุงควรใส่หมวกหรือเน็ตคลุมผมด้วย เพื่อป้องกันเส้นผมตกลงปนเปื้อนในอาหาร ในกรณีที่ผู้เสิร์ฟมีเครื่องหมายที่เหมาะสมแล้วอาจไม่ต้องใช้ผ้ากันเปื้อนก็ได้

4. การจัดการบริการด้านสุขภาพของนักเรียน

ประดิษฐ์ ฮาบเจริญ (มปพ : 90-91). ให้ความหมายของการจัดการบริการสุขภาพว่า เป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่มีความสำคัญมากอย่างหนึ่งของโรงเรียน เพราะช่วยให้นักเรียนเจริญงอกงามไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย คือ

1. เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่นักเรียนเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความต้องการและสนใจเรื่องสุขภาพตนเองยิ่งขึ้น

3. เพิ่มให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้เห็นได้กระทำในโรงเรียนไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน
4. เพื่อเป็นการช่วยให้การสอนสุขศึกษาได้ผลยิ่งขึ้น
5. เพื่อเป็นการรื้อให้ครูและผู้ปกครองมองเห็นความสำคัญในเรื่องสุขภาพอนามัยของเด็กมากยิ่งขึ้น

สำหรับการจัดบริการด้านสุขภาพแก่นักเรียนนั้น โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมเพื่อ บริการสุขภาพนักเรียนดังนี้ (ประดิษฐ์ ฮวบเจริญ. มปป. : 91-103)

1. การตรวจสุขภาพนักเรียน จัดขึ้นเพื่อค้นหาข้อบกพร่องทางด้านสุขภาพของ นักเรียนในระยะเริ่มแรก เพราะทำให้ง่ายต่อการรักษา ร่างกายของนักเรียนจะได้ไม่ทรุดโทรม หรือถึงกับพิการและเป็นการป้องกันมิให้โรคติดต่อระบาดแพร่หลายออกไป การตรวจสอบ สุขภาพของนักเรียนสามารถกระทำได้โดยบุคคลหลายฝ่าย เช่น ครู ผู้ปกครอง แพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่อนามัยอื่น ๆ
2. การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง เป็นการตรวจสอบสุขภาพเพื่อให้ทราบว่า ร่างกายมี การเติบโตเป็นไปในลักษณะใด ปกติหรือไม่ การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงควรกระทำเป็นครั้ง คราว เช่นการชั่งน้ำหนักควรชั่งทุกๆเดือน ส่วนการวัดส่วนสูงควรจะทำวัดทุกๆเดือน ทุกครั้งที่ชั่ง หรือวัดควรจะได้บันทึกไว้ เพื่อเป็นการเปรียบเทียบกับ การชั่งและการวัดในครั้งก่อนๆเสมอ ครู ควรใช้ข้อมูลเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด การที่นักเรียนมีความเจริญเติบโตของร่างกายผิด ไปจากปกติหรือไม่นั้น ให้เปรียบเทียบจากสถิติน้ำหนักและส่วนสูงของเด็กที่กองอนามัย โรงเรียน
3. การทดสอบสายตา โดยปกตินักเรียนควรจะได้รับ การตรวจสอบสายตาปีละครั้ง อาการที่พบมักมีอาการปวดศีรษะบ่อยๆ หรือตา ขมวดคิ้ว ต้องเพ่งสายตาเมื่ออ่านหนังสือ แสบ ตาและน้ำตาไหล เป็นต้น การทดสอบสายตานั้นให้ทดสอบเฉพาะกรณีสายตาสั้นเท่านั้น
4. การทดสอบการได้ยิน การฟังช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ แต่บางครั้งพบว่า นักเรียนบางคนสมองทึบหรือปัญญาไม่ดีไม่เอาใจใส่การเรียน ขณะฟังครูจะหันหรือตะแคงศีรษะ ฟัง พูดเสียงดัง ตอบคำถามไม่ค่อยตรงคำถาม ก่อนเริ่มต้นทำงานมักจะคอยดูผู้อื่นและอาจแสดง สีหน้าหงายเมื่อมีคนพูดด้วย อาการเช่นนี้แสดงว่า เด็กฟังไม่ค่อยได้ยินหรือหูตึงก็เป็นได้ สำหรับ สาเหตุนั้นมีหลายอย่าง ทั้งที่เป็นมาแต่กำเนิดและเกิดขึ้นภายหลัง พวกที่ฟันจากโรคใหม่ๆ ครู จึงควรทดสอบเรื่องการได้ยินของนักเรียน
5. การช่วยเหลือเด็กพิการ ในโรงเรียนทั่วๆไปมักจะพบว่ามีนักเรียนพิการหรือ บกพร่องทางด้านสุขภาพเรียนปะปนอยู่ด้วยบ่อยๆ ความจริงแล้วเด็กเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากครูเป็นพิเศษอยู่บ้าง ในเรื่องนี้ครูจำเป็นต้องทราบเพื่อจะได้เข้าใจเด็กได้ดี ยิ่งขึ้น
6. การป้องกันอุบัติเหตุและการปฐมพยาบาล

อุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียนได้แก่

1. การพลัดตกหกล้ม ลื่นล้ม ตกหลุม ตกบ่อ
2. การถูกของแหลม ของมีคม เช่น อีฐ แก้ว ไม้ กระเบื้อง
3. อุบัติเหตุจากการเรียนการสอน การเล่น เช่น การทดลองวิทยาศาสตร์
4. อุบัติเหตุจากการชำรุดเก่าแก่ของอาคาร สิ่งก่อสร้างต่างๆ
5. อุบัติเหตุจากการอัคคีภัย ไฟฟ้า ประปา เสาไฟฟ้า
6. อุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากถนนและการจราจรภายในโรงเรียน

วิธีป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นภายในโรงเรียน

1. จัดสถานที่ต่างๆในโรงเรียนให้เป็นสถานที่ปลอดภัยและถูกหลักสุขาภิบาล เช่น ตัวอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องอาหาร
2. ดูแลความปลอดภัยทั้งในการเรียน การเล่น รวมทั้งในการตรวจสอบสภาพ ความสึกหรอและแก้ไขความชำรุดทรุดโทรมของสิ่งต่างๆ อันอาจเกิดอันตรายขึ้นได้
3. ดัดป้ายประกาศ คำเตือนให้ปฏิบัติหรือระวังไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับหรือข้อควรระวังต่างๆ เอาไว้เตือนใจนักเรียนอยู่เสมอ
4. จัดหาอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ในการป้องกัน ควบคุมอุบัติเหตุหรือภัยอันตรายต่างๆ
5. ตรวจสอบและสอดส่องไม่ให้นักเรียนนำวัตถุหรือสิ่งของที่อาจเกิดอันตรายเข้ามาในโรงเรียน
6. จัดสอนสวัสดิศึกษา เพื่อให้นักเรียนมีสวัสดินิสัยและสวัสดิปฏิบัติที่ดีในการประกอบกิจกรรมต่างๆ

การใช้ห้องพยาบาล

เพื่อสวัสดิภาพของผู้ใช้ห้องพยาบาล โรงเรียนควรจะได้จัดให้มีสิ่งต่อไปนี้

1. ควรมีเตียงพักคนไข้ที่สะอาดและแข็งแรง
2. ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำ เช่น มีพยาบาล ครู เป็นผู้ควบคุม
3. อุปกรณ์การจัดปฐมพยาบาลต้องสะอาดและปลอดภัย
4. ยานชนิดต่างๆรวมทั้งอุปกรณ์ในการพยาบาลต้องเก็บให้ปลอดภัย และมีระเบียบ
5. ยาทุกขวดต้องมีฝาปิด จุกปิดมิดชิด มีสลากติดบอกชื่อว่าเป็นยานชนิดใดและใช้แก้อะไร
6. ห้ามนักเรียนหยิบยาใช้เอง ควรมีระเบียบการใช้ห้องพยาบาลที่รัดกุม
7. ตู้ยาเมื่อใช้เสร็จแล้วต้องปิดใส่กุญแจทุกครั้ง
8. ห้องพยาบาล ควรจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล เช่น การถ่ายเทอากาศ แสงสว่าง อุณหภูมิ

ในด้านการดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียนนั้น โรงเรียนเซนต์คาเบรียลจัดให้มีการตรวจสุขภาพนักเรียนเป็นประจำทุกปี โดยมีคณะแพทย์และพยาบาลจากโรงพยาบาลมาดำเนินการให้ และโรงเรียนได้เชิญผู้ปกครองที่เป็นแพทย์หรือพยาบาลมาช่วยตรวจสุขภาพให้กับนักเรียนทั้งโรงเรียนและจะมีการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงเพื่อดูความก้าวหน้าทางด้านกายภาพของนักเรียนไปด้วย นอกจากนี้โรงเรียนยังจัดให้มีห้องพยาบาลสำหรับให้บริการนักเรียนและครู อาจารย์และพนักงานที่เจ็บป่วย โดยผู้ปกครองที่เป็นแพทย์หรือพยาบาลจะมาเข้าเวรช่วยตรวจรักษาเบื้องต้นให้ นอกจากนี้โรงเรียนยังได้จัดห้องทันตกรรมไว้สำหรับบริการอีกด้วย

5. การจัดกิจกรรมนักเรียน

การจัดกิจกรรมนักเรียน หมายถึงกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์กว้างขวาง สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีเวลาทำกิจกรรมได้มากยิ่งขึ้นและสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมตามที่ตนเองถนัด ทำให้นักเรียนได้ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ไมตรีระหว่างครูกับนักเรียน โรงเรียนเซนต์คาเบรียลได้จัดกิจกรรมนักเรียนเช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมดนตรี กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมช่วยเหลือสังคม กิจกรรมส่งเสริมประเพณีไทย สโมสรนักเรียน กิจกรรมชมรม-ชุมนุมหลักในการจัดกิจกรรม

พนัส หันนาคินท์. (2529 : 270-272) ได้กล่าวถึงหลักการการจัดกิจกรรมที่จะต้องคำนึงดังนี้

1. กิจกรรมทุกประเภทต้องอยู่ภายใต้ความควบคุมของโรงเรียน
2. กิจกรรมทุกอย่างที่จัดขึ้นจะต้องมีจุดประสงค์ที่จะส่งเสริมความเจริญในแง่ต่าง ๆ แก่ นักเรียน เช่น สังคม จรรยาบรรณ ตลอดจนการสร้างความรู้รักในด้านคุณธรรม จริยธรรม
3. ครูใหญ่ต้องมีอำนาจสิทธิ์ขาดในอันที่จะอนุมัติหรือไม่อนุมัติกิจกรรมใด ๆ
4. จำนวน ชนิด และประเภทของกิจกรรมในโรงเรียนจะต้องเป็นไปตามส่วนของจำนวนนักเรียน สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและความพร้อมของโรงเรียน
5. โรงเรียนจะต้องมีวิธีการจำกัดนักเรียนคนหนึ่งๆไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมมากเกินไป เพราะจะทำให้เสียผลการเรียน
6. โรงเรียนควรจะจัดให้มีการแนะนำแก่นักเรียนเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมที่จะเข้าร่วมนั้น เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจ และความเหมาะสมอื่น ๆ
7. โรงเรียนพยายามหาทางส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการ
8. นักเรียนและครูในโรงเรียนเท่านั้นที่จะได้รับสิทธิ์ให้เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น บุคคลภายนอกไม่มีสิทธิ์ที่จะเข้าเป็นสมาชิกในกิจกรรมของนักเรียน

9. กิจกรรมต่างๆจะต้องจัดขึ้นในโรงเรียน เว้นไว้แต่สภาพของกิจกรรมไม่เปิดโอกาสให้ทำเช่นนั้น เช่น กิจกรรมทัศนอาจร

10. การใช้สถานที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องกำหนดวัน เวลา ให้แน่นอน เพื่อจะได้ไม่เกิดการใช้สถานที่ซ้อนกันหรือจัดกิจกรรมเหมือนกัน ซ้อนกัน

11. โรงเรียนมีหน้าที่ที่จะต้องควบคุม ดูแลและแนะนำเกี่ยวกับการเงินและการบัญชีของกิจกรรมทุกประเภท

12. เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ครูใหญ่จะต้องแต่งตั้งครูที่ปรึกษาทำหน้าที่ควบคุมและแนะนำการทำงานของแต่ละกิจกรรม

13. การจัดกิจกรรมพยายามจัดในเวลาเรียน หากมีกิจกรรมที่จะต้องจัดนอกเวลาเรียน เช่น การแสดงละคร ก็จะต้องนึกถึงปัญหาต่าง ๆ ให้รอบคอบ

ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมนักเรียน

ประดิษฐ์ ฮวบเจริญ. (มปพ : 162-163) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมนักเรียนว่า

1. นักเรียนได้เพิ่มพูนประสบการณ์ ได้ฝึกฝนทักษะ ได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง ๆ อันเป็นการสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่า การเรียนรู้เกิดจากการกระทำ

2. ช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพ ประชาธิปไตยอันสง่างาม เพราะว่ากิจกรรมนักเรียนดำเนินการโดยนักเรียน เพื่อนักเรียน เป็นของนักเรียน ครูเป็นเพียงช่วยแนะแนวนักเรียน ได้ฝึกการปกครองตนเอง ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ฝึกการทำงานร่วมกัน ฝึกการแสดงความคิดเห็น ฝึกความรับผิดชอบ

3. กิจกรรมนักเรียนทำให้เกิดความสามัคคี เกิดความรักหมู่คณะ เกิดความเข้าใจกัน เนื่องจากกิจกรรมต้องทำเป็นกลุ่ม ต้องอยู่ร่วมกัน ได้พบความสุขความทุกข์ ทำให้เกิดความประทับใจและมีความสามัคคีกลมเกลียว

4. กิจกรรมนักเรียนทำให้เกิดความคิด เกิดงานที่สร้างสรรค์แปลกใหม่ออกมา อันเนื่องมาจากการทำงานกิจกรรมต่างๆ นักเรียนต้องใช้ความคิด ต้องศึกษาค้นคว้า จึงทำให้ความคิดงอกงามออกไป จึงได้ความคิดและงานสร้างสรรค์ที่แปลกๆ ใหม่ๆ ออกมา

5. กิจกรรมนักเรียน ทำให้นักเรียนมีทางเลือก มีทางแสดงออกตามความคิดความสนใจของตน เพราะแต่ละคนย่อมสนใจแตกต่างกัน การมีกิจกรรมโดยเฉพาะการมีกิจกรรมหลายๆ อย่าง ทำให้นักเรียนมีโอกาสเลือกและมีโอกาสแสดงถึงความต้องการ ความสนใจที่เขา มีอยู่เป็นอันมาก และได้พัฒนาตัวเองตามความถนัดให้ได้เจริญก้าวหน้าที่สุด

6. กิจกรรมนักเรียนช่วยสร้างชื่อเสียงเกียรติคุณให้กับโรงเรียน เนื่องจากกิจกรรมนักเรียนแสดงออกไม่เฉพาะในโรงเรียน แต่แพร่ไปถึงสังคม ชุมชนที่ตั้งโรงเรียน กิจกรรมที่ดี ประชาชนย่อมสนใจและสนับสนุน กิจกรรมของนักเรียนจึงมีโอกาสแพร่ขยายชื่อเสียง เกียรติคุณ

ให้กับโรงเรียนอย่างมาก เช่น การกีฬา การละคร การบำเพ็ญประโยชน์ เมื่อชื่อเสียงของโรงเรียนดี ประชาชนก็สนับสนุน นักเรียนก็รักโรงเรียน

7. กิจกรรมนักเรียนทำให้ครูได้รู้จักนักเรียนแต่ละคนดีขึ้น เพราะนักเรียนเป็นคนทำกิจกรรม เมื่อเห็นผลงานก็ย่อมเข้าใจเด็ก เข้าใจความถนัด เข้าใจความสนใจ ครูสามารถช่วยเหลือเด็ก เพื่อให้เขาได้พัฒนาความสามารถได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

8. กิจกรรมนักเรียนมีส่วนช่วยในการปรับปรุงหลักสูตร เพราะว่าสถานการณ์เปลี่ยนแปลง แต่หลักสูตรยังคงที่ กิจกรรมนักเรียนที่แสดงออกเป็นเครื่องชี้ว่าสถานการณ์เปลี่ยนแปลง เพราะว่าการทำกิจกรรมต้องคำนึงถึงคนและสถานการณ์ในขณะนั้นด้วย จึงทันต่อเหตุการณ์ กิจกรรมนักเรียนจึงมีส่วนช่วยในการปรับปรุงหลักสูตร

9. กิจกรรมนักเรียนช่วยในการฝึกความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เพราะกิจกรรมเป็นสังคมย่อยๆ น้อยๆ สังคมหนึ่งที่ดำเนินการโดยนักเรียน สังคมต้องมีการปกครอง มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีการใช้สิทธิหน้าที่ กิจกรรมนักเรียนจึงช่วยฝึกการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

10. กิจกรรมนักเรียนช่วยสนับสนุนการศึกษา นอกจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดในหลักสูตรเป็นหลักใหญ่เท่านั้น ข้อละเอียดปลีกย่อยไม่อาจจัดไว้ได้ กาลเวลาทำให้หลักสูตรล้าหลัง กิจกรรมนักเรียนจึงช่วยสนับสนุนการศึกษานอกเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ข้อเสียของการจัดกิจกรรมนักเรียน

พนัส หันนาคินทร์. (2529 : 264-265) กล่าวว่ากิจกรรมนักเรียนถ้าหากขาดการจัดการอย่างไม่ถูกต้องแล้วก็จะเกิดโทษมากกว่าที่จะให้คุณประโยชน์ โทษที่เกิดจากการจัดกิจกรรมนักเรียนมากเกินไปคือ

1. ทำให้ผลการเรียนเสียหรือตกต่ำไป เวลาเรียนของนักเรียนมีจำกัด ถ้าเราเพ่งเล็งในกิจกรรมนักเรียนมากเกินไป เวลาที่ใช้ในการเรียนวิชาต่าง ๆ ในห้องเรียนก็ย่อมจะเสียไป ผลก็คือ การเรียนของนักเรียนไม่เต็มที่ ดังที่เราเห็นตัวอย่างทั่วไป เช่น ในฤดูการแข่งขันกีฬา จำนวนชั่วโมงเรียนลดลงอย่างมาก เพื่อเอาเวลาไปในการเตรียมขบวนพาเหรด การฝึกซ้อมนักกีฬา การจัดสถานที่

8. ทำให้งานของครูเพิ่มเป็นอันมาก โดยเฉพาะครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบในกิจกรรมนั้นโดยตรง และไม่เพียงแต่เวลาที่ต้องเสียไปเท่านั้น ครูที่ควบคุมกิจกรรมมักจะต้องจ่ายเงินส่วนตัวช่วยเหลือกิจกรรมที่อยู่ในความรับผิดชอบอยู่เสมอ

9. กิจกรรมที่จัดโดยครูเท่าไม่ถึงการณ์ ขาดความรู้ในการจัด ผลที่ได้ออกมาไม่คุ้มกับเวลาที่เสียไป นอกจากเสียเวลาแล้วยังจะเสียเงินทั้งของนักเรียนและโรงเรียนอีกด้วย บางทีก็ก่อให้เกิดเป็นสมาคมลับ เป็นปฏิกิริยาต่อโรงเรียน

10. กิจกรรมนักเรียนบางประเภท เช่น การละคร บางโรงเรียนต้องการทำให้ได้เหมือนละครอาชีพ เช่น บางโรงเรียนจัดให้นักเรียนชั้นม.3 เล่นละครของเชกสเปียร์ โดยพูดเป็นภาษาอังกฤษ และมุ่งหวังที่จะให้เข้ามาตรฐานจริง ๆ เพื่อจะได้แสดงต่อประชาชน เช่นนี้ ผลที่ได้ในแง่การศึกษาแก่นักเรียนกับเวลาที่เสียไปในการฝึกซ้อมดูจะห่างไกลกันมาก

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษานั้นเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสามารถสร้างคุณประโยชน์แก่โรงเรียนและผลของการมีส่วนร่วมจะมีส่วนในการพัฒนาโรงเรียนและส่งผลการพัฒนาไปสู่นักเรียนนั่นเอง นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ดังนี้

ปีเตอร์สัน (ปีทมศิริ ธีรานุรักษ์.2539 : 24 ; อ้างอิงจาก Peterson : 1987) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาว่า หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้ปกครองติดต่อกับครูในการเกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็ก หรือการใช้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กในการให้ความรู้ผู้ปกครองและกำหนดบทบาทผู้ปกครองที่ควรมีต่อเด็ก

हररषा नलवलषयर (2535 : 235) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของพ่อแม่เป็นกระบวนการที่พ่อแม่ ครู และบุคคลในชุมชนทำงานร่วมกัน นับตั้งแต่การวางแผนการทำงาน การเรียนรู้ และการตัดสินใจ โดยการจัดโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ควรดำเนินไปพร้อม ๆ กับการให้การศึกษาแก่เด็กโดยตรง เพราะการตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทพ่อแม่ในการให้การศึกษาลูก จะช่วยให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

กาญจนา แก้วเทพ (2530 : 210-254) กล่าวถึงการจัดการศึกษาโดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า การจัดการศึกษานั้น จะต้องเกิดจากความต้องการของประชาชนเป็นเบื้องต้น และประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานและการประเมินผลโดยตลอดทั้งกระบวนการ

ฐุชาติ พ่วงสมจิตร์ (2540 : 267) ได้กล่าวถึงเรื่องที่ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมกับโรงเรียนโดยจำแนกได้ออกเป็น 18 เรื่อง แบ่งเป็น 4 กลุ่มตามทฤษฎีของโคเฮนและอัทซอพฟ์ได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและตัดสินใจ (Participation in decision making) ได้แก่

- 1.1 การเป็นคณะกรรมการของโรงเรียน
- 1.2 การมาร่วมประชุมกับทางโรงเรียน
- 1.3 การให้ความคิดเห็นและการวางแผนงานให้กับโรงเรียน

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Participation in implementation) ได้แก่
 - 2.1 การบริจาคเงินวัสดุสิ่งของและการจัดหาทรัพยากรให้กับโรงเรียน
 - 2.2 การเข้ามาช่วยเหลือด้วยแรงงาน
 - 2.3 การช่วยประสานงานกับคนในท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆ
 - 2.4 การมาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน
 - 2.5 การมาร่วมทำกิจกรรมตามที่โรงเรียนมอบหมาย
 - 2.6 การมารับมาส่งบุตรหลานและดูแลระหว่างที่อยู่โรงเรียน
 - 2.7 การช่วยดูแลความปลอดภัยให้กับนักเรียน
 - 2.8 การให้ความอุปถัมภ์แก่ทางโรงเรียน
 - 2.9 การเข้ามาให้บริการด้านสุขภาพอนามัยและให้บริการด้านสาธารณสุขโรค
 - 2.10 การเข้ามาเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียน
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Participation in benefits) ได้แก่
 - 3.1 การเข้ามาใช้บริการของโรงเรียน
 - 3.2 การเข้ามาเป็นลูกจ้างรายวันของโรงเรียน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in evaluation) ได้แก่
 - 4.1 การให้ข่าวสารที่เป็นการสะท้อนภาพการทำงานของโรงเรียน
 - 4.2 การร้องเรียนต่อทางโรงเรียน
 - 4.3 การตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารและครู

วิศาล เครือคล้าย (2543 : 3-4) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาโรงเรียน ผู้ปกครองมีความประสงค์ที่จะเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อมีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียนด้านต่างๆ เช่น สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร การเรียนการสอน งบประมาณ เป็นต้น
2. ด้านหลักสูตร ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและตรงตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด
3. ด้านการเรียนการสอน ผู้ปกครองที่มีความสามารถเฉพาะทางประสงค์ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนและเชิญผู้มีประสบการณ์ในชีวิตมาบรรยายและให้ความรู้แก่นักเรียน
4. ด้านการวางแผนการศึกษา สามารถมีส่วนร่วมวางแผนจัดการศึกษาพัฒนาแนวคิดกิจกรรมที่ส่งเสริมและแก้ไขเด็กที่มีปัญหา โดยปรึกษาหารือกับครูหรือพบปะระหว่างผู้ปกครองและผู้ปกครองด้วยกัน

5. ด้านบุคลากร ผู้ปกครองสามารถให้ข้อคิดเกี่ยวกับการกิจหลักที่สำคัญของโรงเรียนที่ได้ดำเนินการไปแล้วและใช้การประเมินผลผู้เรียนเป็นตัวชี้วัด สามารถประเมินคุณภาพมาตรฐานผู้สอนได้

6. ด้านการปกครอง ถ้าผู้ปกครองเห็นว่าสภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียนมีสิ่งล่อใจนักเรียนค่อนข้างมาก เช่น สถานเริงรมย์ประเภทต่างๆ ศูนย์การค้า สถานที่ท่องเที่ยว ฯลฯ เป็นเหตุกรณีวิวาทระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองควรร่วมมือเป็นเครือข่ายประสานกับฝ่ายปกครองของโรงเรียน เมื่อพบเหตุการณ์ดังกล่าวจะได้ติดต่อกับฝ่ายปกครองได้ทันที

อภิญา เวชชัย (2544 : 143 – 149) ได้กล่าวถึงบทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาไว้ดังนี้

1. บทบาทการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่บ้าน ซึ่งครอบครัวได้ดำเนินการอยู่แล้ว โดยผ่านกระบวนการอบรมบ่มสอนและเลี้ยงดูในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาในเชิงจริยธรรม ทักษะต่างๆในการใช้ชีวิตในสังคมต่อไป แต่ปัจจุบันพบว่าบทบาทของครอบครัวเปลี่ยนไปมุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจ ทำให้ครอบครัวจำนวนมากไม่สามารถสร้างพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูที่ดีได้และละเลยต่อบทบาทในส่วนนี้ของตน โดยคาดหวังให้โรงเรียนทำหน้าที่นี้แทน ซึ่งบทบาทดังกล่าวจะต้องเป็นบทบาทร่วมที่ไม่อาจแยกจากกันได้ระหว่างบ้านและโรงเรียน

2. บทบาทการมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติ เป็นบทบาทความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆร่วมกับทางโรงเรียน โดยพ่อแม่จะเป็นฝ่ายเข้าหาครูเพื่อถามคำถาม ขอข้อมูล แลกเปลี่ยนปัญหา ทิศนะต่อการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ๆรวมทั้งปัญหาในการเรียนของเด็ก ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นในกลุ่มผู้ปกครองที่มีลูกวัยก่อนเรียนและระดับประถมศึกษา บทบาทของผู้ปกครองในระดับปฏิบัติเป็นบทบาทในวงกว้างที่สามารถระดมความร่วมมือจากพ่อแม่ผู้ปกครองมาเข้าร่วมได้อย่างกว้างขวาง ตามเงื่อนไขเวลาและความพร้อม เช่น

2.1 การจัดหาและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในเรื่องทุน ทรัพยากร การบริจาคเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างที่โรงเรียนกำหนดไว้

2.2 การเข้ามาส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาด้านวิชาการให้แก่เด็ก เช่น การเข้ามาช่วยงานเป็นอาจารย์พิเศษให้แก่โรงเรียนในกรณีที่บุคลากรขาดแคลน

2.3 การร่วมงานกิจกรรมประจำของโรงเรียน หรือกิจกรรมพิเศษต่างๆ เช่น ทักษะศึกษา การเป็นโค้ชทีมกีฬา การจัดโครงการส่งเสริมจริยธรรมต่างๆ

2.4 การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในงานด้านต่างๆ การจัดกลุ่มกัลยาณมิตรในหมู่ผู้ปกครองกันเอง เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆให้แก่เด็กหรือพ่อแม่ การเยี่ยมบ้านให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่มีลักษณะพิเศษ หรือมีภาวะวิกฤตที่ทำให้ครอบครัวอ่อนแอลงจับปล้นและการช่วยเหลืองานในห้องสมุด

2.5 การเข้าร่วมปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้แก่นักเรียน

2.6 การร่วมงานด้านการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การศึกษาวิจัย การร่วมบริหารโครงการที่เป็นประโยชน์แก่โรงเรียน

2.7 การให้พื้นที่ของหน่วยงานเป็นที่ศึกษาดูงานเป็นสถานฝึกงานให้แก่ นักเรียนและนักศึกษาในสถานศึกษา

3. บทบาทการมีส่วนร่วมในระดับการบริหารและการตัดสินใจ เป็นการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมพิจารณาปัญหา ร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม จนถึง การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรการที่กำหนดไว้แล้ว เช่น การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในระดับโรงเรียน ระดับท้องถิ่น การร่วมให้ คำปรึกษา ช่วยเหลือด้านวิชาการ บทบาทในการเข้าร่วมตัดสินใจ ร่วมคิดในการกำหนด นโยบายและการบริหารจัดการ ยังเป็นบทบาทที่พ่อแม่ผู้ปกครองเข้าร่วมไม่มากนัก เพราะโดยทั่วไปจะเป็นบทบาทที่ค่อนข้างเป็นทางการมีความผูกพันที่ต้องใช้เวลาและมีความรับผิดชอบ ต่อเนื่อง ผู้ปกครองจำนวนหนึ่งอาจคิดว่าตนขาดความรู้และทักษะดังกล่าว จึงทำให้ระดับความร่วมมือน้อยลง

4. บทบาทการมีส่วนร่วมในฐานะผู้พิทักษ์สิทธิ คือการเข้ามาทำหน้าที่เป็นปากเป็น เสียง เฝ้าระวังในการใช้อำนาจและกลไกการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม การตรวจสอบการใช้งบ ประมาณหรือการเป็นผู้แทนในการติดต่อสื่อสารกับสื่อมวลชน เพื่อให้ข้อมูล ท้วงติง เสนอแนะ ต่อหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานใด ๆ ที่มีแนวโน้มละเมิดสิทธิของตัวเด็ก จากการศึกษาพบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในฐานะผู้พิทักษ์สิทธิยังไม่เป็นที่แพร่หลายนัก อย่างไรก็ตามการดำเนินงานย่อมต้องอาศัยความร่วมมือ การให้เวลาและการมีทักษะหลายๆ ด้านที่ลึกซึ้งกว่าระดับทั่วไป ต้องอาศัยทักษะการประสานงานกับบุคคล หน่วยงาน องค์กร ต่างๆทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

5. บทบาทในการแก้ปัญหาเชิงสังคมและการพัฒนาจริยธรรมของเด็ก คือการเข้ามา ร่วมแก้ปัญหาความประพฤติที่ไม่เหมาะสมของเด็ก เช่น การปฏิเสธโรงเรียน ก้าวร้าว การใช้ ความรุนแรงในโรงเรียน ทั้งนี้โดยทั่วไปเป็นบทบาทที่หลายประเทศต่างให้ความสนใจเข้ามา ร่วมช่วยเหลือทั้งต่อเด็กและครอบครัวของเด็ก

6. บทบาทในการขยายความร่วมมือด้านเครือข่ายของผู้ปกครอง เป็นบทบาทในการ ขยายการรวมกลุ่มของผู้ปกครองให้มีความเข้มแข็ง มีการสนับสนุนช่วยเหลือกันในหลายด้าน ทั้งในด้านข้อมูลทรัพยากร ความรู้ทางกฎหมาย การพัฒนาบุคคล การแลกเปลี่ยนทักษะการ ทำงานและบทเรียนต่างๆ เพื่อเสริมพลังขององค์กร ผู้ปกครองด้วยกันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สุวัฒน์ มุทฺธเมธา (2524 :33-34) กล่าวถึงการร่วมมือสนับสนุนของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งสามารถทำได้คือ

1. สนับสนุนให้ความร่วมมือให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ในการจัดการเรียนการสอน และปรับปรุงกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการปรับปรุงโรงเรียนจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากประชาชนและโรงเรียนจะได้ปรับปรุงการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

2. ให้การสนับสนุนในด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆและแรงงาน เมื่อพ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจจุดหมายของโรงเรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าของโรงเรียนก็จะยินดีให้ความร่วมมือสนับสนุนในด้านการเงิน และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่จำเป็นแก่โรงเรียน ตลอดจนแรงงาน

3. ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน เช่น ร่วมเป็นกรรมการ เป็นเจ้าหน้าที่หรือรับผิดชอบในการทำหน้าที่ต่างๆให้แก่โรงเรียน ในส่วนที่โรงเรียนยังขาดและจำเป็นต้องช่วยเหลือ

4. เป็นวิทยากร ช่วยเหลือการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน อาจเชิญพ่อแม่ ผู้ปกครองมาเป็นวิทยากร ช่วยสอนในบางสาขาวิชาหรือช่วยในกิจการอื่นๆของโรงเรียน ก็ได้

5. ประชาสัมพันธ์โรงเรียน เมื่อพ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน เข้าใจจุดหมายและการดำเนินงานของโรงเรียนดี ก็จะเป็นผู้ที่ประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นอย่างดี และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการที่จะสร้างเสริมความร่วมมือจากประชาชนทั่วไป

ไพฑูริ ลิทธิสุนทร (सानปฏิรูป. 2543 : 23-24) ได้กล่าวถึง การที่ผู้ปกครองจะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนได้หลายรูปแบบ เช่น

ผู้ปกครองในฐานะแขกของโรงเรียนหรือผู้สังเกตการณ์ บุคลากรในโรงเรียนควรให้การต้อนรับผู้ปกครองเข้ามายังโรงเรียนอย่างจริงใจ โรงเรียนอาจเชิญชวนบุคคลอื่นๆ(เช่น ญาติของเด็กหรือกลุ่มองค์กรต่างๆในชุมชนเป็นต้น) เข้ามาโรงเรียนเพื่อชมกิจกรรมการแสดง กีฬา การสาธิตผลงานการเรียนรู้ของเด็ก นอกจากนั้น การจัดสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ ก็เป็นอีกทางหนึ่งที่จะดึงผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการศึกษาของบุตรหลาน การที่ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนจะทำให้เกิดผลลัพธ์ในทางบวกหลายประการ เช่น ผู้ปกครองจะเข้าใจลักษณะการดำเนินงานของโรงเรียนดีขึ้น รวมทั้งเป็นการสร้างความคุ้นเคยระหว่างครูกับผู้ปกครอง ส่วนการจัดสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการจะเป็นการเชื่อมโยงทักษะความชำนาญของผู้ปกครองเข้าสู่แผนการเรียนรู้ในโรงเรียนและช่วยเพิ่มศักยภาพของผู้ปกครองในการเตรียมสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีกิจกรรมหลายอย่างที่โรงเรียนสามารถจัดเพื่อนำ

ผู้ปกครองเข้ามาโรงเรียนในฐานะแขกหรือผู้สังเกตการณ์ มีวิธีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเช่น

1. สนับสนุนการเข้ามาเยี่ยมเยียนหรือเข้าสังเกตการณ์ในห้องเรียน
2. จัดตั้งศูนย์ทรัพยากรผู้ปกครองประจำโรงเรียนเป็นที่สำหรับผู้ปกครองได้ผ่อนคลาย พบปะกัน สถานที่รวมอุปกรณ์ที่ผู้ปกครองนำมาให้โรงเรียนใช้ประโยชน์และเป็นแหล่งข่าวคราว ความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในชุมชน
3. ดำเนินการให้มีประชุมปฏิบัติการในหัวข้อต่างๆ เช่น แผนงานและเป้าหมายของโรงเรียน

ผู้ปกครองในฐานะอาสาสมัคร โรงเรียนควรจัดฝึกอบรมแก่ผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัคร เพื่อปูความเข้าใจ แนวทางและทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ การจัดตารางเวลาให้ยืดหยุ่น เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยอาสาสมัครอาจช่วยงานโรงเรียนหลังเสร็จจากงานปกติ วันเสาร์อาทิตย์ หรือช่วงวันหยุด ซึ่งโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมต่างๆได้ เช่น

1. มีการสำรวจ ประเมิน และเก็บข้อมูลความพร้อมในการเข้าช่วยเหลือกิจกรรมเข้าช่วยเหลือกิจกรรมพัฒนาโครงการผู้ปกครองอาสาสมัครขึ้นในโรงเรียนทำการสรรหาและจัดการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมพอเพียง
2. สนับสนุนผู้ปกครองให้แบ่งปันทักษะและความชำนาญแก่โรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ งานฝีมืออาชีพต่าง ๆ เป็นต้น โดยอาจให้ผู้ปกครองสอนทักษะความชำนาญเหล่านั้นในชั้นเรียน เพื่อเป็นการขยายขอบเขตวิชาการจากหลักสูตร และเพื่อเพิ่มความสนใจของการเรียนรู้
3. สร้างโอกาสให้ผู้ปกครองอาสาสมัครได้เข้าช่วยเหลือในฐานะครูพิเศษ ผู้ช่วยสอน เจ้าหน้าที่ในโรงอาหาร พนักงานพิมพ์ดีด ผู้แนะแนวนักเรียน และผู้ให้คำปรึกษา อื่น ๆ เป็นต้น
4. จัดให้โรงเรียนของผู้ปกครอง (เช่น ข้อมูลว่าผู้ปกครองคนใดมีความชำนาญพิเศษเรื่องใด เป็นต้น) และจัดทำเป็นฐานข้อมูล เพื่อความสะดวกในการใช้ประโยชน์

การเข้ามีส่วนร่วมในด้านบริหารจัดการ ได้แก่ การที่ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาในรูปคณะกรรมการหรือรูปแบบอื่นที่คล้ายกัน ทำหน้าที่สอดส่องดูแล ร่วมตัดสินใจ และวางแผนการพัฒนาโรงเรียน โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมมีบทบาทในสมาคมผู้ปกครองและครู คณะกรรมการชุดต่าง ๆ ของโรงเรียน ควรจัดให้มีการฝึกอบรมในเรื่องภาวะการเป็นผู้นำ การฝึกการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เพื่อให้ตัวแทนของผู้ปกครองทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เมื่อผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมสามารถกำหนดนโยบายการศึกษาซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อบุตรหลานของตน ผู้ปกครองจะเกิดความรับผิดชอบในการ

สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของบุตรหลาน โรงเรียนสามารถจัด กิจกรรมเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วม เช่น

1. เชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมในการกำหนดเป้าหมายและภารกิจของโรงเรียน
2. คอยแจ้งข่าวเกี่ยวกับตำแหน่งว่างหรือโอกาสในการเข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการโรงเรียนในชุดต่าง ๆ แก่ผู้ปกครองและคนในชุมชน
3. จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้น มีหน้าที่ให้คำปรึกษาช่วยเหลือทางวิชาการด้านต่าง ๆ แก่โรงเรียนตามความเหมาะสม
4. จัดเตรียมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเป็นผู้นำ การทำงานเป็นกลุ่ม และทักษะการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ
5. ให้อำนาจผู้ปกครองและครูในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานตามนโยบายของโรงเรียน ตรวจสอบพัฒนาการความก้าวหน้าของนักเรียน และดำเนินการตรวจสอบหลักสูตรการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ

สุภาวดี หาญเมธี (สานปฏิรูป. 2543 : 39-42) ได้เสนอแนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและครอบครัวให้ประสบความสำเร็จ คือ

1. เรียนรู้จากกันและวางแผนการทำงานร่วมกัน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ครอบครัวและโรงเรียนต้องใช้เวลาในการเรียนรู้จากกันและกัน วางแผนการทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก
2. การสื่อสารข้อมูลข่าวสารและการเพิ่มเติมข้อมูลให้แกกันและกันตลอดเวลาเป็นสิ่งจำเป็นต่อการสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิด และป้องกันการเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน การไม่ไว้วางใจกัน การสื่อสารข้อมูลข่าวสารนั้น ครูอาจทำได้โดยการส่งจดหมายเวียน การจัดทำคู่มือต่าง ๆ เพื่อช่วยสื่อสาร รวมถึงการไปเยี่ยมบ้านของนักเรียนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจที่ดีระหว่างกัน
3. การปรับโครงสร้างโรงเรียนเพื่อสนับสนุนบทบาทของครอบครัว โรงเรียนจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและครอบครัว หากพบว่ากฎระเบียบบางด้านเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงโรงเรียน การปรับโครงสร้างเป็นการปรับระบบภายในการทำงาน ให้เกิดบรรยากาศที่เป็นกันเอง อบอุ่น เชื่อเชิญให้พ่อแม่ผู้ปกครองมาเข้าร่วมมากขึ้น และเป็นการลดขั้นตอนปฏิบัติที่ไม่จำเป็นออกไป
4. การประสานความแตกต่างระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ควรมีแนวทางหรือมาตรการการประสานและเชื่อมโยงความแตกต่างระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากภารกิจที่แตกต่างของบ้านและโรงเรียน วัฒนธรรมที่แตกต่างของพ่อแม่ ผู้ปกครองและครู การไม่เข้าใจในวิธีการที่ต่างกันสามารถก่อปัญหาได้

5. การหาแหล่งสนับสนุนจากภายนอก การแสวงหาแหล่งทรัพยากรที่จะเข้ามาร่วมมือเพิ่มเติมเป็นสิ่งจำเป็น แหล่งสนับสนุนนั้นอาจจะเป็นบุคคล กลุ่มสังคมใดในชุมชน ท้องถิ่นหรือภายนอกก็ได้ เช่น องค์กรท้องถิ่น องค์กรธุรกิจ สถานพยาบาล วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ

เคปแลน (โคจิลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล. 2539 :22 ; อ้างอิงจาก Kaplan. 1992 : 101-102) เห็นว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเกิดจากเหตุจำเป็น 3 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาก่อให้เกิดผลในทางบวกทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะ และพฤติกรรมของเด็กอย่างเห็นได้ชัด

2. สถาบันครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จำนวนของครอบครัวแตกแยก การทำงานนอกบ้านของทั้งบิดามารดา การตั้งครรภ์นอกสมรสของมารดาวัยรุ่น อัตราการหย่าร้าง รวมทั้งการสร้างครอบครัวใหม่ของบิดาหรือมารดาเพิ่มสูงขึ้น โรงเรียนได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว กล่าวคือ จำนวนเด็กในโรงเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีโครงสร้างหลากหลายเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องปรับโครงสร้างการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความแตกต่างของเด็กแต่ละคนซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นประการสำคัญ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนมักจะห่างเหิน (Distance) ไม่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Distrust) และมีความเป็นศัตรู (Hostility) กันโดยธรรมชาติ ทั้งนี้เพราะบทบาทของทั้งสองสถาบันถูกกำหนดให้แตกต่างกันโดยโครงสร้างของสังคม ดังนั้นช่องว่างระหว่างบ้านกับโรงเรียนจึงมีอยู่เสมอ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะช่วยลดปัญหาความสัมพันธ์ดังกล่าวได้

แคมเบลล์และรามเซเยอร์. (กิตติโชค ห้อยยี่ภู่. 2527 : 17 ; อ้างอิงจาก Cambell and Ramseyer.) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาสามารถจัดระดับได้ดังนี้

1. ระดับไม่มีส่วนร่วมเลย คือ การที่โรงเรียนและชุมชนไม่มีการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเลย ต่างฝ่ายต่างอยู่ โรงเรียนไม่ให้โอกาสแก่ประชาชนที่จะมีส่วนร่วม ประชาชนก็ไม่สนใจ ไม่รับรู้ไม่ร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

2. ระดับที่มีส่วนร่วมน้อย คือการที่โรงเรียนติดต่อกับประชาชนในชุมชนเป็นบางครั้ง ลักษณะของการมีส่วนร่วมเป็นการรับฟังสิ่งซึ่งโรงเรียนแจ้งให้ทราบ

3. ระดับที่มีส่วนร่วมปานกลาง คือการที่ประชาชนได้รับทราบเรื่องต่าง ๆ จากโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น และมีคำถามจากประชาชนมาสู่โรงเรียนมาบ้างเป็นครั้งคราว แต่ส่วนใหญ่เป็นการรับฟังจากโรงเรียนเพียงฝ่ายเดียว

4. ระดับการมีส่วนร่วมมาก คือการที่โรงเรียนและชุมชนเริ่มมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันมากขึ้น เป็นการติดต่อทั้งสองฝ่าย มีการค้นหาเหตุผลแก้ปัญหาาร่วมกัน โรงเรียนรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

5. ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือการที่โรงเรียนและชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน การคิดหาเหตุผล การตัดสินใจ การแก้ปัญหาร่วมกันทั้งสองฝ่ายระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนและการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดผลดีทั้งต่อโรงเรียนและเป็นผลดีต่อผู้ปกครอง แต่บางครั้งโรงเรียนก็ไม่สามารถสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้ ซึ่ง (สุพิชญา ธีระกุล. 2521 : 66-68) ได้กล่าวถึงปัญหาดังกล่าวว่าเกิดจาก

1. ทศนคติของผู้ปกครอง (Parent attitude) การที่ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนก็เพราะทัศนคติดั้งเดิม และประสบการณ์เก่าๆที่เคยมีต่อครูและโรงเรียน โดยบางคนคิดว่าตนมีอำนาจเหนือครู บางคนคิดว่าการสอนนั้นเป็นหน้าที่ของครู บางคนไม่ชอบครูเป็นรายบุคคล ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรจะต้องหาทางปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงทัศนคติเหล่านั้นเสีย เพื่อว่า ผู้ปกครองจะได้หันมาให้ความร่วมมือกับโรงเรียน

2. ทศนคติของครู (Teacher attitude) ทศนคติของครูมีความสำคัญพอๆกับทัศนคติของผู้ปกครอง ครูส่วนมากไม่อยากพบผู้ปกครอง เพราะกลัวว่าผู้ปกครองจะมาตำหนิเกี่ยวกับการสั่งสอนอบรมเด็ก เพราะกลัวว่าผู้ปกครองจะมานั่งดูการสอนและการควบคุมชั้น เพราะกลัวว่าจะถูกข่มขู่และต่อว่าด้วยเรื่องต่างๆอันเนื่องมาจากเด็ก ฯลฯ ดังนั้นครูจึงพยายามหลีกเลี่ยงการพบปะกับผู้ปกครอง ถ้าหากผู้บริหารโรงเรียนต้องการจะสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องหาทางปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงทัศนคติให้ได้เสียก่อน การสร้างความสัมพันธ์จึงจะบังเกิดผล

3. การเข้าใจผิด (Misunderstanding) การเข้าใจผิดก็เป็นปัจจัยที่สำคัญในการขัดขวางความสัมพันธ์เช่นกัน บางครั้งผู้ปกครองตำหนิตัดเยียดโรงเรียนโดยไม่ไตร่ตรอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพของตน ผู้ปกครองบางคนเชื่อถือมากกว่าการไตร่ตรองหาเหตุผลอันควร ดังนั้นความเข้าใจผิดระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองจึงเกิดขึ้นได้ง่ายและเกิดขึ้นเสมอๆ ผู้บริหารโรงเรียนควรขจัดความเข้าใจผิดเหล่านี้ โดยการเขียนจดหมายถึงผู้ปกครอง เชิญมาโรงเรียนหรือไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองที่บ้าน เพื่อจะได้มีโอกาสปรึกษาหารือ ชี้แจง ข้อเท็จจริงและปรับความเข้าใจกันจะช่วยขจัดความเข้าใจผิดไปได้ ความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันบางครั้งจะกลายเป็นปัญหาใหญ่ ซึ่งยากที่จะแก้ไขได้ ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรเร่งแก้ไขเสีย เพื่อความสัมพันธ์อันดีต่อไปในวันข้างหน้า

4. นโยบายของโรงเรียน (School policy) ผู้ปกครองจะไม่ให้ความร่วมมือถ้าหากเขาไม่เข้าใจนโยบายบางอย่างของโรงเรียน เช่น จะไม่พอใจเมื่อโรงเรียนไม่อนุญาตให้เด็กออกไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้าน บางครั้งก็กักเด็กไว้จนกลับรถหรือกลับเรือไม่ทัน บางครั้งให้อยู่ร่วมกิจกรรมจนเกิดเวลาปกติ เสาร์อาทิตย์ให้มาทำกิจกรรมพิเศษ เรียกเงินเพื่อทำกิจกรรม

บางอย่าง ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ผู้บริหารโรงเรียนควรจะหาทางอธิบายและชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบว่า เพราะเหตุใดโรงเรียนจึงได้นำนโยบายอย่างนี้มาใช้ และให้โอกาสแก่ผู้ปกครองในการเข้ามามี ส่วนร่วมในการปรึกษาหารือและกำหนดนโยบายใหม่ที่จะนำมาใช้ ความกลมกลืนกันระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครองก็จะบังเกิดขึ้น

5. การให้บริการสวัสดิการแก่นักเรียน (Pupil welfare service) ผู้ปกครองจะให้ความสนใจและให้ความร่วมมือถ้าหากโรงเรียนได้เอาใจใส่ห่วงใยและให้บริการแก่นักเรียนของเขา นอกเหนือไปจากการเรียนวิชาต่าง ๆ ผู้ปกครองจะพอใจถ้าได้รับทราบว่าโรงเรียนจะเปิดสอน พิเศษให้แก่เด็กก่อนสอบ จะพอใจถ้าได้ทราบว่าบุตรหลานของเขาได้รับทุนศึกษาต่อ จะพอใจ ถ้าได้ทราบว่าครูแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่บุตรหลานของเขาประสบอยู่เรียบร้อยแล้ว จะพอใจถ้าโรงเรียนเปิดสอนวิชาบางอย่างที่บุตรหลานของเขาสนใจอยู่ ฯลฯ ในขณะเดียวกันผู้ปกครองจะไม่ พยายามมากถ้าหากโรงเรียนจะไม่เอาใจใส่ห่วงใยและให้บริการแก่นักเรียนของเขา เช่น เด็กได้ รับบาดเจ็บจากการเล่นกีฬา เด็กป่วยไข้ ทางโรงเรียนก็ไม่ได้เอาใจใส่ เด็กทะเลาะกันจนถึงขั้น ยกพวกมาตีกันทำให้เด็กได้รับอันตราย ครูก็ไม่สนใจเหล่านี้เป็นต้น ผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าใจ จะให้ความสนใจแก่สวัสดิการและสวัสดิภาพของเด็ก สิ่งเหล่านี้จะสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ ปกครองได้มาก การสร้างความสัมพันธ์ก็จะทำได้ไม่ยากนัก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วิภา สกุลเอี่ยมไพบุลย์. (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ ปกครองต่องานกิจการนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาเอกชน : กรณีศึกษาโรงเรียนดวงวิภา เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ประชากรและ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนดวงวิภา กรุงเทพมหานคร จำนวน 355 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการปกครอง ผู้ปกครองเห็นว่า การรักษาระเบียบวินัยของนักเรียนมีความจำ เป็นมากที่สุด และต้องการให้โรงเรียนเข้มงวดระเบียบวินัยมากขึ้น นอกจากนั้นผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังแสดงความเห็นว่า ควรปรับปรุงเรื่องการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนให้ดี ยิ่งขึ้น แต่โดยภาพรวมแล้ว ผู้ปกครองส่วนใหญ่พอใจต่องานกิจการนักเรียนด้านการปกครอง ระดับปานกลางค่อนข้างไปทางมาก

4. ด้านการบริการและสวัสดิการ ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า บริการแนะแนวของโรงเรียนมีความจำเป็นต่อนักเรียนมากที่สุด นอกจากนั้นยังต้องการให้ปรับปรุงบริการด้านความ ปลอดภัย เช่น การป้องกันอัคคีภัย และมารยาทของพนักงานขับรถรับส่งบุตรหลาน แต่ในภาพ

รวมผู้ปกครองส่วนใหญ่พอใจงานกิจการนักเรียน ด้านบริการ และสวัสดิการในระดับปานกลาง ก่อนไปทางมาก

5. ด้านกิจกรรมนักเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าควรเพิ่มกิจกรรมด้านวิชาการ ควรเพิ่มชั่วโมงฝึกอบรมมารยาท ควรมีชมรมผู้บำเพ็ญประโยชน์และเพิ่มฝึกกายบริหารในตอนเช้า ส่วนในภาพรวมนั้นผู้ปกครองส่วนใหญ่พอใจต่อกิจการนักเรียนในระดับปานกลางก่อนไปทางมาก

ไฉจิตลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล. (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องบทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการบริหารสมาคมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ประกอบอาชีพรับราชการ วุฒิกษัตริย์ระดับปริญญาตรี ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 – 35 ปี ประกอบอาชีพรับราชการ รองลงมาคือรับจ้าง วุฒิกษัตริย์ระดับปริญญาตรี รองลงมาคือประถมศึกษา มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป

บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูนั้น พบว่า มีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนและบทบาทในการวางแผนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับน้อย แต่ผู้ปกครองได้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนในรูปของวัสดุ สิ่งของ และทุนทรัพย์ให้กับทางโรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมาก

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสมาคมผู้ปกครองและครู พบว่า ผู้ปกครองไม่มีโอกาสและเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เนื่องจากมีภาระในการประกอบอาชีพและสมาคมขาดการสำรวจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและความสนใจของผู้ปกครอง

สมลักษณ์ ภูคำแสน (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารายละเอียดของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป งานอาคารสถานที่ งานวิชาการ และงานกิจกรรมนักเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนงานบริหารบุคคล มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า ชุมชนในพื้นที่บริการของโรงเรียนเศรษฐกิจไม่ดี จึงไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนได้อย่างเต็มที่และบทบาทที่ควรจะเป็นของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมมือกันในทุกๆด้าน จึงจะนำไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาได้อย่างแท้จริง

ชูชาติ พวงสมจิตร (2541 : 266) ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าคนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากที่สุด คือ

กลุ่มกรรมการศึกษา หรือกลุ่มกรรมการโรงเรียน โดยชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร ทรัพย์ และวัสดุสิ่งของมากที่สุด สำหรับวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนทั้งทางตรงและทาง อ้อมนั้น เมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมสำคัญและร้องขอความร่วมมือแล้ว ชุมชนจะให้ความร่วมมือเป็น อย่างดี ส่วนปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนกับ โรงเรียนนั้นได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชนได้แก่ ประวัติความเป็นมา ลักษณะและองค์ประกอบของ ชุมชน และคุณลักษณะของคนในชุมชน และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียนได้แก่ ผู้บริหารและครู วิธ การปฏิบัติงานและปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียนในด้านอื่น ๆ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 85-89) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการประสานงานในระดับมาก ส่วนด้านการวาง แผน การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน และการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกรรมการศึกษา ได้แก่ เวลาที่อาศัยในชุมชน การมีถิ่น กำเนิด การเป็นศิษย์เก่า การมีบุตรหลานเรียนอยู่ในโรงเรียน ความคาดหวังต่อโรงเรียน ความ สัมพันธ์กับโรงเรียน ความห่วงใยต่อสุขภาพเด็ก ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียนได้แก่ (ก) คุณลักษณะ ของผู้บริหารโรงเรียนด้านความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความซื่อสัตย์ และเป็นคนในท้องถิ่น โดยกำเนิด (ข) คุณลักษณะของครู ได้แก่ ครูมีความประพฤติดี มีความรู้ความสามารถ มีความ เอาใจใส่ต่อเด็ก มีมนุษยสัมพันธ์ดี และมีความเสียสละ (ค) การปฏิบัติของโรงเรียนต่อกรรมการ ศึกษา ได้แก่ การให้เกียรติและการให้โอกาสในการมีส่วนร่วม การเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน (ง) การปฏิบัติงานของครู ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนและความสามัคคีในหมู่ครู (จ) ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ ความมีชื่อเสียงของโรงเรียน และการบริหารการเงิน โปร่งใส ปัจจัยที่มีอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมมี 2 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับกรรมการศึกษา ได้แก่ การไม่มีเวลาว่าง ไม่มีถิ่นกำเนิดและ/หรือไม่มีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารขาดความเป็นผู้นำ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ และไม่เป็นคนใน ท้องถิ่นโดยกำเนิด

ชมแข พงษ์เจริญ (2542 : 78-79) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของ ผู้ ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติตามระเบียบของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ ศึกษา จังหวัดนนทบุรี ผลของการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรม ของโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน มีการเข้าร่วมประชุมที่โรงเรียนจัดขึ้นทุกครั้ง ส่วนกิจกรรม ด้านอื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นผู้ปกครองนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นบางครั้ง

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 223 -232) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนและ โรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลของการวิจัยพบว่า สิ่งสำคัญที่สุดที่เป็นสิ่งกำหนด

กระบวนการและแบบแผนของการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ เงื่อนไขทางด้านบริบทของชุมชน คือ เงื่อนไขที่เกี่ยวกับความคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เงื่อนไขด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน และเงื่อนไขทางด้านโรงเรียน และที่สำคัญคือ การกำหนดความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียน ตรงกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาชุมชน คือ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการ คณะครูและผู้ปกครองนักเรียน ส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีขั้นตอนที่สำคัญ 8 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนร่วมดำเนินการ 2) การสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน 3) การสร้างเครือข่ายของกลุ่มที่มีส่วนร่วม 4) การสร้างกิจกรรม 5) การต่อรองเพื่อการดำเนินการ 6) การร่วมกันดำเนินการ 7) การร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ 8) การร่วมกันรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ ซึ่งจากกระบวนการมีส่วนร่วมดังกล่าวทำให้แบบแผนการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแบบแผนของการมีส่วนร่วมเป็นแบบเหลื่อมล้ำ (Inequity participatory pattern) ตามบทบาทการมีส่วนร่วม คุณสมบัติของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมและกิจกรรมที่โรงเรียนต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งสามารถจำแนกตามหมวดหมู่ของคุณสมบัติเป็น 3 แบบแผนย่อย คือ แบบแผนการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (Full participatory pattern) แบบแผนการมีส่วนร่วมเป็นบางส่วน (Partial participatory pattern) และแบบแผนการมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal participatory pattern)

จรัสศรี ขุนทวี (2544 : 78 -79) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนในการดำเนินงานด้านโรงเรียนกับชุมชนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 ในสหวิทยาเขตกมลลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรโดยรวมมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านโรงเรียนกับชุมชนในสหวิทยาเขตกมลลาไสย โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับบางครั้ง และมีความต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านโรงเรียนกับชุมชนในสหวิทยาเขตกมลลาไสยโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับบางครั้ง และมีความต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านโรงเรียนกับชุมชนในสหวิทยาเขตกมลลาไสยโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับบางครั้ง และมีความต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากและมีความต้องการอีก 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการให้บริการชุมชน และด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน

วันเพ็ญ สอนรัตนชัย. (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาในทัศนะของผู้ปกครอง ศึกษาเฉพาะกรณี : โรงเรียนนาร่องกระจาย

อำนาจบริหารจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะตอบสนองบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นระดับมาก และมีความคิดเห็นตอบสนองบทบาทร่วมวางแผนการศึกษามีมากที่สุด ความพร้อมต่อการเข้าร่วมเป็นกรรมการ พบว่า ผู้ปกครองมีความพร้อมน้อยเนื่องจากมีปัญหาเรื่องเวลา ต้องทำงานและประกอบอาชีพ

เพ็ญศรี สมร่าง. (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนในการกิจการจัดการศึกษา ทั้ง 6 งาน คือ งานบุคลากร งานวิชาการ งานธุรการการเงินพัสดุ งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อย คือ งานกิจการนักเรียน งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานวิชาการ งานอาคารสถานที่ งานธุรการการเงินพัสดุและงานบุคลากร ตามลำดับ เมื่อแยกตามกลุ่มอายุ เพศ และระดับการศึกษา พบว่า ทุกกลุ่มอายุมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น เพศชายมีส่วนร่วมในงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น เพศหญิงมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น และระดับการศึกษา ประถมศึกษามีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ส่วนระดับมัธยมศึกษามีส่วนร่วมในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นและระดับอุดมศึกษามีส่วนร่วมในงานธุรการการเงิน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

2.1 การดำเนินกิจกรรมในทุกๆด้านของทางโรงเรียน ทางโรงเรียนควรแจ้งให้ผู้ปกครองทราบทุกครั้ง เพื่อผู้ปกครองจะได้ช่วยเหลือหรือร่วมกิจกรรมนั้นๆ

2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมิกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและจุดศึกษาที่สำคัญๆในท้องถิ่นหรือในเขตบริการของโรงเรียน เพื่อผู้ปกครองจะได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

2.3 การจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียน ควรให้ผู้ปกครองได้ร่วมพัฒนาและปลูกต้นไม้ ดอกไม้ ตลอดจนการซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายและร่วมบริจาคในบางโอกาส

2.4 ครูควรร่วมกิจกรรมในท้องถิ่น เช่น งานประเพณีท้องถิ่นต่างๆเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

2.5 การจัดหาทุนการศึกษาหรือจัดหาเงินนอกงบประมาณมาใช้ในการพัฒนาโรงเรียน ควรให้ผู้ปกครองเข้าร่วมดำเนินการด้วยทุกครั้ง

2.6 การดูแลนักเรียนให้ห่างไกลจากยาเสพติดทุกอย่าง ทางโรงเรียนควรติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องและแจ้งผลการดำเนินงานทุกครั้ง

ธีรภัทร์ เจริญดี (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 11 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครอง รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ หาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองทั้ง 4 ด้าน ที่ศึกษาวิจัยได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงานบริหาร ด้านการพัฒนานักเรียนและด้านการติดต่อสื่อสาร ผู้ปกครองมีการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมในโรงเรียนในระดับกลาง และมีความคาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในโรงเรียนในระดับมาก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การเข้ามามีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาของผู้ปกครองและชุมชนตามขอบข่ายการบริหารงานโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเข้ามามีส่วนร่วมตามขั้นตอนการดำเนินงาน ตามลำดับ คือ การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปฏิบัติการ ผลประโยชน์และการติดตามประเมินผล ส่วนระดับการมีส่วนร่วมพบว่าการปฏิบัติจริงมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย แต่คาดหวังที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าในความเป็นจริงแล้ว ผู้ปกครองและชุมชนได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

ชูเลอร์ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2537 : 185 ; อ้างอิงจาก Schuler. 1990 : 2595-A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยมิชิแกน สหรัฐอเมริกา โดยศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ผลปรากฏว่า การเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไม่มีประสิทธิภาพเกิดจากความบกพร่องในการติดต่อสื่อสาร ปัญหาการมีส่วนร่วม ได้แก่ ระดับของการเข้าร่วม การเข้าร่วมเพียงเรื่องเดียว การเข้าร่วมโดยขาดความเข้าใจในสถานการณ์ทั้งหมด ขาดข้อตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของการมีส่วนร่วม เป็นต้น

กิบสัน (Gibson. 1991 : abstract) ศึกษาเรื่องกรณีศึกษาความเกี่ยวข้องของผู้ปกครองกับผลผลิตของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองทุกคนต้องการมีส่วนร่วมในการศึกษาของลูกตนเอง โรงเรียนควรตรวจสอบทั้งในแง่ครอบครัวและการปฏิบัติตนในโรงเรียน เพื่อนำมาวางแผนโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองซึ่งสามารถเข้าถึงและเหมาะสมกับสภาพของแต่ละครอบครัว

ทาแมน (Thaman. 1998 : abstract) ศึกษาเรื่องการรับรู้ของพ่อแม่ของนักเรียนระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการศึกษาของพ่อแม่ที่ช่วยพัฒนาการศึกษาของบุตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เลือกกิจกรรมที่คิดว่าสามารถมีส่วนร่วมกับลูกได้ เช่น การเป็นคณะกรรมการ หรือกลุ่มต่าง ๆ ในโรงเรียน ผู้ปกครองชอบที่จะให้ความช่วยเหลือลูกในด้านวิชาการหากกิจกรรมนั้นๆ สามารถทำร่วมกันกับลูกโดยตรงที่บ้านได้ ผู้ปกครองเชื่อว่า โปรแกรมการศึกษาควรขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้ปกครอง มุ่งที่การเรียนรู้ของลูก การเพิ่มทักษะในการทำงานร่วมกับลูก และการให้ผู้ปกครองและลูกทำงานร่วมกัน การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมจะสร้างความชื่นชมยินดีอันส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

ทาวเซน (Townsend. 1999 : abstract) ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ในโปรแกรมการมีส่วนร่วมของพ่อแม่และการประสบความสำเร็จของลูกในระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองบางคนเห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในโรงเรียนซึ่งจะเป็นการช่วยให้ลูกมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดีขึ้น นั่นคือ เด็กที่พ่อแม่ไม่มีส่วนร่วมในโรงเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำกว่าเด็กที่พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วม

อัปตัน (Upton. 1999 : abstract) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ที่ปฏิบัติในโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า การที่พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีวิชาการที่ดีขึ้น มีบรรยากาศในการเรียน ส่วนครูได้รับประโยชน์เพราะมีผู้ปกครองให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือมากยิ่งขึ้น ผู้ปกครองมีความเข้าใจในโปรแกรมต่างๆของโรงเรียน ซึ่งช่วยเสริมกระบวนการเรียนในห้องเรียน พ่อแม่มีความใกล้ชิดลูกยิ่งขึ้นทำให้เกิดความเข้าใจลูก ครูและโรงเรียนได้ดีขึ้น ตลอดจนการมีส่วนร่วมเข้ามาช่วยในด้านการบริหารโรงเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. วิธีดำเนินการวิจัย
2. ขั้นตอนในการตั้งประเด็นสนทนา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนของผู้ปกครองโรงเรียนเซนต์คาเบรียลครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group Discussion) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียลระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 โดยแบ่งกลุ่มสนทนาเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน แต่ละกลุ่มประกอบด้วย ผู้ปกครองระดับประถมศึกษา 3 คน ระดับมัธยมศึกษา 3 คน ผู้แทนจากสมาคมผู้ปกครองและครูจำนวน 1 คน และครูของโรงเรียนที่ดูแลรับผิดชอบในงานกิจการนักเรียนนั้นอีก 1 คน รวม 40 คน

1. กลุ่มสนทนาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิภาพนักเรียน ประกอบด้วย

- ผู้ปกครองระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 3 คน
- ผู้ปกครองระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน
- ผู้แทนจากสมาคมผู้ปกครองและครู จำนวน 1 คน
- ผู้แทนครูจากงานสวัสดิภาพนักเรียน จำนวน 1 คน

2. กลุ่มสนทนาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดบริการแนะแนว ประกอบด้วย

- ผู้ปกครองระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 3 คน
- ผู้ปกครองระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน
- ผู้แทนจากสมาคมผู้ปกครองและครู จำนวน 1 คน
- ผู้แทนครูจากงานแนะแนว จำนวน 1 คน

3. กลุ่มสนทนาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดโภชนาการ ประกอบด้วย

ผู้ปกครองระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 3 คน

ผู้ปกครองระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน

ผู้แทนจากสมาคมผู้ปกครองและครู จำนวน 1 คน

ผู้แทนครูจากงานโภชนาการ จำนวน 1 คน

4. กลุ่มสนทนาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสุขภาพ ประกอบด้วย

ผู้ปกครองระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 3 คน

ผู้ปกครองระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน

ผู้แทนจากสมาคมผู้ปกครองและครู จำนวน 1 คน

ผู้แทนครูจากงานสุขอนามัย จำนวน 1 คน

5. กลุ่มสนทนาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย

ผู้ปกครองระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 3 คน

ผู้ปกครองระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน

ผู้แทนจากสมาคมผู้ปกครองและครู จำนวน 1 คน

ผู้แทนครูจากฝ่ายกิจกรรม จำนวน 1 คน

2. ขั้นตอนในการตั้งประเด็นสนทนา

การกำหนดประเด็นเพื่อให้การสนทนาดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยยึดกรอบในการวิจัย ปัญหาของการวิจัย รวมทั้งแนวคิดทฤษฎี เป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นคำถาม การสร้างประเด็นเพื่อใช้ในการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group Discussion) นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการดำเนินงานด้านต่างๆของโรงเรียน

2. ตั้งประเด็นเพื่อใช้สำหรับการตั้งคำถามในการจัดกลุ่มสนทนา โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ การจัดสวัสดิภาพนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การจัดโภชนาการ การจัดบริการด้านสุขภาพและการจัดกิจกรรมนักเรียน

3. นำประเด็นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ

4. ปรับปรุงประเด็นที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
พิจารณาความถูกต้อง เหมาะสมและครอบคลุมของการตั้งคำถาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย
ดร.สมบัติ เปี่ยมบริบูรณ์ หัวหน้างานประกันคุณภาพฯ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล
ดร.อินทรีย์ บัวสมบุญ หัวหน้างานวิจัยและตรวจสอบฯ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล
นายทองสุข ศรีแก้ว ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธุรการ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี
5. นำประเด็นที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
6. นำประเด็นมาทดลองใช้กับผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อปรับปรุงการตั้ง
คำถามสำหรับใช้ในการจัดกลุ่มสนทนาต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group Discussion) ดังนี้

1. การเตรียมบุคลากรในการจัดกลุ่มสนทนา

ผู้วิจัยได้เชิญผู้ปกครองและครูเข้าร่วมการจัดกลุ่มสนทนารวมทั้งสิ้น 5 กลุ่ม จำนวน
กลุ่มละ 8 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนา ตั้งประเด็นคำถามและกำกับประเด็นด้วย
ตนเองโดยใช้หลักการระดมสมอง ให้ผู้ปกครองได้วิพากษ์วิจารณ์ ให้ข้อมูลเสนอแนะต่างๆ ทั้งนี้
ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ปกครองในการบันทึกเสียงการจัดกลุ่มสนทนาด้วย จากนั้นผู้วิจัยได้ถอด
เทปการประชุมและสรุปประเด็นที่ผู้ปกครองนำเสนอให้ที่ประชุมทราบ

2. วันเวลาในการจัดกลุ่มสนทนา

2.1. วันที่ 18 มกราคม 2548 เวลา 15.00 – 16.30 น. จัดกลุ่มสนทนาเรื่อง การมี
ส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสุขภาพ ณ ห้องประชุมมาร์ติน 1 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โดยจัด
ที่นั่งเป็นตัว U ผู้ดำเนินการสนทนาอยู่ตรงกลาง

2.2. วันที่ 19 มกราคม 2548 เวลา 14.00 – 15.30 น. จัดกลุ่มสนทนาเรื่อง การมี
ส่วนร่วมในการจัดบริการแนะแนว ณ ห้องประชุมมาร์ติน 1 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โดยจัดที่นั่ง
เป็นตัว U ผู้ดำเนินการสนทนาอยู่ตรงกลาง

2.3. วันที่ 24 มกราคม 2548 เวลา 08.30 – 10.00 น. จัดกลุ่มสนทนาเรื่อง การมี
ส่วนร่วมในการจัดโภชนาการ ณ ห้องประชุมมาร์ติน 4 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โดยจัดที่นั่งเป็น
ตัว U ผู้ดำเนินการสนทนาอยู่ตรงกลาง

2.4. วันที่ 27 มกราคม 2548 เวลา 14.30 – 16.00 น. จัดกลุ่มสนทนาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิภาพนักเรียน ณ ห้องประชุมมาร์ติน 1 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โดยจัดที่นั่งเป็นตัว U ผู้ดำเนินการสนทนาอยู่ตรงกลาง

2.5. วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2548 เวลา 07.30 – 09.00 น. จัดกลุ่มสนทนาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียน ณ ห้องประชุมมาร์ติน 1 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โดยจัดที่นั่งเป็นตัว U ผู้ดำเนินการสนทนาอยู่ตรงกลาง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อการจัดกลุ่มสนทนาครบทุกกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อคิด ข้อเสนอแนะและความเห็นต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่ม การจัดกลุ่มสนทนาของทุกกลุ่มนำมาเขียนเรียบเรียงเป็นภาพรวมของการมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนของของผู้ปกครองโรงเรียนเซนต์คาเบรียล โดยสรุปตามกลุ่มสนทนา ซึ่งประกอบด้วย การจัดสวัสดิภาพนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การจัดโภชนาการ การจัดบริการด้านสุขภาพและการจัดกิจกรรมนักเรียนว่าแต่ละกลุ่มนั้นผู้ปกครองเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในงานกิจการนักเรียนของ ผู้ปกครองโรงเรียนเซนต์คาเบรียลอย่างไรบ้าง รวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน หากพบข้อสงสัยหรือต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้ติดต่อสอบถามผู้เข้าร่วมสนทนาเพื่อหาคำอธิบายเพิ่มเติม

จากนั้นผู้วิจัยได้นำมาสรุปการสนทนาเป็นประเด็นต่าง ๆ และนำข้อมูลมาเขียนอภิปรายผลการวิจัย

บทที่ 4

ผลการจัดกลุ่มสนทนา

ในบทนี้ผู้วิจัยสรุปผลจากการจัดกลุ่มสนทนา โดยสรุปเป็นหัวข้อการมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย การจัดสวัสดิภาพนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การจัดโภชนาการ การจัดบริการด้านสุขภาพ การจัดกิจกรรมนักเรียน และแยกเป็นประเด็นเรื่อง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์หรือการรับประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1. การจัดสวัสดิภาพนักเรียน

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดสวัสดิภาพนักเรียน

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่าผู้ปกครองยังไม่มีโอกาสเข้ามาช่วยโรงเรียนในการตัดสินใจ ร่วมคิดหรือร่วมวางแผนเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพนักเรียน เพราะโรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบอย่างเป็นทางการ โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของฝ่ายปกครอง ผู้ปกครองเห็นว่าการจัดดูแลเรื่องสวัสดิภาพ นักเรียนเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพปลอดภัยของตัวนักเรียนเอง โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามาช่วยกันร่วมคิดและวางแผนซึ่งน่าจะเป็นผลดีต่อโรงเรียน อาจจะเชิญเข้ามาร่วมในรูปของคณะกรรมการที่จะร่วมกันคิดและวางแผน โดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้ปกครองเข้ามาช่วยงานทุกวัน เพราะ ผู้ปกครองต่างก็มีหน้าที่และภาระของตนเอง โรงเรียนอาจจะเชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมประจำเดือนหรือประจำภาคเรียน เพื่อร่วมตรวจสอบหรือประเมินความก้าวหน้า หรืออาจจะเชิญคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครูเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมหรือเป็นกรรมการร่วมในฝ่ายปกครองก็สามารถทำได้

การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและให้ผู้ปกครองช่วยสอดส่องดูแลเรื่องความปลอดภัย ความประพฤติน่าจะเป็นการช่วยเหลือโรงเรียนอีกทางหนึ่ง ทำให้โรงเรียนมีเวลาดูแลนักเรียนได้มากยิ่งขึ้น ผู้ปกครองเข้าใจดีว่าครูต่างมีภาระหน้าที่ในการสอนหนังสือค่อนข้างมากและจะต้องทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยและสวัสดิภาพนักเรียนด้วย ทำให้ครูไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ผู้ปกครองเห็นว่าในสังคมปัจจุบันนั้นหลายสิ่งหลายอย่างได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ปัญหาต่างๆของสังคมย่อมมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและตัวนักเรียน การดูแลป้องกันนักเรียนจากปัญหากระทบของสังคมจึงต้องร่วมมือกันทั้งครูและผู้ปกครอง

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการจัดสวัสดิภาพนักเรียน

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่าผู้ปกครองไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรง เนื่องจากโรงเรียนได้มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบอย่างเป็นทางการ ผู้ปกครองคิดว่าผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมโดยทางอ้อมผ่านทางสมาคมผู้ปกครองและครู เนื่องจากในการประชุมสมาคมผู้ปกครองและครูแต่ละเดือนนั้น บางครั้งจะมีการซักถามปัญหาต่างๆทั้งในด้านการปกครองนักเรียน การเรียนการสอน รวมทั้งการเสนอแนะในประเด็นต่างๆซึ่งรวมถึงในเรื่องการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนด้วยเช่นกัน ผู้ปกครองที่เป็นตัวแทนระดับชั้นจะเสนอประเด็นปัญหาต่างๆมายังสมาคมผู้ปกครองและครู เพื่อซักถามและเสนอแนะในการประชุมคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู ซึ่งจะมีตัวแทนจากฝ่ายปกครองเป็นกรรมร่วมในคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู ผู้ปกครองจึงได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแม้ว่าจะเป็นทางอ้อมก็ตาม

นอกจากนี้ผู้ปกครองยังได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือการตั้งคำถามในเรื่องการดูแลความปลอดภัยของนักเรียน โดยการตั้งคำถามในการจัดวันผู้ปกครองพบครู ทางผู้บริหารและผู้ร่วมบริหารจะเป็นผู้ชี้แจงปัญหาและนำข้อเสนอแนะไปสู่การปฏิบัติต่อไป

ผู้ปกครองจะช่วยสอดส่องดูแลสถานที่ต่างๆ ในโรงเรียนที่อาจเกิดอันตรายแก่นักเรียนได้ เช่น ในห้องน้ำ โรงอาหาร อัฒจันทร์ ระเบียงตึก การสัญจรและการวิ่งเล่นของนักเรียนในโรงเรียน ผู้ปกครองที่พบเห็นบริเวณใดที่อาจเป็นอันตรายต่อนักเรียนหรือมีข้อเสนอแนะให้โรงเรียนดูแลป้องกันจะแจ้งให้โรงเรียนทราบด้วยตนเอง หรือส่ง E-mail ถึงอาจารย์ใหญ่ นอกจากนี้ผู้ปกครองยังได้มีส่วนช่วยดูแลนักเรียนเมื่ออยู่ภายนอกโรงเรียน เช่น เมื่อพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมก็จะแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบ หรือเห็นว่านักเรียนอาจจะมีเรื่องชกต่อยกับนักเรียนโรงเรียนอื่น ๆ ก็จะโทรศัพท์เข้ามาแจ้งให้โรงเรียนออกไปดูแลจับเหตุ

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการจัดสวัสดิภาพนักเรียน

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่าผู้ปกครองต่างได้รับประโยชน์จากการที่โรงเรียนจัดสวัสดิภาพนักเรียน โรงเรียนมีความพยายามที่จะป้องกันมิให้นักเรียนได้รับอุบัติเหตุ พยายามดูแลให้นักเรียนมีสวัสดิภาพที่ดีในขณะที่อยู่ในโรงเรียน ผู้ปกครองรู้สึกชื่นชมที่โรงเรียนมีความพยายามคิดโครงการใหม่ๆเพื่อช่วยป้องกันปัญหาต่างๆเช่น การจัดนักเรียนช่วยเปิดประตูถยนต์หน้าบริเวณโรงเรียนและช่วยดูแลความปลอดภัยขณะนักเรียนใช้สะพานลอยข้ามถนนมาโรงเรียน การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มาจับสลากเพื่อขอรับบัตรอนุญาตเพื่อนำรถเข้ามาวนรับส่งนักเรียนภายในบริเวณโรงเรียนซึ่งช่วยให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ได้รับความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

การที่โรงเรียนจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเพื่อดูแลภายในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองชื่นชม แม้ว่าโรงเรียนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเพิ่มขึ้นก็ตามแต่ก็ทำให้ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนพยายามเอาใจใส่ดูแลสวัสดิภาพนักเรียนและ

ห่วงใยนักเรียน สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมิได้เอาเปรียบผู้ปกครอง ผู้ปกครองรู้สึกอุ่นใจมากยิ่งขึ้น แต่ผู้ปกครองมีข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนควรมีการอบรมเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้รับบทบาทหน้าที่และรู้จักยืดหยุ่น ต้องเข้าใจว่ากำลังช่วยดูแลนักเรียนมิใช่การป้องกันดูแลทรัพย์สินอย่างเดียว จะต้องมีความรักความเอ็นดูให้แก่นักเรียนด้วยเสมือนเป็นลูกหลานของตนเองด้วย ที่ผ่านมานั้นผู้ปกครองมีความพึงพอใจการทำงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยพอสมควร

ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนขอความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนเพื่อร่วมเป็นเครือข่ายผู้ปกครอง ช่วยกันสอดส่องดูแลเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยและสวัสดิภาพนักเรียน ในขณะที่มารับส่งนักเรียนหากพบเห็นสิ่งใดที่คิดว่าอาจจะเป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพนักเรียน ขอให้ผู้ปกครองแจ้งแก่ครูอาจารย์ของโรงเรียนทราบเพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขต่อไป ทั้งนี้ โรงเรียนควรต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าเมื่อผู้ปกครองมีเรื่องที่จะแจ้งนั้น ควรจะให้แจ้งผู้ใดและแจ้งที่ไหนเพื่อความสะดวกรวดเร็ว โรงเรียนควรแจ้งผลการปฏิบัติ การติดตาม หรือการแก้ไขให้ ผู้ปกครองทราบด้วย จะทำให้ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนมิได้นิ่งเฉยต่อปัญหาต่างๆ และได้พยายามแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นด้วย นอกจากนี้ผู้ปกครองเห็นว่าถ้าผู้ปกครองพบเห็นนักเรียนซึ่งมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเมื่ออยู่นอกโรงเรียนก็ควรแจ้งให้โรงเรียนรับทราบ ทั้งนี้เพื่อเป็นการหาทางป้องกันปัญหาและช่วยเหลือนักเรียนมิใช่เพื่อการลงโทษนักเรียนเท่านั้นและยังเป็นการช่วยกันรักษาภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียนอีกด้วย ผู้ปกครองเห็นว่านักเรียนทุกคนเปรียบเสมือนลูกหลานของตนเองจึงต้องช่วยกันดูแลให้นักเรียนเดินไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่าปัญหาเรื่องนักเรียนติดการเล่นเกมสเป็นปัญหาที่ผู้ปกครองวิตกกังวลมาก เพราะจะมีผลกระทบถึงการเรียนและความประพฤติของนักเรียน ผู้ปกครองมีความเห็นว่า นักเรียนที่ติดการเล่นเกมสจะทำให้ผลการเรียนลดลงกว่าเดิม นักเรียนจะใช้เวลาการทบทวนการเรียนน้อยลง ผู้ปกครองให้ความเห็นว่า เมื่อโรงเรียนเล็กจะมีนักเรียนบางคนพยายามวิ่งออกจากโรงเรียนเพื่อไปให้ถึงร้านเกมสให้เร็วที่สุดเพื่อจองที่สำหรับเล่นเกมส จนบางคนได้รับอุบัติเหตุจากรถมอเตอร์ไซด์ ร้านเกมสบางร้านเปิดบริการนักเรียนในช่วงเวลาเรียนเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนหนีเรียน จัดสถานที่ให้นักเรียนเปลี่ยนเครื่องแบบนักเรียน บางร้านจัดอาหารและเครื่องดื่มไว้บริการและสามารถเปิดบริการถึงเวลากลางคืน นักเรียนสามารถเล่นเกมสได้ตลอดเวลา ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนน่าจะขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมป้องกันปราบปราม ขอความร่วมมือจากร้านเกมสให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนส่วนรวม

การที่โรงเรียนจัดให้ครูบางคนมีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยบริเวณรอบๆโรงเรียนหรือบริเวณสถานที่ข้างๆโรงเรียนเป็นสิ่งดี หากนักเรียนจะประพฤติตัวไม่เหมาะสม เมื่อพบเห็นครูก็

จะไม่กล้ากระทำซึ่งเป็นการป้องกันมิให้เกิดปัญหาหรือนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดี หรือหากนักเรียนมีปัญหาอื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ ครูก็จะสามารถช่วยเหลือได้ทันทั่วทั้งที่จะเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นอย่างหนึ่ง ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนจัดครูหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเพื่อช่วยดูแลบริเวณห้องน้ำข้างร้านแมคโดนัลด์อาคารฝั่งตรงข้ามโรงเรียนด้วย เนื่องจากห้องน้ำบริเวณดังกล่าวเป็นสถานที่ซึ่งนักเรียนจะใช้บริการในขณะที่รอผู้ปกครองและเป็นห้องน้ำซึ่งประชาชนทั่วไปมาใช้บริการด้วย ผู้ปกครองเกรงว่าจะเกิดเหตุไม่ดีแก่นักเรียนโรงเรียนจึงควรหาทางป้องกันไว้ก่อน

การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการจัดสวัสดิภาพนักเรียน

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความพยายามในการดูแลและจัดการเรื่องต่างๆ เพื่อให้ นักเรียนได้รับสวัสดิภาพที่ดีขณะที่อยู่โรงเรียน ผู้ปกครองเห็นว่าหน้าที่โรงเรียนจัดให้ครูมีภาระในการอยู่เวรตามสถานที่ต่างๆ เพื่อช่วยดูแลความเรียบร้อยต่างๆ เป็นสิ่งที่ดี นอกจากนี้การที่ โรงเรียนติดตั้งกล้องวงจรปิดและตั้งศูนย์รักษาความปลอดภัยสำหรับดูแลความปลอดภัยภายในโรงเรียนนั้นจะช่วยสร้างความมั่นใจให้ผู้ปกครองได้ส่วนหนึ่ง แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ โรงเรียนควรจัดครูหรือเจ้าหน้าที่บางส่วนช่วยกันสอดส่องดูแลผู้ที่เข้ามาในบริเวณโรงเรียน บางคนอาจจะปะปนเข้ามาพร้อมกับผู้ปกครองโดยที่โรงเรียนไม่สามารถแยกได้ว่าใครเป็นผู้ปกครองหรือไม่ใช่ผู้ปกครองและอาจมีการสวมรอยเข้ามาขโมยหยิบฉวยสิ่งของต่างๆ เช่น กระเป๋าของผู้ปกครอง นักเรียนบางคนถูกขโมยกระเป๋าถือ กระเป๋านักเรียนหายบ่อยครั้ง สิ่งของต่างๆ ของนักเรียนและของครูหายเป็นประจำ ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรจะต้องช่วยกันสอดส่องดูแล

จากการจัดกลุ่มสนทนพบว่าผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแต่มีส่วนร่วมในการดำเนินการในการจัดสวัสดิภาพนักเรียน โดยช่วยดูแลเรื่องความปลอดภัยของ นักเรียนในสถานที่ต่างๆ ของโรงเรียน และส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากการจัดสวัสดิภาพนักเรียนรวมทั้งมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยการเสนอแนะข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน

2. การจัดบริการแนะแนวนักเรียน

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดบริการแนะแนวนักเรียน

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่าผู้ปกครองยังไม่มีส่วนร่วมในเรื่องการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวนักเรียน เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่รู้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการจัดบริการแนะแนวแก่นักเรียนเท่าที่ควร ผู้ปกครองเข้าใจว่าการจัดแนะแนวนั้นเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียนระดับมัธยมปลายและเป็นการจัดขึ้นสำหรับนักเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเท่านั้น ส่วนกิจกรรมที่จัดในระดับประถมศึกษา นั้นผู้ปกครองเข้าใจว่าเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดเพื่อให้พร้อมรับการตรวจมาตรฐานการศึกษา

จากการสนทนาพบว่าทั้งผู้ปกครองและครูผู้รับผิดชอบงานแนะแนวนั้น มีความต้องการให้โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดและวางแผนในการจัดบริการแนะแนว ทั้งนี้อาจจะเชิญผู้ปกครองเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการในงานแนะแนวหรือเชิญมาเป็นที่ปรึกษาเป็นครั้งคราว ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการกิจของงานแนะแนวให้ผู้ปกครองทราบให้มากขึ้น เพราะการแนะแนวนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและผู้ปกครองทุกคน

ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมคิดต่างๆของงานแนะแนวด้วย การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการห้องหรือคณะกรรมการระดับชั้นเข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลืองานแนะแนวหรือเข้ามารับรู้เกี่ยวกับงานแนะแนว โรงเรียนสามารถให้คณะกรรมการเป็นผู้ช่วยในการแจ้งข่าวและประสานงานกับผู้ปกครองอื่นๆ แต่โรงเรียนควรชี้แจงให้คณะกรรมการทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ควรให้คณะกรรมการร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน โรงเรียนควรดึงพลังจากผู้ปกครองมาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด ทั้งนี้โรงเรียนควรเปิดโอกาสหรือประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการจัดบริการแนะแนวนักเรียน

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่ายังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการจัดการแนะแนวโดยตรง ภาระในการดำเนินงานเป็นของครูแนะแนวซึ่งมีเพียง 2 คนเท่านั้น แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะมีส่วนให้ความร่วมมือในการบันทึกข้อมูลเอกสารต่างๆ เช่น ข้อมูลนักเรียนในระเบียบสะสมนักเรียน การให้ข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียนแก่ทางโรงเรียน ผู้ปกครองจะให้ความร่วมมือด้วยดี แต่จะมีผู้ปกครองบางส่วนที่ไม่ได้ให้ข้อมูลหรือให้ข้อมูลล่าช้าซึ่งอาจเป็นเพราะมีภาระหน้าที่การทำงานค่อนข้างมาก ผู้ปกครองบางคนไม่ได้รับเอกสารเนื่องจากนักเรียนลืมนำไปให้ผู้ปกครองหรือทำหาย ทำให้ขาดความร่วมมือดังกล่าว

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมวันผู้ปกครองพบครู ซึ่งจัดโดยงานแนะแนว ฝ่ายปกครอง ผู้ปกครองเห็นว่ากิจกรรมวันผู้ปกครองพบครูเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อผู้ปกครองและครูประจำชั้น ทำให้ผู้ปกครองได้รับทราบปัญหาต่างๆเกี่ยวกับตัวนักเรียนทั้งในด้านการเรียน ความประพฤติ เมื่อนักเรียนเกิดปัญหาการเรียนหรือมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ทั้งครูและผู้ปกครองจะได้ช่วยกันแก้ไขปัญหาลงสู่สิ่งที่ดี ผู้ปกครองเห็นว่าสิ่งที่ดีคือก่อนวันพบผู้ปกครองนั้น ทางโรงเรียนจะมีจดหมายแจ้งวันเวลาให้ผู้ปกครองทราบและให้ผู้ปกครองเขียนคำถามหรือปัญหาที่ต้องการให้โรงเรียนตอบหรือชี้แจง จากนั้นครูแนะแนวจะรวบรวมปัญหาและคำถามต่าง ๆ เพื่อสรุปให้ผู้บริหารรับทราบ โดยผู้อำนวยการหรือผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือคำถามนั้น ๆ จะเป็นผู้ตอบคำถามหรือกำหนดให้ครูประจำชั้นนำคำถามนั้นไปตอบและอธิบายรายละเอียดอีกครั้งหนึ่ง ผู้ปกครองเห็นว่าผู้บริหารยังตอบคำถามไม่ตรง

ตามที่คุณปกครองต้องการ ผู้ปกครองอยากให้โรงเรียนหาวิธีการเปิดรับฟังความคิดเห็นให้มากขึ้น จะช่วยให้เกิดการพัฒนายิ่งขึ้น

ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะพึงพอใจที่ได้มีโอกาสรับทราบนโยบายของโรงเรียนและได้พบกับครูประจำชั้นในชั้นเรียนเพราะจะได้ซักถามปัญหาต่างๆเกี่ยวกับบุตรหลานของตนเอง แต่ผู้ปกครองบางกลุ่มอาจจะไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้เนื่องจากติดภาระการทำงาน แต่ทั้งนี้ผู้ปกครองเห็นว่า โรงเรียนควรจัดเวลาให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสพบครูประจำชั้นได้มากขึ้นหรือมีเวลาพูดคุยได้นานขึ้น จากการจัดกลุ่มสนทนาพบว่าผู้ปกครองในระดับประถมจะให้ความสำคัญในการมาพบครูค่อนข้างมาก และจะลดลงเมื่อนักเรียนเรียนอยู่ในระดับมัธยม ผู้ปกครองระดับประถมจะสนใจในเรื่องการเรียน การทำการบ้าน การส่งงาน การเตรียมตัวสอบ การปรับตัวของนักเรียน พฤติกรรมของนักเรียนที่อาจมีผลต่อการเรียน สภาพแวดล้อมของสถานที่ที่อาจมีผลต่อนักเรียน การจัดโภชนาการของโรงเรียน ส่วนผู้ปกครองในระดับมัธยมต้นจะสนใจเรื่องการเรียนและความประพฤติของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเรื่องจิตวิทยาวัยรุ่น ปัญหาวัยรุ่นกับการคบเพื่อนและปัญหาเรื่องยาเสพติด ส่วนผู้ปกครองในระดับมัธยมปลายจะให้ความสำคัญในเรื่องของการเตรียมตัวเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา พฤติกรรมของนักเรียนที่มีผลต่อการเรียน ปัญหาเรื่องยาเสพติด

สำหรับการจัดกิจกรรมให้คำปรึกษาเรื่องต่างๆแก่นักเรียนนั้น ผู้ปกครองยังไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ครูจัดร่วมกับนักเรียนเท่านั้น เช่น การจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา การเลือกคณะที่จะศึกษาต่อ โรงเรียนกำหนดว่าครูประจำชั้นทุกคนจะต้องทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวด้วย ดังนั้นครูประจำชั้นจะต้องรู้จักเด็กเป็นรายบุคคลและจะต้องช่วยดูแลและแก้ปัญหาต่างๆด้วย เมื่อเกิดปัญหาครูประจำชั้นจะแก้ไขปัญหาต่างๆด้วยตนเองก่อน หากไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงก็จะส่งนักเรียนที่เห็นว่ามีปัญหาทั้งในเรื่องการเรียนหรือเรื่องส่วนตัวไปพบครูแนะแนวเพื่อหาทางช่วยเหลือนักเรียนอีกทางหนึ่งหรืออาจจะเชิญผู้ปกครองเข้ามาร่วมกันแก้ปัญหาด้วยกัน

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่าปัจจุบันนั้นการแนะแนวถือเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับนักเรียนโดยเฉพาะการสอบเข้ามหาวิทยาลัยนั้น ครูแนะแนวจะต้องรอบรู้และสามารถให้คำแนะนำแก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี ผู้ปกครองเห็นว่าครูแนะแนวจะต้องเป็นผู้รอบรู้และเข้าใจระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัย การเตรียมตัว การเลือกคณะ คณะแนะแนวต่างๆ ผู้ปกครองเป็นกังวลว่าครูแนะแนวอาจจะมีข้อมูลต่างๆไม่ทันต่อเหตุการณ์ เพราะการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมีการเปลี่ยนแปลงหลายสิ่ง ซึ่งผู้ปกครองและครูเห็นว่าต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างบ้านและโรงเรียน เมื่อผู้ปกครองมีข้อมูลใหม่ๆควรส่งข้อมูลให้กับทางงานแนะแนวด้วย เพื่อนำมาเผยแพร่ให้แก่นักเรียนทราบ ผู้ปกครองต้องการให้งานแนะแนวจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับการแนะแนวและการสอบเข้ามหาวิทยาลัยไว้ที่เว็บไซต์ของโรงเรียนด้วยเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนทั่วไป ผู้ปกครองเห็นว่าควรเปิดเว็บไซต์เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสซักถามหรือหา

ความรู้ต่างๆ นักเรียนและผู้ปกครองสามารถ Download ข้อมูลหรือใบสมัครจากมหาวิทยาลัย หน่วยงานต่างๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนโดยที่ไม่ต้องเดินทางไปหาข้อมูลจากสถาบัน หรือหน่วยงานโดยตรง

ผู้ปกครองต้องการให้งานแนะแนวเป็นสื่อกลางสำหรับผู้ปกครองที่มีปัญหาด้านต่างๆ ที่คล้ายๆ กัน เช่น ปัญหาโรคหัวใจ ปัญหานักเรียนเป็นแอลดี ปัญหาเรื่องสมาธิสั้น ผู้ปกครอง เห็นว่าหากมีการจัดให้ผู้ปกครองที่มีปัญหาลักษณะคล้ายกันได้พบปะพูดคุยกัน จะทำให้ผู้ปกครองได้ ระบายปัญหาแลกเปลี่ยนกันและผู้ปกครองที่มีประสบการณ์มากกว่าจะช่วยแก้ปัญหาเบื้องต้นแก่ กันและกันได้ดี ที่สำคัญคือผู้ปกครองที่มีปัญหาเหล่านี้ไม่ควรอายแต่ต้องยอมรับความจริงที่จะ ช่วยกันแก้ปัญหาให้นักเรียน การมีงานแนะแนวเป็นศูนย์กลางระหว่างผู้ปกครองจะช่วยให้การ พบปะและร่วมกันแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น ผู้ปกครองเห็นว่าการจัดกลุ่มพูดคุยเฉพาะกลุ่มเล็กๆ น่าจะ ช่วยให้มีบรรลุผลมากยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการจัดบริการแนะแนวนักเรียน

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมแนะแนวนั้นเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน และผู้ปกครองมาก ทั้งในด้านการช่วยเหลือติดตามพฤติกรรมบางอย่างที่ผู้ปกครองไม่สามารถ ดำเนินการเองได้ รวมทั้งพฤติกรรมบางอย่างที่เด็กจะกระทำในโรงเรียนแต่ไม่ได้แสดงออกที่ บ้าน ผู้ปกครองเห็นว่าการแนะแนวจะช่วยให้นักเรียนสามารถเห็นทางออกของตนเองหรือช่วย ให้เห็นเป้าหมายในการเรียนของตนเอง ความถนัดของตนเอง ซึ่งจะมีผลต่อการเลือกเรียนใน อนาคต

ผู้ปกครองรู้สึกยินดีที่ทีมงานแนะแนวได้จัดกิจกรรมการสำรวจนักเรียนระดับประถม ที่เรียนซ้ำ อ่านหนังสือไม่ออก หรือมีสมาธิสั้น อ่านหนังสือได้ช้า โดยงานแนะแนวได้แจ้งให้ ผู้ปกครองทราบ ผู้ปกครองที่สนใจจะนำนักเรียนมาสมัครเข้าร่วมโครงการให้ครูจัดกิจกรรมสร้าง เสริมสมาธิ เพื่อแก้ไขปัญหา เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่จัดในช่วงเช้า ทำให้ผู้ปกครองบางคนมาส่ง นักเรียนไม่ทัน นักเรียนบางคนยังกังวลเรื่องการเรียนจึงทำให้ได้ผลค่อนข้างช้า ผู้ปกครองเห็นว่า ยังมีนักเรียนอีกจำนวนหนึ่งที่ยังมีปัญหาเรียนไม่ทันเพื่อน ซึ่งเป็นปัญหาต่อตนเองและผู้อื่น โรงเรียนควรจะต้องจัดกิจกรรมและหาทางช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวด้วย

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่างานแนะแนวควรต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน และผู้ปกครองรู้จักมากยิ่งขึ้น เมื่องานแนะแนวมีข้อมูลข่าวสารใดที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน ผู้ปกครองอยากให้งานแนะแนวแจ้งข่าวสารหรือติดประกาศให้นักเรียนทราบ เช่น ทุนการศึกษา จากสถาบันการศึกษาต่างๆ ทุนเรียนต่อต่างประเทศ หรือข้อมูลการแนะแนวศึกษาต่อ งานแนะ แนวจึงน่าจะมีป้ายประชาสัมพันธ์ทุกอาคาร

การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการจัดบริการแนะแนวนักเรียน

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่าการจัดบริการแนะแนวเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับนักเรียน โดยเฉพาะ นักเรียนในระดับมัธยมปลาย ที่ผ่านมานั้นครูแนะแนวยังขาดบทบาทในการช่วยเหลือแนะนำ นักเรียนเท่าที่ควร การมีครูแนะแนวแค่เพียงสองคน ทำให้ผู้ปกครองเกรงว่าครูไม่สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างทั่วถึงและหากครูไม่สามารถติดตามข่าวสารต่างๆ เช่น เกณฑ์การสอบเข้ามหาวิทยาลัยซึ่งมีการปรับเปลี่ยนเป็นระยะ อาจทำให้นักเรียนเสียผลประโยชน์ทางการศึกษาได้ ผู้ปกครองเห็นว่าหากมีการให้คำแนะนำและข้อแนะนำที่ดีแก่นักเรียนจะทำให้นักเรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จในการศึกษาต่อ โรงเรียนจึงควรติดต่อเชิญผู้ปกครองหรือศิษย์เก่ามาบรรยายให้ความรู้แก่นักเรียนที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัย เชิญผู้ปกครองหรือศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานมาบรรยาย ให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จหรือพยายามขอความร่วมมือจากผู้ปกครองหรือศิษย์เก่าในการส่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน ผู้ปกครองเสนอแนะให้โรงเรียนจัดทำโครงการที่ช่วยน้องโดยโรงเรียนคัดเลือก นักเรียนที่มีผลการเรียนที่ดีไปช่วยสอนนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อน ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ของตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น โรงเรียนอาจจะช่วยเสริมแรงนักเรียน เช่น การประกาศชมเชย การให้รางวัล เป็นต้น

จากการจัดกลุ่มสนทนพบว่าผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวแต่มีส่วนร่วมในการดำเนินการแนะแนว เช่น การมีส่วนร่วมในการบันทึกข้อมูลเอกสารต่างๆในทะเบียนสะสมนักเรียน ผู้ปกครองได้รับประโยชน์จากการจัดบริการแนะแนวนักเรียนแต่ไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. การจัดโภชนาการ

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดโภชนาการ

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่าผู้ปกครองยังไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผนเกี่ยวกับการจัดโภชนาการของโรงเรียน ที่ผ่านมานั้นการจัดโภชนาการเป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียนมาโดยตลอด โรงเรียนเป็นผู้กำหนดรายการอาหารที่จะจัดบริการนักเรียนว่าวันใดควรจัดรายการใด ทั้งนี้โรงเรียนมีกำหนดว่าอาหารทุกมื้อจะต้องมีคุณค่าทางอาหารครบทั้งห้าหมู่ ผู้ปกครองและครูต่างเห็นว่า หากเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ จะช่วยให้การวางแผนในการจัดโภชนาการจะช่วยให้การทำงานสะดวกยิ่งขึ้น เพราะการร่วมคิดร่วมตัดสินใจทำงานเป็นทีมย่อมทำให้สามารถคิดและมองได้กว้างยิ่งขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี สำหรับการการจะให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมนั้น โรงเรียนอาจเชิญผู้ปกครองที่มีความสนใจหรือมีความรู้เชี่ยวชาญในด้านโภชนาการเข้ามาร่วมเป็นกรรมการสำหรับการวางแผนหรือการจัดการด้านโภชนาการ นอกจากนี้ผู้ปกครองเสนอแนะให้โรงเรียนจัดทำแบบสำรวจความคิดเห็นจากผู้ปกครองระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 4 เกี่ยว

กับประเภทอาหารที่นักเรียนชอบเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียนซึ่งจะทำให้โรงเรียนจัดรายการอาหารได้ตรงกับความต้องการของนักเรียน โรงเรียนควรจัดตั้งตู้รับความคิดเห็นไว้ที่บริเวณโรงอาหารเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง

สำหรับการจัดโภชนาการสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 นั้น โรงเรียนได้ดำเนินการจัดหาร้านอาหารเพื่อมาจัดบริการแก่นักเรียน ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนควรเชิญผู้ปกครองเข้ามาช่วยพิจารณาการจัดหาร้านอาหาร รวมทั้งการให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจคัดเลือกร้านอาหารและประเภทอาหาร ย่อมทำให้การจัดบริการโภชนาการได้ตรงความต้องการของนักเรียน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการจัดโภชนาการ

ผู้ปกครองไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือการบริหารจัดการการจัดโภชนาการ เนื่องจากช่วงการจัดโภชนาการของโรงเรียนนั้นเป็นช่วงเวลาของการทำงานของผู้ปกครองด้วยเช่นกัน ผู้ปกครองต่างเห็นว่าโรงเรียนมีความชำนาญในการจัดการ อีกทั้งมีบุคลากรที่มีความชำนาญอยู่แล้ว จึงไม่ได้มีโอกาสนำเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ผู้ปกครองอาจจะมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกรายการอาหารสำหรับการบริการนักเรียนว่ามีคุณภาพและมีคุณค่าทางอาหารครบถ้วนหรือไม่ อาหารประเภทใดที่ควรหรือไม่ควรจัดบริการแก่นักเรียน

สำหรับการคัดเลือกร้านค้าเพื่อจัดจำหน่ายอาหารแก่นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นั้น ผู้ปกครองก็ไม่ได้มีส่วนร่วมเช่นกัน เนื่องจากคณะกรรมการในการพิจารณาคัดเลือกร้านค้านั้นมาจากคณะครูที่โรงเรียนแต่งตั้ง ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการทำงาน ผู้ปกครองมีความเห็นว่า หากโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองหรือตัวแทนจากสมาคมผู้ปกครองและครูเข้ามาเป็นกรรมการช่วยเหลือโรงเรียนแล้ว โรงเรียนจะได้รับมุมมองหรือความคิดเห็นต่างๆหลากหลายยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการคัดเลือกร้านอาหารหรือการสรรหาอาหารที่มีคุณภาพมาบริการนักเรียนย่อมเป็นประโยชน์แก่โรงเรียนและนักเรียน ผู้ปกครองเสนอแนะว่าโรงเรียนน่าจะให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกร้านค้าและประเภทอาหารด้วย รวมทั้งสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลคุณภาพและการให้บริการของร้านอาหารด้วย โรงเรียนควรจัดตั้งกล่องรับความคิดเห็นจากนักเรียนและผู้ปกครองที่จะเสนอแนะติชมเกี่ยวกับการจัดบริการอาหาร เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

ผู้ปกครองได้เสนอแนะว่าโรงเรียนควรดูแลเรื่องความสะอาดให้มากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงเวลาพักกลางวัน เมื่อนักเรียนรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว นักเรียนจะต้องนำถาดอาหารไปส่งให้เจ้าหน้าที่เพื่อเก็บถาดอาหารนั้น ขอให้เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่เก็บเศษอาหาร เพราะมีนักเรียนบางส่วนที่ยังรับประทานอาหารยังไม่เสร็จกลืนจากเศษอาหารอาจจะรบกวนนักเรียนที่กำลังรับประทานอาหารได้ โรงเรียนควรจัดที่รองรับภาชนะจานชาม โดยฝึกให้นักเรียนรู้จักนำภาชนะจานชามไปเก็บให้เรียบร้อย

สิ่งที่ผู้ปกครองชื่นชมและสนับสนุนให้มีการจัดทำอย่างต่อเนื่องคือการกำหนดให้พนักงานของโรงเรียนทุกคน ผู้ค้าหรือผู้ให้บริการอาหารทุกคนจะต้องเข้ารับการตรวจร่างกายในช่วงปิดภาคเรียน หากผู้ใดมีปัญหาด้านสุขภาพจะไม่อนุญาตให้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดบริการอาหาร โดยจะต้องรักษาตัวให้หายขาดเสียก่อน

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการจัดโภชนาการ

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่าผู้ปกครองได้รับประโยชน์จากการที่โรงเรียนจัดบริการด้านโภชนาการแก่นักเรียน การที่โรงเรียนได้ควบคุมดูแลเรื่องคุณภาพอาหาร ควบคุมประเภทอาหารที่จัดจำหน่ายในโรงเรียนเช่นงดจำหน่ายน้ำอัดลมและของทอดเป็นสิ่งที่ดี แต่สิ่งที่ผู้ปกครองเป็นกังวลคือ อาหารที่จัดจำหน่ายบริเวณหน้าโรงเรียน ทั้งอาหารประเภทปิ้ง ทอดย่าง น้ำอัดลม ซึ่งส่วนใหญ่จะนำน้ำมันเก่ามาทอดขาย ผู้ปกครองไม่แน่ใจว่าอาหารที่นำมาจำหน่ายนั้นจะมีคุณภาพเพียงพอหรือไม่ ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อสุขภาพนักเรียนได้ ผู้ปกครองต้องการให้ โรงเรียนหามาตรการเพื่อป้องกันเรื่องดังกล่าว เช่น การขอความร่วมมือจากร้านค้าที่จำหน่ายบริเวณหน้าโรงเรียน การให้ความรู้แก่ผู้ค้าโดยขอความร่วมมือจากกระทรวงสาธารณสุข หรือกรมอนามัย หรือจากกรุงเทพมหานคร เพื่อช่วยกันดูแลเรื่องคุณภาพอาหาร ผู้ปกครองเห็นว่าจะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ที่สำคัญคือโรงเรียนจะต้องปลูกฝังให้ นักเรียนรู้จักเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพและมีประโยชน์ โรงเรียนต้องสอนให้นักเรียนรู้จักการระวังตนและป้องกันตนจากพิษภัยของอาหาร ต้องมีการเน้นย้ำในเรื่องวิชาการและปลูกฝังตั้งแต่เด็กนักเรียนยังเล็กจนถึงโต

ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนควรจะมีการประชาสัมพันธ์และขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้มีส่วนช่วยกันดูแลสอดส่องร้านค้าบริเวณรอบๆโรงเรียนด้วยว่าร้านค้าใดที่จำหน่ายสินค้าที่ปราศจากคุณภาพ เพราะผู้ปกครองคือผู้ใช้บริการร้านเหล่านั้นย่อมมีข้อมูลว่า ร้านใดจำหน่ายสินค้าอะไรและมีคุณภาพเป็นเช่นไร หากพบว่าร้านใดขายสินค้าปราศจากคุณภาพ ผู้ปกครองจะได้ตักเตือนนักเรียนให้รู้จักการเลือกซื้อ รวมทั้งควรแจ้งโรงเรียนทราบเพื่อจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนรู้จักเลือกซื้อเลือกรับประทาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียน

นอกจากนี้ผู้ปกครองยังเห็นว่าตนได้รับประโยชน์จากการจัดโภชนาการให้กับนักเรียน ผู้ปกครองเห็นว่านักเรียนควรได้รับประโยชน์จากการจัดโภชนาการอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนหรือการจัดบริการอาหารเพื่อบริการนักเรียน ผู้ปกครองเสนอแนะให้โรงเรียนควรมีการตรวจสอบรสชาติและคุณภาพของอาหารที่จัดบริการอย่างสม่ำเสมอ อาหารต่าง ๆ ควรมีสุนทรการปรุงอย่างชัดเจน อาหารควรมีคุณภาพครบทั้งห้าหมู่และควรทำให้อาหารอุ่นอยู่เสมอ โรงเรียนควรต้องดูแลเรื่องความสะอาดของโรงอาหารอย่างสม่ำเสมอ ต้องดูแลมิให้นักเข้ามาจิกกินอาหารในบริเวณโรงอาหารเพื่อป้องกันเชื้อโรคที่อาจติดมากับนกได้

โรงเรียนควรมีการให้ความรู้ในเรื่องสารอาหารและคุณค่าของอาหารแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น ตีตรายการอาหารพร้อมทั้งบอกรายละเอียด ประโยชน์และคุณค่าที่นักเรียนรับประทานในแต่ละวันแต่ละมื้อด้วย ซึ่งจะเป็นการสอนให้นักเรียนนำความรู้ในด้านวิชาการมาใช้ในชีวิตประจำวันด้วย

นอกจากนี้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่าปัจจุบันนักเรียนมีปัญหาเรื่องภาวะโภชนาการเกินค่อนข้างมาก ปัญหาโรคอ้วนหรือโรคอื่นๆที่เกิดจากการบริโภคอาหาร ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนสำรวจนักเรียนที่มีปัญหาด้านโภชนาการเกินและจัดโครงการเพื่อช่วยเหลือนักเรียนเหล่านั้น เช่น การควบคุมการออกกำลังกายโดยครูพลศึกษา ควบคุมการรับประทานอาหารและปริมาณโดยทางคณะครูโภชนาการ นอกจากนี้อาจจะจัดให้มีการเข้าค่ายอบรม ให้ความรู้ต่างๆซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียน ทั้งนี้โรงเรียนจะต้องแจ้งให้ผู้ปกครองทราบและขอความร่วมมือในการแก้ปัญหาดังกล่าว

การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการจัดโภชนาการ

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่า ผู้ปกครองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมประเมินผลในการจัดโภชนาการ นอกจากการได้มีโอกาสตั้งคำถามหรือเสนอความคิดเห็นในโอกาสวันพบผู้ปกครองเท่านั้น ผู้ปกครองเห็นว่าบางคำถามได้รับการสนองตอบและแก้ไข แต่บางคำถามอาจไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในรูปคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยครูและ ผู้ปกครองหรือการนำนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดบริการอาหารกลางวันแก่นักเรียนทั้งในส่วนที่โรงเรียนจัดบริการแก่นักเรียนและในส่วนที่ร้านค้าจัดจำหน่ายอาหารแก่นักเรียน

นอกจากนี้การออกแบบประเมินและสำรวจความคิดเห็นจากผู้ปกครองที่ได้ใช้บริการจะทำให้ได้รับข้อมูลในการพัฒนายิ่งขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสประเมินการจัดบริการของร้านค้าว่ามีคุณภาพเพียงใดโดยติดตั้งกล่องรับใบประเมินหรือแสดงความคิดเห็น โรงเรียนอาจจะเชิญตัวแทนของนักเรียนมาจัดกลุ่มพูดคุย เพื่อรับฟังปัญหาจากนักเรียน ซึ่งจะได้ข้อมูลในเชิงพัฒนาเพิ่มขึ้น ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนควรให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาร่วมตรวจสอบมาตรฐานและคุณภาพของอาหาร ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดโภชนาการให้ผู้ปกครองทราบโดยการเขียนบทความหรือเรื่องราวที่เป็นสาระประโยชน์ต่อนักเรียนหรือผู้ปกครองลงในวารสารแดนnskของโรงเรียน

จากการจัดกลุ่มสนทนพบว่าผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนและการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดโภชนาการของโรงเรียน ผู้ปกครองได้รับประโยชน์จากการที่โรงเรียนจัดบริการด้านโภชนาการแก่นักเรียน ในเรื่องการควบคุมดูแลเรื่องคุณภาพอาหาร ควบคุมประเภทอาหารที่จัดจำหน่ายในโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยการตั้งคำถามและให้ข้อเสนอแนะ

4. การจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียน

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียน

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่า ผู้ปกครองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องการจัด บริการด้านสุขภาพที่โรงเรียนจัดขึ้น ผู้ปกครองยังไม่ค่อยทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดบริการด้านสุขภาพของโรงเรียนมากนัก ผู้ปกครองทราบเพียงว่า โรงเรียนได้จัดห้องพยาบาล ซึ่งประกอบด้วยเตียงพยาบาล ยาและเวชภัณฑ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งมีเจ้าหน้าที่สำหรับดูแลนักเรียนที่เจ็บป่วย 2 ท่าน ผู้ปกครองไม่ค่อยทราบรายละเอียดที่โรงเรียนจัดการนอกเหนือจากการจัดห้องพยาบาลไว้บริการ ผู้ปกครองเห็นว่าการจัดบริการด้านสุขภาพเป็นเรื่องที่ไกลตัวจากผู้ปกครอง หากนักเรียนไม่ได้เจ็บป่วยและต้องมาใช้บริการจากห้องพยาบาลแล้ว ผู้ปกครองจะไม่รู้รายละเอียดเกี่ยวกับห้องพยาบาลหรือการจัดบริการด้านสุขภาพนัก ผู้ปกครองเห็นว่าการจัดบริการด้านสุขภาพเป็นเรื่องเฉพาะที่โรงเรียนจัดให้ ผู้ที่จะเข้ามาช่วยเหลือจึงควรเป็นผู้ที่มีความรู้เฉพาะทาง เช่น ประกอบอาชีพแพทย์หรือพยาบาล ผู้ปกครองทั่วไปนั้นไม่ทราบว่า จะเข้ามาช่วยได้อย่างไร

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียน

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสุขภาพ มีเพียงผู้ปกครองบางส่วนที่มีโอกาสเข้ามาช่วยเมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมขึ้น เช่น ในการจัดเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ นั้น จะมีผู้ปกครองบางส่วนเข้ามาร่วมเป็นวิทยากรประจำฐานฝึกเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน บางคนเข้ามาช่วยดูแลการรักษาพยาบาลในเบื้องต้นแก่นักเรียนที่เจ็บป่วยเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของครู

ในแต่ละปีโรงเรียนจะจัดตรวจสุขภาพประจำปีแก่นักเรียนโดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองที่เป็นแพทย์และพยาบาลที่อาสาเข้ามาช่วยในการตรวจรักษานักเรียน ส่วนผู้ปกครองอื่น ๆ จะช่วยเหลือในการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การชั่งน้ำหนัก การวัดส่วนสูง หรือบริการด้านอื่น ๆ เพราะแต่ละวันนั้นมีนักเรียนเป็นจำนวนมากที่เข้ามาตรวจสุขภาพ นอกจากนี้ในแต่ละวันจะมีแพทย์ที่เป็นผู้ปกครองสลับกันมาช่วยตรวจรักษา ให้คำปรึกษาแก่ครู นักเรียน และพนักงานของโรงเรียนที่เข้ามาใช้บริการ แพทย์จะเป็นผู้วินิจฉัยเบื้องต้นและคำปรึกษาว่าควรจะทำเช่นไรต่อไป ส่วนการดูแลนักเรียนเจ็บป่วยเบื้องต้น การปฐมพยาบาลจะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ประจำห้องพยาบาล

แม้ว่าผู้ปกครองโดยรวมจะไม่ได้มีโอกาสช่วยเหลือบริการทางด้านสุขภาพก็ตาม แต่ผู้ปกครองก็ได้มีโอกาสช่วยเหลือในทางอ้อม เช่น เมื่อทางงานสุขอนามัยมีหนังสือหรือเอกสารขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการกรอกเอกสาร ให้ข้อมูลทางด้านสุขภาพของนักเรียน ขอความร่วมมือต่าง ๆ นั้น ผู้ปกครองก็จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี สิ่งหนึ่งที่เจ้าหน้าที่ห้องพยาบาลต้องการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมคือ เมื่อเจ้าหน้าที่ห้องพยาบาลพานักเรียนที่

ประสบอุบัติเหตุไปโรงพยาบาลนั้น หากต้องมีการเย็บแผลนั้นจำเป็นต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครองก่อน ซึ่งเจ้าหน้าที่ห้องพยาบาลต้องการให้ผู้ปกครองควรรีบไปพบนักเรียนที่โรงพยาบาลซึ่งจะได้มีการรักษาพยาบาลได้อย่างทันทั่วทั้งที่และจะไม่เป็นปัญหาว่าเจ้าหน้าที่ห้องพยาบาลนำนักเรียนส่งโรงพยาบาลที่ไม่ผู้ปกครองไม่พึงพอใจ

สิ่งหนึ่งที่โรงเรียนต้องการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการมากคือ การให้ข้อมูลทางการแพทย์ของนักเรียนอย่างละเอียดถูกต้องว่านักเรียนมีโรคประจำตัวอะไร อาการเป็นเช่นไร หากเกิดอาการขึ้นคนรอบข้างควรทำเช่นไร หากต้องนำส่งโรงพยาบาลจะต้องส่งที่โรงพยาบาลอะไร นักเรียนมีอาการแพ้ยาหรือแพ้อาหารชนิดใดหรือไม่ ผู้ปกครองควรให้รายละเอียดแก่เจ้าหน้าที่ห้องพยาบาลและครูประจำชั้นไว้ หากเกิดอาการใดๆขึ้นผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถดูแลและช่วยเหลือได้ทันเวลา โดยเฉพาะนักเรียนที่ป่วยเป็นโรคหัวใจ โรคภูมิแพ้หรือการมีปัญหาด้านสายตา หากผู้ปกครองให้ข้อมูลที่ถูกต้องและจำเป็นแก่ครูประจำชั้น จะทำให้เกิดประโยชน์ในการจัดที่นั่งเรียนของนักเรียน การสังเกตอาการต่างๆของนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนเอง

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียน

ผู้ปกครองพอใจในการจัดบริการด้านสุขภาพของโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ปกครองที่มีภาระในการทำงานไม่ค่อยมีเวลามากนัก การที่โรงเรียนจัดให้มีการดูแลสุขภาพ มีเจ้าหน้าที่พยาบาลประจำห้อง มีแพทย์สลับหมุนเวียนกันมาช่วยดูแลรักษาซึ่งทำให้ผู้ปกครองรู้สึกสบายใจที่นักเรียนได้รับการดูแลอย่างดีในยามเจ็บป่วย การจัดบริการด้านทันตกรรมถือว่าเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระจากผู้ปกครองที่ไม่ค่อยมีเวลาว่าง การมีทันตแพทย์มาประจำและคอยช่วยดูแลเรื่องสุขภาพในช่องปากเป็นการช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปกครองที่ไม่มีเวลาพานักเรียนไปตรวจรักษาฟัน นักเรียนไม่ต้องเสียเวลาเรียน และที่สำคัญคือทางแผนกทันตกรรมจะมีจดหมายแจ้งผลการตรวจให้ผู้ปกครองรับทราบ ผู้ปกครองมีสิทธิที่จะใช้บริการหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนสำรวจนักเรียนที่มักจะหลับในเวลาเรียน เพื่อหาเหตุที่นักเรียนพักผ่อนไม่เพียงพอเพื่อหาทางช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้นักเรียนว่ามีปัญหาทางด้านสุขภาพหรือไม่ ปัญหาเรื่องการนอนเป็นเพราะเหตุใด ผู้ปกครองอยากให้โรงเรียนเฝ้าระวังเรื่องปัญหายาเสพติดภายในโรงเรียน เพราะในปัจจุบันสังคมมีสิ่งมอมเมานักเรียนมากมาย ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน นักเรียนบางคนต้องไปเรียนพิเศษนอกสถานที่ อาจทำให้นักเรียนเข้าไปพัวพันกับสิ่งเสพติดได้ ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนคอยเฝ้าระวังและป้องกันนักเรียน เช่น การตรวจสุขภาพ การตรวจสารเสพติด

ผู้ปกครองชื่นชมที่โรงเรียนคอยติดตามเรื่องการฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา เช่น การฉีดวัคซีนป้องกันโรคโปลิโอ การให้วัคซีนเพื่อป้องกันโรค

คอย เป็นต้น ผู้ปกครองเห็นว่าสิ่งที่โรงเรียนดำเนินการอยู่เป็นการช่วยพิทักษ์ดูแลนักเรียนให้พ้นจากโรคภัยอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ผู้ปกครองรู้สึกที่โรงเรียนเอาใจใส่ในด้านสุขภาพของนักเรียนเป็นอย่างดี เช่น เมื่อนักเรียนไม่สบายนั้น เจ้าหน้าที่ประจำห้องพยาบาลจะดูแลอย่างดี แจ้งข่าวให้ผู้ปกครองทราบ ประสานงานกับทางโภชนาการเพื่อจัดอาหารที่เหมาะสมกับนักเรียน แม้เด็กที่ไม่สบายและไม่สามารถลงมารับประทานอาหารได้ ทางโภชนาการจะจัดอาหารขึ้นไปบริการนักเรียนที่ห้องเรียน

สิ่งที่ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนดำเนินการให้คือ หากนักเรียนมีเหตุเจ็บป่วยและต้องเข้ารับรักษาตัวที่โรงพยาบาลนั้น ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนประสานงานกับผู้ปกครองก่อนจะนำนักเรียนส่งโรงพยาบาล เนื่องผู้ปกครองบางท่านจะมีโรงพยาบาลที่รักษาประจำอยู่ ซึ่งจะเป็นการสะดวกในการประสานงานต่อจากนั้น ผู้ปกครองไม่ประสงค์จะให้นำนักเรียนเข้ารับรักษาตัวที่โรงพยาบาลของรัฐ ซึ่งเรื่องนี้ทางผู้รับผิดชอบงานพยาบาลแจ้งว่า หากเป็นช่วงเวลาเร่งด่วนหรือรถติดจำเป็นต้องนำส่งโรงพยาบาลของรัฐก่อน และผู้ปกครองสามารถขอย้ายโรงพยาบาลได้ หากเป็นกรณีฉุกเฉินโรงเรียนจำเป็นต้องส่งโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุดและจะแจ้งให้ผู้ปกครองทราบต่อไป

การส่งเสริมให้นักเรียนรักษาสุขภาพของตนเองด้วยการเล่นกีฬา ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ รักษาสุขภาพให้ดีเพื่อที่จะได้ไม่ต้องใช้บริการของห้องพยาบาล ทั้งนี้จะต้องประสานงานร่วมกันทั้งการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน

การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียน

สำหรับการประเมินผลการจัดบริการด้านสุขภาพของโรงเรียนนั้น ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่ายังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม แต่จากการจัดกลุ่มสนทนาพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า โรงเรียนจัดบริการได้เป็นอย่างดี เป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครอง ผู้ปกครองต้องการให้งานพยาบาลมีการประชาสัมพันธ์เรื่องราวเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การป้องกันโรคต่างๆแก่นักเรียนและให้ผู้ปกครองรับทราบ ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนมีข้อจำกัดด้านสถานที่สำหรับออกกำลังกายสำหรับนักเรียน โรงเรียนจึงควรมีแผนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองเสนอแนะให้งานพยาบาลขอรับสมัครนักเรียนเป็นอาสาสมัครเพื่อช่วยงานในห้องพยาบาล โดยประสานกับกิจกรรมชมรมหรือกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาด้วย โดยเฉพาะนักเรียนที่กำลังจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยและมีความตั้งใจที่จะเป็นแพทย์หรือที่เกี่ยวข้องกับด้านแพทย์ ผู้ปกครองเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้เบื้องต้นแก่ตัวนักเรียน

ผู้ปกครองเห็นว่าสิ่งที่โรงเรียนจัดให้มีพยาบาลจากโรงพยาบาลเจ้าพระยาและโรงพยาบาลยันฮี สลับกันไปประจำที่ศูนย์วิชาการและนันทนาการ ในขณะที่นักเรียนไปเข้าค่ายพัฒนาทักษะชีวิตนั้นเป็นสิ่งที่ดีมาก ผู้ปกครองรู้สึกอุ่นใจที่มีพยาบาลมืออาชีพคอยอยู่ประจำ หากนักเรียนประสบอุบัติเหตุจะมีผู้ดูแลช่วยเหลือได้ทันท่วงที รวมทั้งสามารถประสานกับโรงพยาบาลเพื่อช่วยเหลือนักเรียนได้ทันที ผู้ปกครองรู้สึกที่โรงเรียนให้ความรัก ความห่วงใย

นักเรียนอย่างจริงจังและจริงใจ โรงเรียนไม่เอาเปรียบนักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งเป็นภาพที่น่าชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง

จากการจัดกลุ่มสนทนพบว่าผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในด้านการบันทึกข้อมูลสุขภาพเบื้องต้นของนักเรียนและได้รับประโยชน์จากการที่โรงเรียนจัดบริการด้านสุขภาพแก่นักเรียน เช่นการตรวจสุขภาพประจำปี ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผล

5. การจัดกิจกรรมนักเรียน

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมนักเรียน

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่าผู้ปกครองยังไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมนักเรียนเพราะกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนได้กำหนดไว้แล้วทั้งสิ้น ซึ่งเป็นไปตามปฏิทินหรือกำหนดกิจกรรมต่างๆที่จัดวางไว้แล้ว ผู้ปกครองเห็นว่ากิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมนั้นเป็นสิ่งที่ติดอยู่แล้ว แต่ผู้ปกครองเห็นว่ากิจกรรมต่างๆนั้นควรจะมุ่งเน้นที่จะต้องตอบสนองไปที่ตัวนักเรียน

ผู้ปกครองมีความยินดีที่จะเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนมีความยินดีหากผู้ปกครองจะเสียสละเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งผู้ปกครองและโรงเรียนมีความเห็นเหมือนกันว่าการร่วมมือกันจัดกิจกรรม ร่วมคิด ร่วมกันวางแผนย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน นักเรียนและผู้ปกครอง เพราะการทำงานเป็นทีมย่อมทำให้การคิดการวางแผน เป็นระบบและสามารถตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายได้เป็นอย่างดี

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการจัดกิจกรรมนักเรียน

ผู้ปกครองมีโอกาเข้ามามีส่วนร่วมเฉพาะกิจกรรมที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้เข้ามาร่วมด้วย ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะยินดีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน เช่น การเข้ามาร่วมในฐานะตัวแทนผู้ปกครองหรือตัวแทนห้องเรียน บางกิจกรรมนั้นผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้เต็มตัว แต่บางกิจกรรมผู้ปกครองมีโอกาเข้ามาแค่ร่วมงานเท่านั้น ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมหลายๆด้าน เพราะผู้ปกครองของโรงเรียนนั้นมีศักยภาพและมีความพร้อมที่จะเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนในทุกๆด้านอยู่แล้ว กิจกรรมต่างๆนั้นจะสำเร็จลุล่วงได้ดีไม่ได้หากขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง

สำหรับการจัดกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับการส่งนักเรียนเข้าแข่งขันหรือประกวดต่างๆ นั้น ผู้ปกครองเห็นว่าเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของโรงเรียน โรงเรียนมีนักเรียนที่เป็นตัวแทนอย่างมากมาย แต่ส่วนใหญ่โรงเรียนจะกำหนดเฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถหรือที่เป็นตัวแทนของชมรม ผู้ปกครองมีความเห็นว่าโรงเรียนควรมีกระบวนการสรรหาตัวแทนเหล่านั้น เพื่อให้มีตัวเลือกที่มากขึ้น ก่อให้เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น และหากตัวแทนอันดับหนึ่งไม่สามารถจะเข้าร่วมประกวดหรือแข่งขันได้ โรงเรียนจะยังคงมีตัวเลือก

ลำดับต่อไป นอกจากนี้ผู้ปกครองเห็นว่าการจัดกิจกรรมต่างๆนั้นเป็นการเสริมสร้างนักเรียนได้เรียนรู้สิ่งต่างๆที่นอกเหนือจากในตำราเรียน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมชมรมของโรงเรียนซึ่งยังมีชมรมยังไม่หลากหลายเท่าที่ควร บางชมรมมีนักเรียนต้องการเข้าชมรมมากแต่ไม่สามารถจะรองรับได้ นักเรียนจึงต้องเข้าเป็นสมาชิกบางชมรมที่ตนไม่ถนัด หรือต้องพยายามจัดตั้งชมรมใหม่ขึ้น ซึ่งผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนควรขอความร่วมมือจากผู้ปกครองที่มีความรู้ความสามารถตามสาขาวิชาชีพต่างๆให้เข้ามาเป็นที่ปรึกษาชมรม ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากผู้มีความชำนาญและมีประสบการณ์ตรง เช่น หากนักเรียนสนใจเรื่องการร้องเพลงหรือการแสดง โรงเรียนสามารถขอความร่วมมือจากผู้ปกครองที่เป็นดารา นักร้อง หรือนักดนตรีเข้ามาเป็นที่ปรึกษาชมรมร่วมกับครูที่ปรึกษา ซึ่งผู้ปกครองก็ยินดีเข้ามามีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

ผู้ปกครองชื่นชมที่โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมที่สามารถหล่อหลอมความรัก ความสามัคคี ความผูกพันในระหว่างเพื่อนนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับโรงเรียนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการจัดกีฬา College Day โรงเรียนสามารถทำให้นักเรียนเกิดความผูกพันในสายกีฬาเกิดขึ้นและรู้สึกผูกพันกับ College Day อย่างลึกซึ้งถึงแม้จะจบการศึกษาไปแล้วก็ตาม ซึ่งจะเห็นได้จากศิษย์เก่าหลายคนที่จบไปแล้วได้กลับมาเพื่อร่วมงาน รวมทั้งให้คำแนะนำแก่น้องๆที่กำลังเตรียมงาน ผู้ปกครองรู้สึกชื่นชมที่ศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันมีความรักและผูกพันต่อกันระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง แม้ว่าผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมแค่การเป็นผู้ชม คอยเชียร์และให้กำลังใจก็ตาม ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนน่าจะให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมและบทบาทใน College Day มากขึ้น ผู้ปกครองต้องเข้ามาช่วยแต่ละสายกีฬา เช่น เป็นผู้เสิร์ฟน้ำ หรือบริการด้านอื่นๆซึ่งจะช่วยให้การดูแลของแต่ละสายกีฬาสะดวกยิ่งขึ้น เมื่อเสร็จการแข่งขันอาจมีการเลี้ยงสังสรรค์ระหว่างผู้ปกครองจะเป็นการสร้างสามัคคีระหว่างผู้ปกครองและครู

การจัดงานวันคริสต์มาสเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่โรงเรียนจัดขึ้น โดยเน้นให้นักเรียนได้รับความสนุกสนานจากการมาร่วมกิจกรรมโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรม ด้วยวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้วันคริสต์มาสเป็นวันแห่งการให้แก่ผู้อื่นและเป็นวันแห่งความสนุกสนาน โรงเรียนจึงได้มีจดหมายเพื่อเชิญชวนผู้ปกครองร่วมกันบริจาคเงินเพื่อเป็นทุนสำหรับจัดกิจกรรมหรือร่วมบริจาคของรางวัลเพื่อใช้สำหรับการจับสลากรางวัล ภายในงานจะมีกิจกรรมเกมส์ต่างๆซึ่งจัดโดยคณะครู เครื่องเล่นต่างๆ เช่น ชิงช้าสวรรค์ ม้าหมุน ยิงปืน และอื่นๆเพื่อให้ นักเรียนสนุกสนานกันอย่างเต็มที่ นักเรียนทุกคนจะได้รับคูปองมูลค่า 200 บาทฟรี เมื่อใช้หมดแล้วนักเรียนสามารถซื้อเพิ่มเติมได้คูปองเกมส์และคูปองอาหาร

กิจกรรมคริสต์มาสเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนทั้งในเรื่องการคิดและการวางแผนการจัดงาน โดยผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะเป็นกรรมการหรือเป็นสมาชิกของสมาคมผู้ปกครองและครูซึ่งเป็นแกนนำในการจัดงาน นับได้ว่ากิจกรรมคริสต์มาสเป็นกิจกรรมตัวอย่างที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม โดยสมาคมผู้ปกครองและครูจะมี

หน้าที่รับผิดชอบการจัดหารางวัล จัดสถานที่สำหรับการจับสลาก โดยมีผู้ปกครองอีกหลายคน มาช่วยกันทำงานเป็นทีมและมีคณะครูเป็นผู้ช่วยและประสานงานให้

นอกจากนี้การจัดร้านอาหารสำหรับบริการนักเรียนและผู้ปกครองที่มาร่วมงานนั้น คณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครูส่วนหนึ่งจะร่วมกันจัดหาร้านอาหารจากที่ต่าง ๆ มาบริการ โดยจะมีครูและผู้ปกครองมาช่วยกันดูแลร้าน เก็บcupongและอำนวยความสะดวก ซึ่งผู้ปกครองให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของการจัดงาน ส่วนผู้ปกครองท่านอื่นๆต่างก็มีส่วนร่วมในฐานะผู้บริจาคเพื่อสนับสนุนการจัดงานและมาร่วมงาน

นอกจากการจัดกิจกรรมเพื่อความสนุกสนานแล้ว กิจกรรมที่ผู้ปกครองเห็นว่าเป็นประโยชน์อย่างมากคือ กิจกรรมโครงงานสู่อาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมปลาย โดยกำหนดให้นักเรียนรวมกลุ่มกันทำโครงงาน วางแผนจัดกิจกรรมจำหน่ายสินค้าภายในงานคริสต์มาส แต่ละกลุ่มจะต้องวางแผนกำหนดหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม กิจกรรมแต่ละกลุ่มจะมีความหลากหลาย เช่น จำหน่ายเครื่องดื่ม อาหาร สิ่งของเครื่องประดับต่างๆ เสื้อผ้า ของเล่น นักเรียนจะต้องจัดหาสินค้าเพื่อมาจำหน่าย หรืออาจผลิตเอง ผู้ปกครองอาจมีส่วนร่วมในการจัดหาสินค้าช่วยแนะนำและชี้แนะการจัดการต่างๆโดยให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือทำเอง ผู้ปกครองเห็นว่าการกิจกรรมโครงงานสู่อาชีพนั้นเป็นสิ่งที่ดีมากเพราะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องการค้าขาย การทำธุรกิจเบื้องต้น เป็นกิจกรรมที่สอนให้นักเรียนรู้จักคิด วางแผนการทำงานและแก้ปัญหา นักเรียนจะต้องรู้จักเสียสละและการทำงานเป็นทีม

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการจัดกิจกรรมนักเรียน

ผู้ปกครองมีความยินดีที่นักเรียนได้ร่วมกิจกรรม แม้ว่าผลที่ได้รับจะไม่ได้ตกที่ผู้ปกครองโดยตรง แต่นักเรียนจะเป็นผู้รับประโยชน์ ผู้ปกครองมีความสุขที่ได้เห็นนักเรียนได้รับการพัฒนาและเห็นว่าการจัดกิจกรรมนักเรียนเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับนักเรียน การที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันทำให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมและความคิดจะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกดียิ่งขึ้น นักเรียนจะเกิดความรักกันในหมู่คณะ นักเรียนจะเห็นทักษะและความสามารถของกันและกัน รู้จักดึงความสามารถของเพื่อนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน ผู้ปกครองรู้สึกชื่นชมที่โรงเรียนเอาใจใส่ในการจัดกิจกรรมและให้กำลังใจแก่นักเรียน

การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของนักเรียนนั้น ผู้ปกครองเห็นว่านักเรียนเซนต์คาเบรียลมีความสามารถและมีศักยภาพในระดับหนึ่ง โรงเรียนจึงควรจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย นอกจากการจัดกิจกรรมที่เน้นวิชาการแล้ว โรงเรียนต้องสรรหากิจกรรมที่ส่งเสริมนักเรียนที่ไม่เก่งวิชาการ แต่มีความชำนาญในด้านกิจกรรมให้ได้แสดงออกเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน ผู้ปกครองเห็นว่าการที่โรงเรียนมอบเกียรติบัตรต่างๆแก่นักเรียนไม่ว่าจะเป็นเกียรติบัตรเรียนดี เกียรติบัตรสุขภาพบุรุษเซนต์คาเบรียล เกียรติบัตรการประกวดและแข่งขันต่างๆนั้น ล้วนเป็นการสร้างความภาคภูมิใจแก่นักเรียนและผู้ปกครอง นักเรียนที่ได้

รับเกียรติบัตรจะมีความภาคภูมิใจและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้นและทำให้นักเรียนสนใจในการทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้น นอกจากเกียรติบัตรจากการประกวดและแข่งขันแล้วผู้ปกครองเห็นว่าการมอบเกียรติบัตรแก่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมที่ได้มีการประกวดและแข่งขัน เช่น การมอบเกียรติบัตรแก่นักเรียนที่เป็นนักดนตรีไทย นักขับร้องประสานเสียง นักกีฬาประเภทต่างๆ ซึ่งนักเรียนเหล่านี้ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอแต่อาจไม่ประสบความสำเร็จจากการประกวดและแข่งขัน แต่ก็ได้ทุ่มเทและฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอซึ่งถือว่านักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การปฏิบัติจริง การมอบเกียรติบัตรแก่นักเรียนเหล่านั้นจึงเป็นการให้กำลังใจแก่นักเรียนที่จะฝึกฝนและทำกิจกรรมต่อไปนั่นเอง

นอกจากนี้การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมพัฒนาสังคมอาสาพัฒนา การนำของไปมอบแก่คนชรา เด็กด้อยโอกาสนั้น ผู้ปกครองเห็นว่ากิจกรรมพัฒนาสังคม อาสาพัฒนาเป็นกิจกรรมที่ดีช่วยเสริมสร้างจิตใจที่ดีงามแก่นักเรียน ปลุกสำนึกที่ดีในการรับผิดชอบต่อสังคม มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ ผู้ปกครองเห็นว่าการปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักรักเพื่อนมนุษย์และเห็นสภาพที่แท้จริงของผู้คนในสังคมจะทำให้นักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและรู้จักเสียสละเพื่อผู้อื่น

การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการจัดกิจกรรมนักเรียน

ผู้ปกครองเห็นว่าในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในการประเมินผลเฉพาะกิจกรรมที่มีแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเท่านั้น ส่วนใหญ่แล้วผู้ปกครองยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดกิจกรรมของโรงเรียนเท่าที่ควร สำหรับการจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนที่ผ่านมา นั้น ผู้ปกครองมีความเห็นว่าโรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆหมุนเวียนตามปฏิทินที่กำหนดไว้แล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมเดิมๆที่เคยจัดอยู่ อาจมีการปรับเปลี่ยนในรายละเอียดบ้างเล็กน้อยเท่านั้น

แต่ในปีการศึกษา 2547 ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความพยายามที่จะสร้างสรรค์ กิจกรรมใหม่ๆให้เกิดขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมเดิมๆที่เคยจัดมาตลอด เช่น การจัดงานวันแม่ โดยเชิญคุณแม่ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษามาร่วมงานและให้ลูกมีโอกาสราบขอขมาและบูชาแม่ ซึ่งสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ปกครอง รวมทั้งการจัดงานวันพ่อและได้เชิญคุณพ่อมาร่วมงานให้ลูกได้กราบขอขมา ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเป็นอย่างดี ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนมีความพยายามที่สร้างสรรค์ดีเพราะในอดีตนั้นภาพลักษณ์ของโรงเรียนมักจะเน้นในด้านวิชาการค่อนข้างมาก ผู้ปกครองเห็นว่าการที่โรงเรียนพยายามปรับกิจกรรมค่ายพัฒนาทักษะชีวิตเป็นการทำให้มีกิจกรรมที่น่าสนใจยิ่งขึ้น โดยผสมผสานระหว่างเนื้อหาวิชาการและด้านกิจกรรมเข้าด้วยกัน ทั้งได้พยายามปรับกิจกรรมให้สนุกสนานเร้าใจยิ่งขึ้น เช่น การปรับปรุงฐานผจญภัยลูกเสือ การจัดให้มีการกระโดดหอ ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานและตื่นเต้น นอกจากนี้ ผู้บริหารได้พยายามกระตุ้นครูให้หากิจกรรมใหม่มาจัดอยู่เสมอ

การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนอย่างมากมายและต่อเนื่องนั้น ผู้ปกครองรู้สึกพึงพอใจที่โรงเรียนจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนอย่างเต็มที่ไม่ว่าเปรียบนักเรียน พยายามให้ผลของการจัดกิจกรรมส่งผลไปที่ตัวนักเรียน การสนับสนุนทุนการจัดกิจกรรมต่างๆ การให้รางวัลเพื่อเสริมแรงแก่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมซึ่งทำให้นักเรียนและครูมีกำลังใจในการจัดกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

จากการจัดกลุ่มสนทนาพบว่าผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ เช่น การร่วมบริจาคเงินและสิ่งของให้โรงเรียนนำไปจัดกิจกรรมต่างๆ ผู้ปกครองไม่ได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมโดยตรง แต่นักเรียนจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรม ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการประเมินและตรวจสอบว่ากิจกรรมต่างๆ ที่จัดว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ในงานกิจการนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ การจัดสวัสดิภาพนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การจัดโภชนาการ การจัดบริการด้านสุขภาพของนักเรียนและการจัดกิจกรรมนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนของผู้ปกครองโรงเรียนเซนต์คาเบรียลครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group Discussion) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียลระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 โดยแบ่งกลุ่มสนทนาเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครองระดับประถมศึกษา 3 คน ระดับมัธยมศึกษา 3 คน ผู้แทนจากสมาคมผู้ปกครองและครูจำนวน 1 คนและครูของโรงเรียนที่ดูแลรับผิดชอบงานในเรื่องนั้นอีก 1 คน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในด้านการจัดสวัสดิภาพนักเรียน

จากการจัดกลุ่มสนทนา มีข้อสรุปดังนี้

1. ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพนักเรียนเพราะโรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบอย่างเป็นทางการ โดยอยู่ภายใต้การดูแลของฝ่ายปกครอง ผู้ปกครองเห็นว่าการจัดดูแลเรื่องสวัสดิภาพนักเรียนเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดูแลความปลอดภัยของตัวนักเรียนเอง ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนซึ่งจะทำให้โรงเรียนได้แนวคิดที่หลากหลายขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อโรงเรียน

2. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยช่วยสอดส่องดูแลเรื่องความปลอดภัยของสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียนที่อาจเกิดอันตรายแก่นักเรียนได้ เช่น ในห้องน้ำ โรงอาหาร อัมจันทร์ ระเบียบติก การสัญจรและการวิ่งเล่นของนักเรียนในโรงเรียน ผู้ปกครองมีส่วนช่วยดูแลนักเรียนเมื่ออยู่ภายนอกโรงเรียน เช่น เมื่อพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมก็จะแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบ

3. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากการจัดสวัสดิภาพนักเรียน เช่น การจัดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยช่วยดูแลนักเรียน การจัดนักเรียนช่วยเปิดประตูรถที่บริเวณหน้าโรงเรียนและช่วยดูแลความปลอดภัยนักเรียน การจัดสารวัตรนักเรียนช่วยดูแลช่วงพักกลางวัน การจัดครูเวรประจำจุดต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและบริเวณรอบโรงเรียน

4. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยการเสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเพื่อร่วมเป็นเครือข่ายผู้ปกครองช่วยกันสอดส่องดูแลเรื่องความปลอดภัยและสวัสดิภาพนักเรียน

2. การมีส่วนร่วมในการจัดบริการแนะแนวนักเรียน

จากการจัดกลุ่มสนทนา มีข้อสรุปดังนี้

1. ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวนักเรียน เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่นั้นไม่รู้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการจัดบริการแนะแนวที่โรงเรียนจัด ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการเพื่อร่วมคิดร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผน

2. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการแนะแนว เช่น การมีส่วนในการบันทึกข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ในระเบียบสะสมนักเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมวันผู้ปกครองพบครู รวมทั้งมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียน

3. ผู้ปกครองได้รับประโยชน์จากการจัดบริการแนะแนวนักเรียน เช่น การช่วยเหลือนักเรียนที่มีสมรรถนะ มีปัญหาด้านการเรียนและการปรับตัว การแนะแนวอาชีพ การแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อ

4. ผู้ปกครองยังไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลเท่าที่ควร แต่ได้เสนอแนะให้มีการนำข้อมูลสำคัญของการแนะแนวไว้ในเว็บไซต์ของโรงเรียน รวมทั้งการเปิดเว็บบอร์ดเพื่อการติดต่อสื่อสาร ผู้ปกครองต้องการให้งานแนะแนวเป็นสื่อกลางสำหรับผู้ปกครองที่มีปัญหาด้านต่างๆ ที่คล้าย ๆ กันเพื่อให้พบปะพูดคุยกัน จะทำให้ผู้ปกครองได้พูดคุยแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ผู้ปกครองที่มีประสบการณ์จะช่วยถ่ายทอดและช่วยแก้ไขปัญหาเบื้องต้นแก่กันได้ ผู้ปกครองเสนอแนะให้โรงเรียนจัดทำโครงการพี่ช่วยน้อง โดยโรงเรียนคัดเลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนที่ดี

ไปช่วยสอนนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อน ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ของตน และช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

3. การมีส่วนร่วมในด้านการจัดโภชนาการ

จากการจัดกลุ่มสนทนา มีข้อสรุปดังนี้

1. ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนเกี่ยวกับการจัดโภชนาการของโรงเรียน เพราะการจัดโภชนาการเป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียนในการกำหนดรายการอาหารที่จะจัดบริการนักเรียน ทั้งผู้ปกครองและครูต่างเห็นว่าถ้าให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจจะช่วยให้การวางแผนการจัดโภชนาการได้ดีและจะช่วยให้การทำงานสะดวกยิ่งขึ้น เพราะการร่วมคิดร่วมตัดสินใจทำงานเป็นทีมย่อมทำให้สามารถคิดและมองได้กว้างยิ่งขึ้น สามารถจัดโภชนาการได้ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนได้เป็นอย่างดี

2. ผู้ปกครองไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดโภชนาการเพราะเห็นว่าโรงเรียนมีบุคลากรที่มีความชำนาญในการจัดการ โรงเรียนควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกร้านอาหารและประเภทอาหารที่จะเข้ามาจำหน่ายในโรงอาหาร รวมทั้งมีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพอีกด้วย

3. ผู้ปกครองได้รับประโยชน์จากการที่โรงเรียนจัดบริการด้านโภชนาการแก่นักเรียน การควบคุมดูแลเรื่องคุณภาพอาหาร ควบคุมประเภทอาหารที่จัดจำหน่ายในโรงเรียน เช่น จัดจำหน่ายน้ำอัดลมและของทอด แต่สิ่งที่ผู้ปกครองเป็นกังวลคืออาหารที่จัดจำหน่ายบริเวณหน้าโรงเรียน ทั้งอาหารประเภทปิ้ง ทอด ย่าง น้ำอัดลม ซึ่งส่วนใหญ่จะนำน้ำมันเก่ามาทอดขาย ผู้ปกครองไม่มั่นใจว่าอาหารที่ร้านค้านำมาจำหน่ายนั้นจะมีคุณภาพเพียงพอหรือไม่ อาจเป็นผลเสียต่อสุขภาพนักเรียนได้ ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อหามาตรการป้องกัน

4. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยการตั้งคำถามและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการประชุมผู้ปกครอง โดยเสนอแนะให้โรงเรียนและร้านอาหารติดรายละเอียดคุณค่าของอาหารที่ นักเรียนได้รับในแต่ละมื้อด้วย ทั้งเสนอแนะให้โรงเรียนจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็น ความต้องการและความพึงพอใจต่อการจัดโภชนาการ รวมทั้งจัดทำโครงการเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการเกิน โดยร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา งานพยาบาล งานกีฬา

4. การมีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียน

จากการจัดกลุ่มสนทนา มีข้อสรุปดังนี้

1. ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียนที่โรงเรียนจัดขึ้น ผู้ปกครองไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดบริการด้านสุขภาพที่

โรงเรียนจัด ผู้ปกครองทราบเพียงว่าโรงเรียนได้จัดห้องพยาบาล ซึ่งประกอบด้วยเตียงพยาบาล ยาและเวชภัณฑ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งมีเจ้าหน้าที่สำหรับดูแลนักเรียนที่เจ็บป่วย 2 ท่าน

2. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในด้านการบันทึกข้อมูลสุขภาพเบื้องต้นของนักเรียน ผู้ปกครองที่เป็นแพทย์และพยาบาลมีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสุขภาพโดยเข้ามาเป็นแพทย์อาสาประจำห้องพยาบาลในช่วงเวลากลางวันและเวลาเย็น ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดบริการด้านสุขภาพเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว ผู้ที่จะเข้ามาช่วยเหลือจึงเป็นผู้ที่มีความรู้เฉพาะทาง เช่น ผู้ประกอบอาชีพแพทย์หรือพยาบาลเท่านั้น ผู้ปกครองบางท่านมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เป็นผู้ช่วยในการตรวจสุขภาพประจำปีและการบริการตรวจช่องปากของนักเรียน บางท่านได้เข้ามาช่วยในช่วงโรงเรียนมีกิจกรรมต่างๆ เช่น การเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ

3. ผู้ปกครองได้รับประโยชน์จากการที่โรงเรียนจัดบริการด้านสุขภาพแก่นักเรียน เช่นการตรวจสุขภาพประจำปี การจัดห้องพยาบาลพร้อมอุปกรณ์สำหรับบริการแก่นักเรียน การดูแลนักเรียนเมื่อเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุ การฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆแก่นักเรียน ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างดีซึ่งเป็นการช่วยลดภาระของผู้ปกครอง

4. สำหรับการประเมินผลการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียนนั้น ผู้ปกครองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมแต่ผู้ปกครองมีความพึงพอใจที่โรงเรียนจัดบริการและดูแลเอาใจใส่นักเรียนเป็นอย่างดี ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดบริการด้านสุขภาพให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบอย่างต่อเนื่อง

5. การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียน

จากการจัดกลุ่มสนทนา มีข้อสรุปดังนี้

1. ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมเพราะกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดนั้นเป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดไว้แล้ว ผู้ปกครองเห็นว่าการจัดกิจกรรมต่างๆควรจะมุ่งเน้นเพื่อการพัฒนาให้นักเรียน

2. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เช่น การร่วมบริจาคเงินและสิ่งของให้โรงเรียนนำไปจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น งานวันเร็นเริงคริสตมาส การจัดค่ายอาสาพัฒนา ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่นกิจกรรมวันพ่อ กิจกรรมวันแม่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมวันกีฬา

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์นั้น พบว่าผู้ปกครองไม่ได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมโดยตรง แต่นักเรียนจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมและเห็นว่ากิจกรรมที่ส่ง

เสริมให้นักเรียนได้มีส่วนในการพัฒนาสังคมเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างจิตใจที่ดีงามแก่นักเรียน ปลุกสำนึกที่ดีในการรับผิดชอบต่อสังคมและมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์

4. ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการประเมินและตรวจสอบว่ากิจกรรมต่างๆที่จัดนั้นบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงไร แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่พึงพอใจการจัดกิจกรรมของโรงเรียนและต้องการให้โรงเรียนมีการเสริมแรงแก่นักเรียนที่เสียสละในการทำกิจกรรมต่างๆเพื่อโรงเรียนด้วย

การอภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้า มีประเด็นที่น่าสนใจ โดยเฉพาะภาพรวมของการมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียน โดยจำแนกเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในด้านการจัดสวัสดิภาพนักเรียน

ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพนักเรียนทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้แต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานสวัสดิภาพนักเรียนอย่างเป็นทางการภายใต้การดูแลของฝ่ายปกครอง มีการตั้งหัวหน้างานและคณะกรรมการของฝ่ายปกครองร่วมกันดูแลรับผิดชอบ ผู้ปกครองเห็นว่าการจัดดูแลเกี่ยวกับสวัสดิภาพนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างมาก ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยการช่วยสอดส่องดูแลเรื่องความปลอดภัย สถานที่ต่างๆ ในโรงเรียนที่อาจเกิดอันตรายแก่นักเรียนได้ เช่น ในห้องน้ำ โรงอาหาร บริเวณอัมพันท์ ตามระเบียบตึก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ปกครองเป็นผู้มีประสบการณ์ในการดูแลบุตรหลานจะสามารถช่วยดูแลและตักเตือนนักเรียนมิให้วิ่งเล่นจนเกิดอันตรายได้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากการจัดสวัสดิภาพนักเรียน เช่น การจัดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยช่วยดูแลนักเรียน การจัดนักเรียนช่วยเปิดประตูรถที่บริเวณหน้าโรงเรียนและช่วยดูแลความปลอดภัยนักเรียน การจัดสารวัตรนักเรียนช่วยดูแลช่วงพักกลางวัน การจัดครูเวรประจำจุดต่างๆทั้งในโรงเรียนและบริเวณรอบโรงเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้วยการเสนอแนะ ข้อคิดเห็นต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนมีนโยบายเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (โรงเรียนเซนต์คาเบรียล. 2546 : 10-11) ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนขอความร่วมมือจากผู้ปกครองร่วมเป็นเครือข่ายผู้ปกครองช่วยกันสอดส่องดูแลเรื่องความปลอดภัยและสวัสดิภาพนักเรียน ทั้งนี้เพราะบทบาทในการขยายความร่วมมือด้านเครือข่ายของผู้ปกครองเป็นบทบาทในการขยายการรวมกลุ่มของผู้ปกครองให้มีความเข้มแข็งมีการสนับสนุนช่วยเหลือกันในหลายด้าน (อภิญา เวชชัย. 2544 : 143 – 149)

2. การมีส่วนร่วมในการจัดบริการแนะแนวนักเรียน

ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวนักเรียนทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูมีหน้าที่การจัดบริการแนะแนวระดับประถมศึกษา 1

ท่าน และระดับมัธยมศึกษาอีก 1 ท่านและโรงเรียนกำหนดว่าครูประจำชั้นและครูผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวด้วย ทั้งนี้เพราะการจัดการแนะแนวในโรงเรียนจะต้องมีการประสานงานและร่วมมือกันในระหว่างบุคลากรทุกคนเกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน การแนะแนวจะต้องทำควบคู่กันไปกับการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียน เช่น การแนะแนววิชาเรียน การประพฤติปฏิบัติตน การแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ได้ผลดี (กรมวิชาการ. 2531 : 11-13) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดบริการแนะแนว เช่น การบันทึกข้อมูลในเอกสารต่างๆ ในระเบียบงานสะสมนักเรียน เพราะผู้ปกครองต้องเป็นผู้บันทึกเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญของนักเรียน ผู้ปกครองสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมวันผู้ปกครองพบครู รวมทั้งมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่างๆของนักเรียน ผู้ปกครองได้รับประโยชน์จากการจัดบริการแนะแนวนักเรียน เช่น การช่วยเหลือ นักเรียนที่มีสมาธิสั้น มีปัญหาด้านการเรียนและการปรับตัว การแนะแนวอาชีพ การแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อ ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผล แต่ได้เสนอแนะให้มีการนำข้อมูลสำคัญของการแนะแนวไว้ในเว็บไซต์ของโรงเรียน เปิดเว็บไซต์เพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครอง เพราะการสื่อสารข้อมูลข่าวสารและการเพิ่มเติมข้อมูลให้แก่นักเรียนและกันตลอดเวลาเป็นสิ่งจำเป็นต่อการสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดและป้องกัน การเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนและเป็นส่งเสริมความเข้าใจที่ดีระหว่างกัน(สุภาวดี หาญเมธี. 2543 : 39-42)

3. การมีส่วนร่วมในด้านการจัดโภชนาการ

ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนและการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดโภชนาการของโรงเรียนทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้แต่งตั้งหัวหน้างานโภชนาการ ครูโภชนาการและพนักงานที่มีความชำนาญเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการภาระหน้าที่ต่างๆ รวมทั้งกำหนดรายการอาหารที่จะจัดบริการนักเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกร้านอาหารและประเภทอาหารที่จะเข้ามาจำหน่ายในโรงอาหาร ซึ่งผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าหากให้ผู้ปกครองร่วมเป็นกรรมการจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดโภชนาการ รวมทั้งเป็นการควบคุมคุณภาพร้านอาหารอีกด้วย ทั้งนี้เพราะเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้ปกครองอาสาสมัครได้เข้าช่วยเหลือในฐานะครูพิเศษ ผู้ช่วยสอน เจ้าหน้าที่ในโรงอาหาร รวมทั้งสนับสนุนผู้ปกครองให้แบ่งปันทักษะและความชำนาญแก่โรงเรียนอีกด้วย (ไพฑูริย์ สิริสุนทร. 2543 : 23-24) ผู้ปกครองได้รับผลประโยชน์จากการจัดบริการด้านโภชนาการ การควบคุมคุณภาพอาหารและประเภทอาหารที่จัดจำหน่ายในโรงเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยการตั้งคำถามและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดโภชนาการ ทั้งนี้เพราะคำถามและข้อเสนอแนะของผู้ปกครองจะนำไปสู่การตรวจสอบคุณภาพและข้อเท็จจริงเพื่อแก้ไขและปรับปรุงต่อไป

4. การมีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียน

ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้แต่งตั้งครูประจำห้องพยาบาล 2 ท่าน แต่ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการ

ดำเนินงานด้วยการบันทึกข้อมูลสุขภาพเบื้องต้นของนักเรียน ผู้ปกครองที่เป็นแพทย์และพยาบาลมีส่วนร่วมในการอาสาเป็นแพทย์ประจำห้องพยาบาลในช่วงเวลากลางวันและเวลาเย็น รวมทั้งเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เป็นผู้ช่วยในการตรวจสุขภาพและตรวจช่องปากประจำปีของนักเรียน รวมทั้งการช่วยเมื่อมีกิจกรรมต่างๆ เช่น การเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนมีนโยบายในการจัดระบบการบริการด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียน ต้องดูแลให้นักเรียนมีสุขภาพอนามัยที่ดี ผู้ปกครองได้รับประโยชน์จากการที่โรงเรียนจัดตรวจสุขภาพประจำปี การจัดห้องพยาบาลพร้อมอุปกรณ์สำหรับบริการนักเรียน การฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ การดูแลนักเรียนเมื่อเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุ ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลเพราะผู้ปกครองไม่มีความรู้และชำนาญในการจัดบริการด้านสุขภาพ แต่มีความพึงพอใจที่โรงเรียนจัดบริการและดูแลเอาใจใส่นักเรียนเป็นอย่างดี ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพนักเรียนให้มากยิ่งขึ้นประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบอย่างต่อเนื่อง

5. การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียน

ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมนักเรียนทั้งนี้เพราะโรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบกิจกรรมต่างๆ และดำเนินการตามปฏิทินที่กำหนดไว้แล้ว ผู้ปกครองเห็นว่าการจัดกิจกรรมต่างๆ ควรมุ่งเน้นเพื่อการพัฒนาที่ตัวนักเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยการให้ความร่วมมือสนับสนุนในด้านการเงินและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นแก่โรงเรียน (สุวัจน์ มุทธเมธา. 2524 : 33-34) นอกจากนี้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น กิจกรรมวันพ่อ กิจกรรมวันแม่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมวันกีฬา ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของโรงเรียนมุ่งจัดกิจกรรมที่มีลักษณะเป็น การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและเพิ่มพูนความรู้ทักษะ ให้เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข รวมทั้งมุ่งสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง คิษย์เก่า หน่วยงานต่างๆ และชุมชน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์นั้น พบว่าผู้ปกครองไม่ได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมโดยตรงแต่นักเรียนเป็นผู้ได้รับประโยชน์ ทั้งนี้เพราะว่าการจัดกิจกรรมต่างๆ นั้นนักเรียนได้รับผลจากการจัดกิจกรรม นักเรียนได้เพิ่มพูนประสบการณ์ได้ฝึกฝนทักษะได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงๆ อันเป็นการสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่า การเรียนรู้เกิดจากการกระทำ (ประดิษฐ์ ฮาบเจริญ. มปป. : 162-163) และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่มุ่งให้นักเรียนมีบุคลิกภาพแบบผู้นำที่ดี ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา จนได้รับการยอมรับว่าเป็นคนเก่ง คนดี คนขยันและมีความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จโดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของส่วนรวมเป็นสำคัญ ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการประเมินและตรวจสอบว่า กิจกรรมต่างๆ ที่จัดนั้นบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองมิได้มีส่วนร่วมในการคิดและวางแผนตั้งแต่ต้น แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่พึงพอใจการจัดกิจกรรมของโรงเรียนและต้องการ

ให้โรงเรียนมีการให้กำลังใจและเสริมแรงแก่นักเรียนที่เสียสละในการทำกิจกรรมและส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการ (พนัส หันนาคินทร์. 2529 : 270 - 272)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาซึ่งต้องการให้โรงเรียนและผู้ปกครอง/ชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสนองความต้องการของชุมชน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นผลมาจากการค้นพบในการวิจัยดังนี้

1. โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนให้มากขึ้น
2. โรงเรียนควรแต่งตั้งผู้ปกครองที่มีความสนใจ มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการงานกิจการนักเรียนเช่น คณะกรรมการงานแนะแนว คณะกรรมการงานสวัสดิภาพนักเรียน คณะกรรมการงานโภชนาการ คณะกรรมการฝ่ายกิจกรรม คณะกรรมการงานแนะแนว
3. โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์รายละเอียดต่างๆ ของงานกิจการนักเรียนให้ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทราบ โดยลงในวารสารและเว็บไซต์ของโรงเรียน
4. โรงเรียนควรสร้างเครือข่ายผู้ปกครองภายในโรงเรียนเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินงานกิจการนักเรียนทั้งในด้านการจัดสวัสดิภาพนักเรียนและการจัดกิจกรรมอื่นๆ
5. โรงเรียนควรทำแบบสอบถามสำรวจความพึงพอใจ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจการนักเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองดังนี้

1. ควรมีการศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและวิธีการในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
2. ควรมีการศึกษากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลนักเรียนเกี่ยวกับวิชาการที่บ้าน
3. ควรมีการศึกษารูปแบบของผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2531). *การจัดกิจกรรมแนะแนว*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2530). "กรณีศึกษาโครงการฝึกอบรมปัญญาชาวบ้านในแนวคิดและประสบ
การณ์การจัดการศึกษาเพื่อการพึ่งตนเอง." ใน สารมวลชน. กรุงเทพฯ
- การศาสนา, กรม. (2541). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพฯ : การ
ศาสนา.
- กิตติโชค ห้อยยี่ภู่. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท :
การศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนถิ่นโอภาสวิทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท (บริหารการศึกษา)*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2536). *คู่มือปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วม
ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สกศ.
- คณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค
จำกัด.
- คณะกรรมการการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. (2540). *การสุขาภิบาลอาหาร*. กรุงเทพฯ : สำนัก
งานคณะกรรมการการการศึกษาเอกชน
- คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย, มูลนิธิ. (2546). *มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของมูลนิธิ
คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิคณะ
เซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย.
- จรัสศรี ขุนทวี. (2544). *สภาพปัจจุบันและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนในการดำเนินงานด้านโรงเรียนกับชุมชนตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา
พ.ศ. 2539 ในสหวิทยาเขตกมลลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ
. กศ.ม. (บริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2525). *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐ
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชมแข พงษ์เจริญ. (2542). การศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติตามระเบียบของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เชนต์คาเบรียล, โรงเรียน. (2542). ธรรมนูญโรงเรียนเชนต์คาเบรียล (พ.ศ. 2542-2544). กรุงเทพฯ : ชันพรีนติ้ง.

..... (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนเชนต์คาเบรียล พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : โรงเรียนเชนต์คาเบรียล.

..... (2546). คู่มือครูโรงเรียนเชนต์คาเบรียล. กรุงเทพฯ : ชันพรีนติ้ง.

ฉาคส์ เดอลอร์ส และคณะ. (2540). การเรียนรู้: ชุมทรัพย์ในตน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ดิน ปรัชญพฤทธิ. (2533). "ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม," เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ในองค์การหน่วยที่ 11 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ทิพย์วิภา เทลวิศาล. (2543). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ธีรภัทร์ เจริญดี. (2542). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประดิษฐ์ ฮาบเจริญ. (ม.ป.พ.) วิชาการบริหารการศึกษา ว่าด้วย การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

* ประยุทธ์ ตรีชัย. (2544). การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสระบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประยูร ศรีประสาธน์และคณะ. (2539). "การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาของไทย" รายงานวิจัยทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2537-2539. ม.ป.ท.

ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์. (2539). การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ไผท สิทธิสุนทร. (2543, เมษายน). "บทบาทของผู้ปกครองในโรงเรียน". *สานปฏิรูป*. 3(25) ; 23-24.
- พนัส หันนาคินทร์. (2529) *หลักการบริหารโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ และคณะ. (2540). *โรงเรียนและชุมชน*. กรุงเทพฯ : ไทยอักษร.
- เพ็ญศรี สมร่าง. (2545). *การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแจ้ห่ม จังหวัด ลำปาง*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.ลำปาง : สถาบันราชภัฏลำปาง.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การ พัฒนาปัจจุบัน. ใน ทวีวัฒน์ หงษ์ทอง, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). *การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษา ประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (บริหารการ ศึกษา) นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). *การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน จำกัดบล็อก.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2543). *การแนะแนวเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วันเพ็ญ สานรัตนชัย. (2544). *ความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาในทัศนะ ของผู้ปกครอง ศึกษาเฉพาะกรณี : โรงเรียนนาร่องกระจายอำนาจบริหารจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิภา สกุลเอี่ยมไพบูลย์. (2538). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่องานกิจการนักเรียน โรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน : กรณีศึกษาโรงเรียน ดวงวิภา เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิศาล เครือคล้าย. (2543). *พ่อแม่และโรงเรียนหัวใจสำคัญเพื่อส่งเสริมคุณภาพเด็กไทย, เอกสารเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏเพชรบุรี วิทยาลัยการณโนพระบรมราชูปถัมภ์.
- วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์และอินทรีย์ บัวสมบุรณ์. (2544). *การจัดการศึกษาโรงเรียนมูลนิธิคณะ เซนต์คาเบรียล*. กรุงเทพฯ : โรงเรียนเซนต์คาเบรียล. เอกสารอัดสำเนา.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). *การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐาน*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ไศจิลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล. (2539). บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมยศ นาวิการ. (2525). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมลักษณ์ ภูคำแสง. (2540). การศึกษาบทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุจินต์ ดาววิระกุล. (2527). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัดของจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพิชญา ชีระกุล. (2522). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชนิษฐ์การพิมพ์.
- สุภาวดี หาญเมธี. (2543, กุมภาพันธ์). "พ่อแม่กับการศึกษาของลูก". *สานปฏิรูป*. 2(23) : 39-42.
- สุวัฒน์ มุททเมธา. (2524). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2537). ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). *ปฐมวัยศึกษา : หลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- อภิญา เวชชัย. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อรรณพ พงษ์วาท. (2528). บทบาทคณะกรรมการศึกษาปฏิรูปโรงเรียนตามทัศนกรรมการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรุณี หรดาล. (2536). ผู้ปกครองกับการจัดการปฐมวัยศึกษาในประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย หน่วยที่ 15 เล่มที่ 4. นนทบุรี : สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538). *การบริหาร ทักษะและการปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ สุขภาพใจ.

* Gohen, J.M., and Uphoff, N. T. (1977). *Rural development participation : Concept and measures for project design implementation and evaluation*. Rural Development Committee center for International Studies, Cornell University.

Gibson, Roy Brad. (1991). *A Case Study of Parent Involvement and School Outcomes*. (Online). Thesis, ED.D. Fordham : Fordham University. Available: Dissertation Abstracts International.

McGragor, Douglas M. (1960). *The Human Side of Enterprise*. New York : McGraw-Hill Book Co.

Thaman, Douglas Ploudre. (1998). *The Perceptions of Parent at an Elementary School on Parent Involvement and Parent Education as to Its Ability to Help Them Improve Their Child's Academic Achievement*. (Online). Thesis, ED.D. Saint Louis : Saint Louis University. Available: Dissertation Abstract International.

Townsend, Glenda Mae. (1999). *An Exploratory Study of Factors that Influence Parent Participation in Parent Involvement Programs and the Scholastic Success of Their Children at an Elementary School*. (Online). Thesis, ED.D. Delaware : Wilmington College. Available: Dissertation Abstract International.

Upton, Karen L. (1999). *Parent Involvement Practices in Private Schools*. (Online). Thesis, PH.D. Regent University. Available: Dissertation Abstract International.

ภาคผนวก

ตัวอย่างประเด็นในการสนทนา

การมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิภาพนักเรียน ของผู้ปกครองโรงเรียนเซนต์คาเบรียล

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

- ท่านคิดว่าผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดสวัสดิภาพนักเรียนมากน้อยเพียงไร
- ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดสวัสดิภาพนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง
- โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในด้านการจัดสวัสดิภาพนักเรียนมากขึ้นหรือไม่ เกี่ยวกับอะไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

- ท่านคิดว่าผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิภาพนักเรียนของโรงเรียนมากน้อยเพียงไร
- ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการจัดสวัสดิภาพนักเรียนเรื่องใดบ้าง
- ท่านคิดว่าผู้ปกครองควรจะมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิภาพนักเรียนมากขึ้นหรือไม่ในเรื่องอะไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

- ผู้ปกครองได้รับประโยชน์อะไรจากการจัดสวัสดิภาพนักเรียนบ้าง
- ผู้ปกครองคาดหวังที่จะได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นหรือไม่ อะไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

- ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดสวัสดิภาพนักเรียนมากน้อยเพียงไร
- ท่านคิดว่าผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดสวัสดิภาพนักเรียนด้วยหรือไม่อย่างไรบ้าง

ท่านผู้ปกครองมีข้อเสนอแนะใดที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดสวัสดิภาพนักเรียนบ้าง

การมีส่วนร่วมในการจัดการบริการแนะแนว ของผู้ปกครองโรงเรียนเซนต์คาเบรียล

การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ

- ท่านคิดว่าผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการจัดการบริการแนะแนวนักเรียน มากน้อยเพียงไร
- ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการบริการแนะแนวนักเรียนเกี่ยวกับ เรื่องใดบ้าง
- โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในด้านการจัดการ บริการแนะแนวนักเรียนมากขึ้นอีกหรือไม่ เกี่ยวกับอะไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

- ท่านคิดว่าผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการบริการแนะแนวนักเรียนของโรงเรียน มากน้อยเพียงไร
- ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการจัดการบริการแนะแนวนักเรียนเรื่องใด บ้าง
- ท่านคิดว่าผู้ปกครองควรจะมีส่วนร่วมในการจัดการบริการแนะแนวนักเรียนมากขึ้นหรือ ไม่ในเรื่องอะไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

- ผู้ปกครองได้รับประโยชน์อะไรจากการจัดการบริการแนะแนวนักเรียนบ้าง
- ผู้ปกครองคาดหวังที่จะได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นหรือไม่ อะไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

- ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการบริการแนะแนวนักเรียนมากน้อย เพียงไร
- ท่านคิดว่าผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการบริการแนะแนวนัก เรียนด้วยหรือไม่อย่างไรบ้าง

ท่านมีข้อเสนอแนะใดที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการบริการแนะแนวนักเรียนบ้าง

การมีส่วนร่วมในการจัดโภชนาการ ของผู้ปกครองโรงเรียนเซนต์คาเบรียล

การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ

- ท่านคิดว่าผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการจัดโภชนาการมากน้อยเพียงไร
- ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดโภชนาการเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง
- โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในด้านการจัดโภชนาการมากขึ้นหรือไม่ เกี่ยวกับอะไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

- ท่านคิดว่าผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดโภชนาการของโรงเรียนมากน้อยเพียงไร
- ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการจัดโภชนาการเรื่องใดบ้าง
- ท่านคิดว่าผู้ปกครองควรจะมีส่วนร่วมในการจัดโภชนาการมากขึ้นหรือไม่ในเรื่องอะไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

- ผู้ปกครองได้รับประโยชน์อะไรจากการจัดโภชนาการบ้าง
- ผู้ปกครองคาดหวังที่จะได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นหรือไม่ อะไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

- ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดโภชนาการมากน้อยเพียงไร
- ท่านคิดว่าผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดโภชนาการด้วยหรือไม่อย่างไรบ้าง

ท่านผู้ปกครองมีข้อเสนอแนะใดที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดโภชนาการบ้าง

**การมีส่วนร่วมในด้านการจัดบริการด้านสุขภาพ
ของผู้ปกครองโรงเรียนเซนต์คาเบรียล**

การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ

- ท่านคิดว่าผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียนมากน้อยเพียงไร
- ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง
- โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในด้านการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียนมากขึ้นอีกหรือไม่ เกี่ยวกับอะไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

- ท่านคิดว่าผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียนของโรงเรียนมากน้อยเพียงไร
- ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียนเรื่องใดบ้าง
- ท่านคิดว่าผู้ปกครองควรจะมีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียนมากขึ้นหรือไม่ในเรื่องอะไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

- ผู้ปกครองได้รับประโยชน์อะไรจากการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียนบ้าง
- ผู้ปกครองคาดหวังที่จะได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นหรือไม่ อะไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

- ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียนมากน้อยเพียงไร
- ท่านคิดว่าผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียนด้วยหรือไม่อย่างไรบ้าง

ท่านมีข้อเสนอแนะใดที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดบริการด้านสุขภาพนักเรียนบ้าง

การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียน ของผู้ปกครองโรงเรียนเซนต์คาเบรียล

การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ

- ท่านคิดว่าผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการจัดกิจกรรมนักเรียนมากน้อยเพียงไร
- ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง
- โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนมากขึ้นอีกหรือไม่ เกี่ยวกับอะไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

- ท่านคิดว่าผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมากน้อยเพียงไร
- ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการจัดกิจกรรมนักเรียนเรื่องใดบ้าง
- ท่านคิดว่าผู้ปกครองควรจะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียนมากขึ้นหรือไม่ในเรื่องอะไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

- ผู้ปกครองได้รับประโยชน์อะไรจากการจัดกิจกรรมนักเรียนบ้าง
- ผู้ปกครองคาดหวังที่จะได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นหรือไม่ อะไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

- ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดกิจกรรมนักเรียนมากน้อยเพียงไร
- ท่านคิดว่าผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดกิจกรรมนักเรียนด้วยหรือไม่อย่างไรบ้าง

ท่านผู้ปกครองมีข้อเสนอแนะใดที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมนักเรียนบ้าง



ที่ ศธ 0519.12/1248

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๗ ธันวาคม 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเซนต์คาเบรียล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสุวัฒน์ วิวัฒน์ชานนท์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนของผู้ปกครองโรงเรียนเซนต์คาเบรียล” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ เกษรแพทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์อินทรีย์ บัวสมบุญ และ อาจารย์สมบัติ เปี่ยมบริบูรณ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการศึกษาการมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนของผู้ปกครองโรงเรียนเซนต์คาเบรียล

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามให้ นายสุวัฒน์ วิวัฒน์ชานนท์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-2430065 มือถือ 01-9290453



ที่ ศธ 0519.12/๔1.๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 มกราคม 2548

เรื่อง ขอใช้สถานที่เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล

เนื่องด้วย นายสุวัฒน์ วิวัฒน์ชานนท์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนของผู้ปกครองโรงเรียนเซนต์คาเบรียล” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ เกษรแพทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอใช้ห้องประชุมโรงเรียนเพื่อจัดกลุ่มสนทนากับผู้ร่วมบริหาร จำนวน 5 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 35 คน ในหัวข้อดังนี้ 1) การจัดสวัสดิภาพนักเรียน 2) การจัดบริการแนะแนว 3) การจัดโภชนาการ 4) การจัดบริการด้านสุขภาพ และ 5) การจัดกิจกรรมนักเรียน ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสุวัฒน์ วิวัฒน์ชานนท์ ได้ใช้สถานที่ดังกล่าว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-2430065 มือถือ 01-9290453

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายสุวัฒน์ วิวัฒน์ชานนท์
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2504
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	99/12 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย หมู่ 5 ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	รองหัวหน้าฝ่ายกิจกรรม
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเซนต์คาเบรียล 565 ถนนสามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2516	ป.6 โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพระงามสามัคคีพิทยา) จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2522	ม.ศ.5 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2527	ศษ.บ. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2548	กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร